ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҰЛАН ӘСКЕРИ ИНСТИТУТЫ

АЛТЫНБЕКОВ Д.Ш., МАКИН А.М.

АВТОТЕХНИКАЛЫҚ ҚЫМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӘНЕ ӘСКЕРИ АВТОМОБИЛЬ ТАСЫМАЛДАРЫ

ОҚУ- ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ

Петропавл, 2020

УДК 355.69 (075.8)
ББК 68.8я73
А 53

Рецензенттер: Альназиров Р. Б. – Қазақстан Республикасы Ұлттық Ұлан Әскери Институты Жалпы білім беру пәндері кафедрасы, философия докторы (PhD);
Савинкин В. В. –М. Козыбаева атындағы СҚУ көлік және машина жасау кафедрасы, техникалық ғылымдар докторы.

А52 Алтынбеков Д. Ш., Макин А. М. Әскери автомобильді тасымалдау: оқу. құралы - Пертопавл, 2020. – 195 б.

ISBN 978-601-80833-5-3

Осы оқу құралы автотехникалық қамтамасыз ету және әскери автомобиль тасымалдарын ұйымдастыру және жүзеге асыру жөніндегі жалпы ережелерді қарастыру.Әскери автомобиль тасымалдарын дайындау,жоспарлау және жан жақты қамтамасыз ету мәселелері,сондай-ақ автомобиль бөлімшесі командирінің әртүрлі жүктерді тасымалдауды басқаруды ұымдастыру жөніндегі жұмысы қаралады.

Оқу құралын жоғары әскери оқу орындарының курсанттары, техникалық жоғары оқу орындары студенттері,техникалық мамандықтар оқытушылары сабаққа дайындық кезінде «автотехникалық қамтамасыз ету және әскери автомобиль көлігі» пәндерін оқытуға қолдануға болады,сонымен қатар техникалық профильдегі мамандардың қызығушылығын тудыруы мүмкін

УДК 355.69 (075.8)
ББК 68.8я73

Қазақстан Республикасы Ұлттық Ұлан әскери институтының оқу әдістемелік кеңесінің шешімі бойынша шығарылады (№ ___ Протокол _____ 2020 года)

ISBN 978-601-80831-4-3 **© Алтынбеков Д. Ш., Макин А. М. 2020**

МАЗМҰНЫ

Кіріспе
Тарау 1. ҰЛТТЫҚ ҰЛАНДЫ АВТОТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ МАҚСАТТАРЫ,МІНДЕТТЕРІ,ІС-ШАРАЛАРЫ.
1.1 Техникалық қамтамасыз етудің мәні,мақсаты,түрлері мен іс-шаралары.
1.2 Ұлттық Ұлан бөлімшелерін қамтамасыз ету түрлері.
1.3 Автобронетанкті қызмет.
1.4 АБТТ пайдалану
1.5 Ұрыста бөлімшелер мен бөлімдерді автотехникалық қамтамасыз ету.
1.6 Шабуылдағы бөлімдер мен бөлімшелерді автотехникалық қамтамасыз ету.
1.7 Қорғаныста автотехникалық қамтамасыз етуді ұйымастыру.
1.8 Маршқа дайындық кезіндегі автотехникалық дайындық
1.9 Ерекше жағдайлардағы автотехникалық қамтамасыз ету.
1.10 Автотехникалық қамтамасыз етудің лауазымдық тұлғаларының жұмысы.
1.11 Автотехникалық қамтамасыз ету жұмысы бойынша әдістеме.
ТАРАУ 2. ӘСКЕРИ АВТОМОБИЛЬДІ ТАСЫМАЛДАУ.
2.1 Әскери автомобильді тасымал – оны табысты орындаудың түрлері мен жағдайлары.
2.2 Әскери жүктердің классификациясы.
2.3 Әскери жүктерді тасымалдаудың жалпы ережелері.
2.4 Тауларда,шөлдерді,ормандарда.қыста әскери автомобиль тасымалын орындау ерекшеліктері..
2.5 Әскери жүктерді тасымалдау ережелері
2.6 Жараланғандарды (науқастарды), арнайы контингент және жануарларды ,жеке құрамды тасымалдау ережесі,.
2.7 Қару-жарақты,оқ-дәрілерді,ӘТМ және азық-түлікті тасымалдау ережесі.
2.8 Тасымалдау уақытын есептеу және тапсырманы түсіну,алдын ала бұйрықтар.
2.9 Автомобиль колоннасының жеке құрамына тасымалдауды жүзеге асыруға бұйрық беру (марш).
2.10 Маршты (тасымалдауды) жасау кезіндегі автомобиль колоннасының бастығы міндеттері.
2.11 Автомобиль колоннасы жеке құрамын маршқа дайындау.
2.12 Жүктерді тиеу (түсіру) жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.
2.13 Әскери жүктерді тиеуді (түсіруді) құжатттамалық рәсімдеу.
2.14 Автомобиль колоннасы маршын ұйымдастыру.
2.15 Марштағы автомобиль колоннасының орналасуы.
2.16 Автомобиль жолдарында тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі жалпы ережелер,темір жол көлігі бөлімшелері.
2.17 Вагондардың әскери жабдықтары.
2.18 Тиеу-түсіру орынары және олардың жабдықтары..
2.19 Техникалық бекітуге арналған бекіту материалдары.Автомобиль техникасы бекіту ережелері..
2.20 Автомобиль техникасын тиеу-түсіруді ұйымдастыру.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ҚЫСҚАРТУЛАР

АЖБ – автомобиль жүк бірліктері
ЖАКЖ – жеке алғашқы көмек жинағы
МАҚ – мәскеу автомобиль қоғамы
ААӘК – автомобильге арналған әмбебап контейнер
ЖӘЖК – жаяу әскердің жауынгерлік көлігі
БТР – бронетранспортер
ӘАЖ – әскери-автомобильдік жол
ВАЗ – волжский автомобиль зауыты
ӘАТ – әскери автомольдік тасымалдау
ҚЖӘТ – қару-жарақ пен әскери техника
ЖМ – жарылғыш материалдар
УҚЖА – уақытша қайта жүктеу аумағы
ГАЗ – горьков автомобиль зауыты
ЖЖМ – жанар-жағармай материалдары
ДБӨП – диспетчерлік бақылай-өткізу пункті
ДП – диспетчерлік пункт
КжКЗ – күйдіргіш және (немесе) коррозиалық заттар
КТҚК – күнделікті техникалық қызмет көрсету
ЖБҚ – жасыратын байланыс құралдары
ҚБҚКЖ – қосалқы бөлшектер, құралдар және керек жарақтар
САЗ – Сталина атындағы зауыт
ЖЗ – жұқпалы заттар
ХҚЖП – химияға қарсы жеке пакет
КамАЗ – камдық автомобиль зауыты
ЖСПК – жүк сыйымдылығын пайдалану коэффиценті
ПрПК – пробег пайдалану коэффиценті
КП – командалық пункт
ПК – прицептық кухня
КШМ - командно-штабтық машина
ТЖЗ – тез жаңғыш сұйықтық
ТЖҚЗ – тез жаңғыш қатты заттар
ЛиАЗ – ликинск автобус зауыты
АТ-ТҚКШ – автомобильді техниканың техникалық қызмет көрсету шеберханасы
ТКК – техникалық көмек көлігі
К, ЖҚ, ТҚ – күңгірттелмеген, жартылай қараңғылық, толықтай қараңғылық режимі
УЗ – улы заттар
ӘЖТ – Әскерлерді жедел топтастыру
ТЗ – тотықтырғыш заттар
ЖКЖШ – жылжымалы көлік жөндеу шеберханасы
ТКҚ – түнде көру құралы
ЖТП – жеке таңу пакеті
ТКП – техникалық көмек пункті
РМ – радиоактивті материалдар
ТҚҚГ – танкіге қарсы қол гранатомет
РХБҚ – радиационды, химиялық и биологиялық қорғаныс
ҚЖӘ – қыхметтік-жауынгерлік әрекеттер
ҚЖТ – қызметтік-жауынгерлік тапсыралар
ӨЖЗ – өздігінен жаңғыш заттар
АӘЖ – алынбалы әскери жабдық
ӘМС – әскери медициналық сөмке

ҚҚ – қараңғылау құрылғысы
ЗКЖП – зақымдалған көліктерді жинау пункті
ӘӘТ – әскери әрекеттер театры
БТП – басқарманың тылдық пункті
ТСЖ – типтық санитарлық жабдық
ӘСЖ – әмбебап санитарлық жабдық
ЖКАӘҚ – жүк көліктеріне арналған әмбебап санитарлық қондырғы
ҚМ ОАЖБ – Қорғаныс министірлігінің орталық автомобильдік-жолдық басқармасы
ӘБ ОБ – әскери байланыстарыдың Орталық басқармасы
УЗ – улы заттар

КІРІСПЕ

Автомобильді бөлімшелер (бөлімдер) – арнайы бөлімдер мен бөлімшелер, Қавзақстан Республикасының Қарулы Күштерінің барлық түрлеріне, басқада әскерлері мен әскери құрылымдарының Өңірлік қолбасшылықтарына, бірлестіктеріне, құрамаларына, бөлімдеріне, бөлімшелеріне кіреді және жұмылдыру, жедел-іздестіру, стратегиялық, оперативтік және әскери тылды қамтамасыз ету және эвакуациялық тасымалдауға арналған.

Оперативті және әскери тылдың автомобильдік бөлімшелері әскерлерге материал күтіп ұстауға және жеке құрамды тасымалдауға, сондай-ақ жараланғандарды, ауруларды, қару-жарақты, мүлікті және олжаларды эвакуациялауға арналған.

Автомобиль бөлімшелерінің пайда болуымен және дамуы олардың негізі болып табылатын автомобиль техникасының пайда болуымен және дамуымен, қарулы күрес құралдарының дамуымен, әскерлердің ұйымдық құрылымымен және ұрыс қимылдарын жүргізу әдістерімен байланысты.

Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланында автомобиль көлігі бөлімдер мен бөлімшелердің ұтқырлығының негізі болып табылады. Оның басқа түрлеріне қарағанда бірқатар артықшылықтары бар-ол әскерлерді үздіксіз қадағалай алады, олардың ұрыс құрамаларындаюола алады, үлкен массаны тікелей әскерлерге тасымалдауды қамтамасыз етеді және эвакуациялық тасымалдауды жүзеге асырады.

Автомобиль көлігі өзінің маневрлігімен, икемділігімен, қозғалысының жоғарылығымен және осалдығы аз болғандықтан, көліктің барлық басқа түрлерінің өзара тығыз байланысын қамтамасыз ететін құрал болып табылады.

Ресей империясының армиясындағы автомобиль бөлімшелерінің пайда болуы 1904-1905 жылдардағы орыс-жапон соғысының аяқталуына байланысты. Осы соғысқа қатысқан 10 жүк көлігі бұл көліктің болашағын көрсетті. Соғыс аяқталғаннан кейін 1096 жылы темір жол батальондарында 10-15 шетелді машинадан тұратын алғашқы автомобиль жасақтары құрылды. 1910 жылы армия қайта құрылғаннан кейн автомобиль бригадаларының негізінде 8 автомобильдік компания оқ-дәрілерді тасымалдау үшін 13 бекіністе автомобиль бригадалары құрылды.

Алғашқы автомобиль бригадаларының пайда болуы арнайы басқару органдары мен қызметтерін құруды талап етті. 1910 жылдың мамыр айынан бастап Патша армиясындағы автомобиль шаруашылығының барлық ұйымдық-техникалық мәселелерін Бас штабтың Бас басқармасының әскери байланыс бөлімі басқарды.

1913 жылы патша үкіметі Қарулы Күштерді қайта құрудың "Ұлы бағдарламасын" жасап армияда автомобиль бөлімшелерін (роталарын) құруды көздеді. Дәл сол уақытта Ригадағы Ресей-Балтық зауыты жеңіл көліктердің шағын өндірісін бастады.

1914 жылдың аяғына қарай патша армиясында 11 автомобиль кәсіпорындары мен бірнеше санитарлық отрядтар құрылды. Рота әрқайсысында 24 көліктен тұратын төрт взводтан тұрды (жүк көтергіштігі 3-3,5 тонна 6 машина және1,5-2 тонна 18 машина). Кейіннен бұл күй өзгерді. Бірінші взвод құрамында тек ауыр жүк көліктері болса қалған үш взводта жеіәл жүк көліктері юолды. Кәсіпорынның құрамында станоктарды жөндеу бойынша жетілдірілген және негізгі шеберханалары кірді, оларға 27 түрлі станоктар ұқарастырылған (оның ішінде 20 станок негізгі цехта болды). Компания 9 офицермен қамтамасыз етті. 4 лауазымды және 410 жеке тұлға серіктестіктің материалдық бөлігін 35 ауыр салмақты көлік (3-3,5 тонна) және 70 жеңіл автокөлік (1,5-2 тонна) құрады. Дәл осындай мемлекет кәсіпорындарында автобус (омнибус) және төрт мотоцикл.

Бірінші дүниежүзілік соғыстың басына қарай ресейлік автомобиль жасау технологиясының негізін 1911 жылдан 1914 жалға дейінгі кезеңде 16163 бірлік көлемінде әкелінген импортты автомобильдер құрады. 1915 жылға қарай Ресей-Балтық зауыты 800-ге жуық автомобильдерді шығарды. Жалпы алғанда, соғыстың басына қарай армиядағы отандық автокөліктердің үлесі 7% құрады.

Соғыс басталғанға дейн патша әскерінің әртүрлі жүк көтергіштігі бар 418 жүк көлігінен тұратын автомобиль флоты болды.

1915 жылы оның құрамына автомобиль кәсіпорнының жаңа штаты енгізілді, тиеу-түсіру бригадасы әрбәр автокөлікке бір тиегіш есебінен, бұл компанияға жүкті қабылдауда (беруде) үлкен тәуелсіздік берді. 1915 жылы сәуірде автокөлік бөлшектерін басқару және мүлкімен қамтамасыз ету үшін майданның автомобиль бөлімінің бастығы бөлімі құрылды.

Соғыс әскерді қамтамасыз етуде автомобиль көлігінің маңыздылығын нанымды түрде көрсетті. Патша әскері соғысқа бес жеке автокөлік кәсіпорындарынмен кіріп, олардың 75 пайызы істен шыққанымен, жалпы паркі 10 мыңға жуық әртүрлі маркалы автокөліктері бар жиырма екі ротамен кетті. Сондықтан 1916 жылы Ресейде бес автомобиль зауытының құрылысы басталды: Мәскеудегі «Автомобильдік Мәскеу қоғамы», Филидегі «Руссо-Балт», Рыбинскідегі «Ресейлік Рено», Ярославльдегі және Ростовтағы «Аэронавтика» акционерлік қоғамы.

Автомобиль жасау технологиясының жетілмегендігіне қарамастан, автомобиль компаниялары әскерлерге әртүрлі жүктерді жеткізу бойынша айтарлықтай жұмыс атқарады. Осылайша, соғыстың алғашқы 6 айында бірінші автомобиль кәсіпорны әртүрлі қашықтықтарға 41 мың тоннадан астам жүк және 12 мыңға дейін адамды тасылмалдады, оның жартысынан көбі жараланды.

Лодзь операциясы кезінде екінші автомобиль компаниясы 1914 жылы 11 қарашада бір күн ішінде Екінші Армияға оқ-дәрілерді 250 км қашықтыққа жеткізді. Төртінші автомобиль компаниясы тек 1915 жылдың 4 тамызынан 1916 жылдың 1 наурызына дейінгі аралықта 115 мың тоннаға жуық әртүрлі жүктерді, 16 мыңнан астам адамды, оның ішінде 14 мың жараланаған бесінші автомобильдік компания 1914 жылғы қыркүйектегі Галисия шайқасында қала тасымалдады. Оның басынан 125 км-ден астам қашықтыққа үзілген бесінші армия үшін азық-түлік пен оқ-дәрілермен сәтті тасымалдау. Әсіресе қарқынды жүк тасымалдауды төртінші, алтыншы, жетінші, тоғызыншы автомобиль компаниялары жүргізілді. 1914 жылдың 7-14 қарашасы аралығында олар 7,8 мың тонна оқ-дәрі мен жарылғыш заттардытасымалдады. Тоғызыншы армияның қолбасшылығының мәліметі бойынша бұл кезеңде әскер бөліктерін оқ-дәрімен қамтамасыз етуді автомобиль көлігі шешуші рөл атқарды.

1919 жылы Қызыл Армияның қолбасшылығы автомобиль колонналарының негізінде (әрқайсысы 10 көліктен) әрқайсысында 20 көліктен тұратын автомобиль жүк отрядтарын (АЖО) құрады. Осы уақытқа дейін Қызыл Армияның автомобиль паркі 7,5 мыңнан астам әртүрлі көліктерден тұрды, оның ішінде барлық көліктердің шамамен 20%-ы АЖО құрамына кірді, ал қалғандары (80%) – әскери құрамалар мен бөлімдерде.

1920 жылдың басында Қызыл Армияға 15 АЖО болды, ал жылдың аяғында олардың саны 51-ге дейін өсті. Орта есеппен әрбір АЖО 1920 жылдың екінші жартысында орташа жеткзу иығымен 8 мың тоннаға жуық жүк тасымалдады.

Тарау 1. ҰЛТТЫҚ ҰЛАНДЫ АВТОТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ МАҚСАТТАРЫ,МІНДЕТТЕРІ,ІС-ШАРАЛАРЫ.

1.1 Техникалық қамтамасыз етудің мәні,мақсаты,түрлері мен іс-шаралары.

Өзінің қасиеті бойынша техникалық қамтамасыз ету ісшаралар жиынтығын ұсынады, оларға жатады:

- Құрылымды (бөлімді, бөлімшені) қару-жарақпен және әскери техникамен, ракеталармен, оқ-дәрілермен және әскери-техникалық мүлікпен қамтамасыз ету; оларды пайдалануды (қолдануды [жауынгерлік қолдануды], техикалық қызмет көрсету, тасмалдау жән сақтау) қамтамасыз ету;
- ӘҚТ(техникалық барлауды, эвакуациялауды, жөндеуді және сапқа оралуды) зақым келген (жарамыз) қалпына келтіру ;
- Жеке құрамның техникалық және арнайы дайындығы.

Техникалық қамтамасыз ету барлық жауынгерлік іс-қимылдарда және әскердің күнделікті қызметінде ұйымдастырылады және жүзеге асырылады.

Одан басқа техникалық қамтамасыз етудің іс-шараларын тиімді орындауды іке асыру үшін қорғаныс, күзет пен техникалық қамтамасыз ету, қорғаныс күштері және техникалық қамтамасыз етумен басқару ұйымдастырылады.

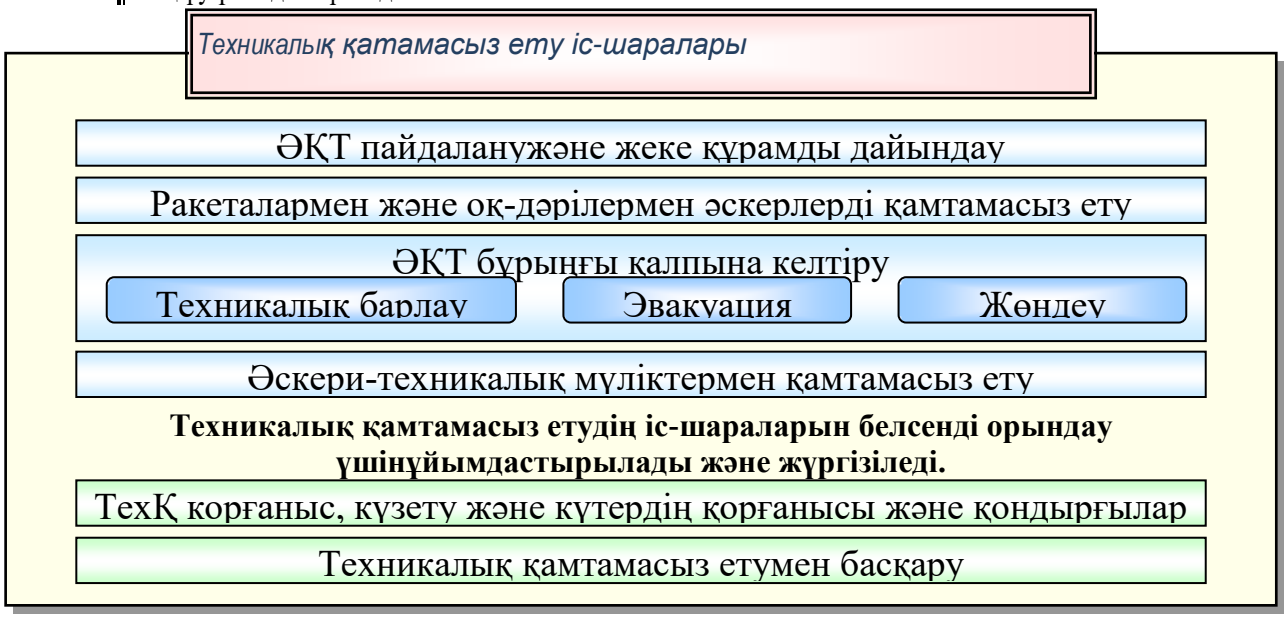

Техникалық қамтамасыз етудің мақсаты – екі көрсеткіш: сапта бар жарамды, қолдануға дайын ӘҚТ үлгілері және әскерлерді ракеталармен, оқ-дәрілермен және әскери-техика мүлкімен қамтамасыз ету бойынша, бөлімшелердің (бөлімдердің, құрылымдардың) жауынгерлік дайыдығы мен жауынгерлік қабілетін ұстау.

☆ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖҮЙЕСІ☆

Бөлімдер мен құрылымдар қарамағында болатын ӘҚТ барлық жиынтығын сенімді функционалдау, тек техникалық қамтамасыз ету жүйесінің жақсы кейінге қалдырылған есебінен ғана кепілдендірілген.

техникалық қамтамасыз ету жүйесі жалпы принцип негізінде функционалданатын және бір мақсатпен біріктірілген жиынтығын көрсетеді.

- Басқару органдары;
- ӘҚТ органдарын ракеталармен, оқ-дәрілермен және ВТИ қамтамасыз ету;

- жөндеу-қалпына келтіру органдары;
- ғылыми-зерттеу мекемелері және оқу мекемелері.



Функционалды белгілері бойынша **техникалық қамтамасыз ету жүйесін келесі жүйелермен жиынтық түрінде елестету мүмкін:**

техникалық қамтамасыз етуді басқару;
ӘҚТ ракеталармен, оқ-дәрілермен және ВТИ қамтамасыз ету;
ӘҚТ пайдалану;
ӘҚТ қалпына келтіру;
Кадрларды ғылыми-зерттеу және дайындау;
тактико-арнайы және техникалы дайындық.



Өз кезегіде әрбір жүйе төмен ретті функционалды жүйелерден тұратын күрделі жүйе ретінде қаралуы мүмкін. техникалық қамтамасыз етудің функциясын тікелей орындау ӘҚТ негізгі түрлеріне құрылып қолданылатын техникалық қызметтермен іске асырылады:

РАӘ қызметі;
бронетанктік;

автомобильді;
метрологиялық;
инженерлі-авиациялық;
арнайы әскерлердің техникалыққызметі (инженерлі, РХБ қорғаныс, байланыс);
тыл қызметі.

Әскерлерді техникалық қамтамасыз ету күрделі жүйе болып табылады. Оның күрделілігі осындай белгілердің болуымен айқындалады, олар жүйенің көп деңгейлігі, оның орындалатын функцияларының әртүрлілігі, әртүрлі бағынудағы, функциялау режимі кәдімгідей емес техникалық қызметтерінің жүйеде болуы.

техникалық қамтамасыз ету жүйесінің құрылуының НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ

- Әскерлер құрылымында жүйе құрылымының сәйкес келуі;
- Жүйе звеноларында және деңгейлер арасында орындалатын жұмыстар көлемі және құрылыстардың шектелуі;
- Обьектіге жүйенің кешенді әрекет жасауы;
- Теехникалық қамтамасыз ету іс-шараларында заңнамаға қажеттіліктердің пайда болуы жүйе құрылымына және мүмкіншілігіне сәйкес.

Техникалық қамтамасыз ету жүйесі әскерді ұйымдастыру құрылымына жатады және стратегиялық, оперативтік және әскери деңгейлігіне сай келеді. Страегиялық деңгейі ҚР Ұлттық ұлан Бас қолбасшылығымен ұсынылады. Оперативтік деңгей Өңірлік қолбасшылықтар ауысымымен ұсынылады. Әскери деңгейі полктік, батальондық және роталық ауысымнан тұрады.

Стратегиялық деңгейі.

Техникалық қамтамасыз етудің сәйкес түрлерін басқару органдары Ұлттық ұлан Бас қолбасшылығы (ГОУ, ГУБС, УС, УТиВ, УА) болып табылады. Оларға ракеталар, оқ-дәрілемен, жөндеу-қалпына келтіру органдары, әскери-оқу орындары ӘҚТ қамтамасыз ету органдары бағынады.

Оперативтікдеңгей.

Өңірлік қолбасшылықтарыды техникалық қамтамасыз етужүйесінің буынында негізгі басқару органы болып қолбасшының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасары, Қару-жарақ қызметінің бастықтары брондытанктік: автомобильдік, инженерлік, РХБ қорғаныс, байланыс және тыл қызметі.

Әскери деңгей.

Бригадалық және полктық буынында техникалық қамтамасыз етудің негізгі басқару органдары болып техникалық бөлімі табылады, оған оперативтік деңгейдегі мен бірдей қызметтер кіреді. Байланыс қызметі, РХБҚ және инженерлі қызмет бойынша техникалық қамтамасыз етудің басқару функциясын сәйкес бастықтар, ал тыл қызметі бойынша – тыл жөніндегі орынбасары орындайды.

Батальондық буында басқарудың техникалық қамтамасыз ету жүйесін батальон командирінің орынбасары жүзеге асырады. Экипаждарға, есептоптарға және жүргізушілерге ӘҚТ қызмет көрсету кезінде және батальонда (дивизионда) ақаусыздықтарды жою кезінде көмек беру үшін техникалық қамтамасыз ету (қызмет көрсету) взводтары (бөлімшелері) болады.

1.2 Ұлттық Ұлан бөлімшелерін қамтамасыз ету түрлері.

Роталық буында техникалық қамтамасыз етуді басқаруды рота (батарея) комадирі қару-жарақ (техникалы бөлімн рота технигі) жөніндегі орынбасары жүзеге асырады, ал олар болмаған жерлерде, бөлімше командирілері жүзеге асырады. Роталарда, материалдық

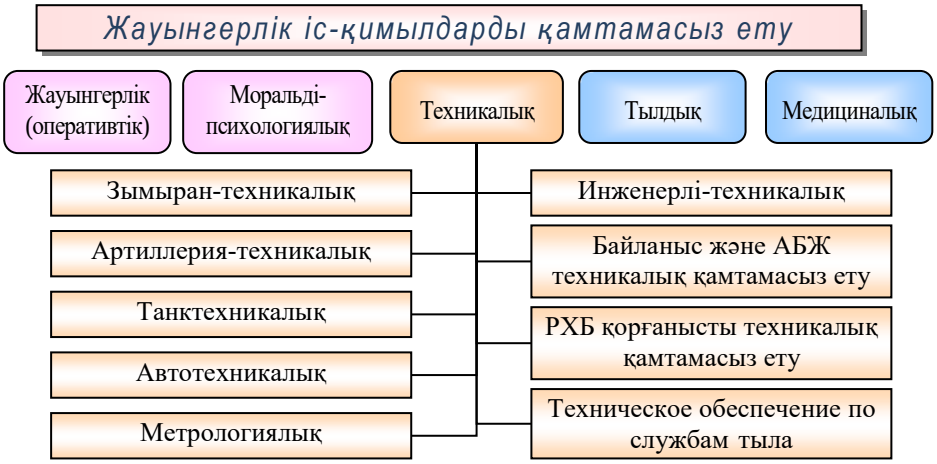

қамтамасыз ету ротасынан басқа, техникалық қызмет көрсету бөлімшелері болса, штатты техникалық қамтамасыз ету құралдары болмайды.

техникалық қамтамасыз ету органдары құрамы, олардың ұйымдастырушылық құрылымы және мүмкіндіктері бірден мәңгіге берілмейді. Олар үздіксіз әскердің қару-жарақ және техникасы, олардың жауынгерлік және пайдалану-техникалық сипаттамасына, дамуына және жою құралдарының жетілдіріліне, әскердің құрылымынын ұйымдастырылуына және олардың қолдану тәсілдерінің өзгеруіне сәйкес өзгеріп отырады.

Техникалық қамтамасыз ету жауынгерлік қамтамаыз етудің бір түрі бола отырып, өз кезегінде, сонымен қатар өзінің функцияларын орындайтын техникалық қамтамасыз етудің бірнеше түрлерін өзіне қосады.

1.3 Автобронетанкті қызмет.

Автоброндытанктік қызметтің негізгі тапсырмалары, бейбіт және соғыс уақытында *әскерді техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыру мен жүзеге асыру* болып табылады.

«техникалық қамтамасыз ету» ішінде әскери тбқлімдерді автоброндытезникамен, автоброндытанктік мүлікпен жабдықтау және автоброндвтанктік техниканы әрдайым жауынгерлік дайындықта ұстау іс-шаралар жиынтығы түсініледі.

Автоброндытанктік қызметке жүктеледі:

- өңірлік қолбасшылықты, әскери бөлімдерді және бөлімшелерді уақытылы автоброндытанктік техникамен және автоброндытанктік мүлікпен белгіленген нормада (штаттая) қамтамасыз ету;
- автоброндытанктік техниканы және автоброндытанктік мүлікті есептеу және қайта бөлу;
- автоброндытанктік техниканы техникалық дұрыс пайдалануды ұйымдастыру және оны әрдайым жауынгелік дайындықта ұстау;
- автоброндытанктік техниканы эвакуациялайды ұйымдастыру;
- уақытылы және сапалы техникалық қызмет көрсетумен жөндеуді ұйымдастыру, алдыңғы қатарлы тәжірибені түсіну және өңірлік қолбасшылықта, бөлімдерде және бөлімшелерде автоброндытанктік техниканы пайдалануда иновациялық технологияларды түсіну;
- автоброндытанктік қызметте техникалық дайындық программаларына сай жүргізушілерді және басқа мамандарды арнайы дайындау;
- автоброндытанктік қызметті және автоброндытанктік техниканы әрдайым жауынгелік дайындықта ұстауда мобилизациялық дайындаудағы іс-шараларды құрастыруға атысу;
- тарату және автоброндытанктік қызметі жұмысының алдыңғы қатарлы тәжірибесін түсіну;

Қазақстан Республикасы ІІМ бұйрығы, Қазақстан Республикасы ҰҰ Басқолбасшысы талаптарын орындаумен, дерективасы және әскердің Бас штабы көрсетуі және автоброндытанктік қызмет іс-әркеттерін реттейтін басқа да нормативтік құқықтық құжаттар, автоброндытанктік техниканы пайдалану мен жөндеуді қадағалау.

Автоброндытанктік қызмет құрамы.

Автоброндытанктік қызметпен жетекшілік жасайтынҚазақстан Республикасы Ішкі Істер Министірі, Қазақстан Республикасы Ұлттық Ұлан Басқолбасшысы,сондай-ақ Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, бақа да әскерлер мен әскери құрылымдарбұйрығы негізінде Қазақстан Республикасы Ұлттық Ұлан Басқолбасшысы, Ұлттық Ұлан Бас қолбасшысының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасары, ҚР Ұлттық Ұлан Бас қолбасшылығы техника және қару-жарақ басқармасымен, өңірлік қолбасшылықтар және бөлімдер басшылығы, олардың техника жөніндегі орынбасарлары, өңірлік қолбасшылықтар және бөлімдер автоброндытанктік қызмет басшылары жүзеге асырады.

Автоброндытанктік қызметінің лауазымды адамдарының міндеттері.

Қазақстан Республикасы ІІМ ҰҰ Бас қолбасшылығының, Қазақстан Республикасы Ұлттық Ұланы өңірлік қол басшылықтардың және бөлімдердің автоброндытанктік қызмет әскери шаруашылығын жүргізетін барлық лауазымды адамдар міндетті:

- бұйрықтардың, жағдайларын, нұсқаулықтарын және басқа да автоброндытанктік қызметті ұйымдастырумен оларға сүйену жетекші құжаттары талаптарын білу, сондай-ақ белгіленген талаптарға сай бағыныстыларының білімін тексеру;
- бағынысты қызметтің жауынегрлік және моблизациялық дайындығын алда көтеру бойынша іс-шаралар өткізуді ұйымдастыру және құрастыру;
- санын, тактика-техникалық мәліметін, әскери және басқа да техниканың, бағынысты қызмет бойынша басқа материалды құралдарын білуге;
- өңірлік қолбасшылыққа (бөлімге) тиісті штаттар, нормалар және табельді материал, қаражат бойыша сұрақтарды шешу және бағынысты қызмет бөлімшелерінің (бөлімдерінің) олармен үздіксіз қамтамасыз етілуін ұйымдастыру;
- есебін, сақталуын, пайдаланылуын, ұыпты ұстауын, қолдауын, қызмет көрсетуін, техниканы және басқа да материалдық құралдарды жөндеуін, олардың әрдайым техникалық ақауысыздығы мен уақытылы бағынысты қызмет бойыша қордың жаңартылуын ұйымдастыру және қадағалау;
- материалды және қаражат шығынын дұрыс падалануды (қолдануды) ұйымдастыру және қадағалау, олардың таусылуына, жетпей қалуына, бүлінуі мен ұрлануына жол бермеуге қажетті шаралар қабылдау; әскери қызметшіде мүлікті сақтау мен ұқыпты ұстауда жеке жауапкершілік қасиетін тәрбиелеу бойыша жұмысқа қатысу;
- бағынысты қызмет бойыша қажетті қаражат есбін құру және олардың бекітілген арналуына сәйкес келуін дұрыстау;
- белгіленген мерзімде шаруашылық қызметңн өткізуі ұйымдастыру, сондай-ақ - бағынысты қызмет бойынша материалды құралдарды инвентаризациялау;
- әрдайым автоброндытехика қызметін жетілдіру мен дамытуға шаралар қабылдау, зерделеу және алдыңғы алынған тәжірибені тарату;
- шаруашылық жәе техникалық мақсаттағы объектілер дайындығын ұйымдастыру, сондай-ақ қысқы және жазғы жағдайда падалану оқу-материалдық базасы объектіерін;
- жабыспалы өлшеу құралдарын және тексерісін, қауіпсіз пайдалануын және котлонадзор мен гостехнадзор объектілерін уақытылы қарау мен сынауды ұйымдастыру;
- өңірлік қолбасшылық, құрылым (бөлім) жоспарына сәйкес қосылу үшін қызмет бойынша іс-шаралар құрастыру, олардың орындалуы ұйымдастыру және қадағалау;
- бөлімшелерде (бөлімде) және қызметте экономиалық жұмысты ұйымдастыру;

- техника қауіпсіздік және еңбек күзеті талаптарын ұйымдастыру, сондай-ақ жауынгерлік және басқа техникамен жұмыс кезінде, жөндеу-құрылыс, шаруашылық және баса жұмыстар орындау кезінде санитарлы-гигиеналық талаптарын орындауын ұйымдастыру;

- дұрыс пайдалануын, құрамын, жөндеуін және шаруаылық және техникалы арналуын объектілерді өртке қарсы күзетуін ұйымдастыру, сондай-ақ жауынгерлік дайындықтың оқу-материалдық базасын, аумақта өртке қарсы іс-шараларды өткізуді қамтамасыз ету, сақтау (беру) кезінде өрт қауіпсізідігі ережелерін тексеріп отыру, жанар және басқа материалды құралдарды, жауынгерлік және басқа техниканы жөндеуде және қызмет көрсету кезінде оларды қатаң түрде орындау, өрт сөндіру құралдарының жағдайын және санын тексеру, оларды қолдануға дайындығын, әскери шаруашылық және автомобильді парктер объектілер аумағын тазалықта сақтау;

- автоброндытанктік техникамен оқиғаларды ескерту іс-шараларын өткізу;

- талап етілетін стандартты және өңірлік қолбасшылықтың (әскери бөлімнің) транспорттың құралдардың толық жүк көтеруін қолданып автомобильді кірме жолдарында габаритті сақтаумен бақылау орнатылады.

- басқа қызметтермен бірге материалды құралдарды апаруда моторесурстар қажеттілігін және оның нормалар мен ережелерге сәйкес тасымалдануын ұйымдастыру;

- тиеу-түсіру және басқа жұмыстарын түсінеді, сондай-ақ жүктерді контейнерларда, ағштарда және пакеттерде тасымалдау, тиеу-түсіру жұмыстары механизациясы құралдары құрамына бақылау орнату;

- бағынысты қызметтерде(қызметте) және бөлімшелерде (бөлімдерде) әскери-ғылыми, рационализаторлық және шығармашылақ жұмыспен жетекшілік ету және ұйымдастыру;

- дайындаушы органдарға металл сынықтарын жинау мен тапсыруды ұйымдастыру және бақылау;

- уәкілетті органдарымен улы және уытты заттарды жинау мен тапсыруды ұйымдастыру және бақылау;

- бағынысты қызметтер(қызметте) бойынша кадрларды жинау мен таратуды жүзеге асыру, әрдайым олардың іскерлік және моральдық-психологиялық қасиеттерін зерделеу және олардың міндеттерін орындауын бақылау, бағынысты лауазымды тұлғалардың барлық категорияларымен арнайы дайындықты ұйымдастыру және өткізіп отыру;

- өңірлік қолбасшылық және бөлімдерді тиесілі үлесі түрлерңмнІІМ, Қорғаныс министрімен өзінің іс-қимылдары және әскери жарақтау компотенция шегінде және материалды-техникалық органдармен бірге түрлері бойынша өзара қарым-қатынас жасау;

- қоршаан отаны қорғау бойынша іс-шараларды өткізу;

- бағынысты қызметтерге (қызметке) талап ету жұмыстарын ұйымдастыру;

- бөлімдер (өңірлік қолбасшылық) қызметтері (қызметі) жағдайы қажетті мәліметтерге ие болу және уақытылы есеп құжаттарын ұсыну;

- келіп түскен ұсыныстарды,өтінімдерді және арыздарын уақытылы қарастыру және дұрым шешу, арыздардың пайда болу себептерін зерделеу және оларды жоюға шаралар қабылдау;

- бағынысты қызмет бойынша бөлімшелерден жарамсыздыққа келген машнаны уақытыды алуды ұйымдастыру, сондай-ақ оларды белгіленген тәртіпте жарамсыздығын шығару, есептен шығару, іріктеп шығару;

- әскери шаруашылыты жүргізу бойынша бағынысты қызмет пен лауазымды тұлғалар жұмысында табылған кемшіліктерді уақытылы жою, өз құштермен және құралдармен жою мүмкін болмаған кемшіліктерді команда бойыша баяндау.

Өңірлік қолбасшылықтың (бөлімнің) қолбасшысының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасары

Өңірлік қолбасшылықтың (бөлімнің) қолбасшысының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасары, өңірлік қолбасшылықтың, әскери бөлімдердің техникалық қамтамасыз етілуін тікелей ұйымдастырушы болып табылады. Ол міндетті:

- күнделікті қызмет кезінде әскерді техникалы қамтамасыз етуін жүзеге асыруға және ұйымдастыруға;

-әскерді техникамен, қару-жарақпен және мүлікпен қамтамасыз етуге, оларды техникалық дұрыс қолдануға және жағдайын ақаусыз сақтауға;

- бағынысты бөлімшелердің жеке құрамының техникалық дайынддығын ұйымдастыруға және арнайы дайындығына.

Өңірлік қолбасшылықтың (бөлімнің) қолбасшысының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасары міндетті:

- бұйрықтар және жетекші құжаттарын көрсету талаптарымен жауынгерлік және мобилизациялық дайындық жоспарын құрастыру, ұзақ уақыт сақтайтын консервациясын және құрамын дұрыс қадағалау және ұйымдастыру;

- техниканы пайдалану кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша іс-шараларды құрастыру және олардың орындалуын қадағалау. Кварталына бір рет жол-транспорттық ескерту жоспарын орындау бойынша жұмыс қорытындыларын жасау, олардың есебін жүргізу және бқлімдерде жол-транспорттық оқиғалары (ары қарай ЖТО) фактілері бойынша уақытылы зерттеулер жүргізу және олар туралы дереу ҚР ҰҰ Бас қолбасшылығы техника және қару-жарақ басармасына баяндау;

- парктерді жабдықтау элементтерін жетілдіру бойынша шаралар қабылдау және оларда ішкі қызмет атқаруына бақылауды ұйымдастыру;

- оған бағынысты бөлімшелердің және бөлім жеке құрамының техникалық дайындығымен жетекшілік ету. Бөлімнің офицерлерімен, келісім шарт бойынша әскери қызметілерімен жүргізу, техниканы зерделеу, техникалық қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру мен жүзеге асыру;

- ұйымдастыру мен техникалық дайындық үшін оқу-материалдық базасын құру және жетілдіру;

- бөлімдердің жылдық техникалық байқауын өткізуді ұйымдастыру;

- материалдық бөлігінің әрдайым техникалық дайындығын қамтмасыз ете отырып техниканы техникалық жағынан дұрыс қолдануды, уақытылы оны техникалық қызмт көрсету, жөндеу мен эвакуациялау жұмыстарын өткізуді ұйымдастыру;

- барлық бағынысты бөлімдерде 6 айда 1 реттен кем емес техникалық қарау өткізу;

- жөндеу , автоброндытанктік техникамен және жұмыс орындарында техникалық қызмет көрсету жұмыстары кезінде техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтауды ұцымдастыру және қадағалау, жеке құрамның жарақаттануына және өлімге жол бермеу шараларын қабылдау;

- жеке құрамның пайдалану, сақтау, жөндеу және транспорттық құралдар мен әскери техникалық құралдарды эвакуациялау ережелерін білуін тексеру;

- техника моторесурстарын үнемдеубойынша шаралар қабылдау, бекітілген шектеуге сәйкес моторесурста шығынын бақылауды жүзеге асыруды өткізу;

- келген техниканы қабылдау және кететін техниканы жіберуді ұйымдастыру;

- техниканың санын және техникалық жағдайы білу, белгіленген саны мен есебін жүргізуді ұйымдстыру және бақылау;

- техниканың зақымдану себебін зерделеу және оларды ескерту бойынша іс-шаралар құрастыру;

- үш айда бір реттен кем емес бағынысты қызмет бойынша қоймадағы материалдық құралдардың санын, есебін, сақтауын және жағдайын тексеру;

- екі айда бур реттен кем емес бөлімдердің біреуінің техникасының техникалық жағдайын, санын, есебін, сақтауын және сапалы жағдайын және жанар-жағармай материалдарын және автоброндытанктік мүлікттің заңды шығындалуын тексеру;

- жүргізушілердің әскери дайындығы мен тәлім алуына жетекшілік ету.

Өңірлік қолбасшылықтың техникалық бөлімінің автобронды танктік бөлім бастығы.

Өңірлік қолбасшылықтың және әскери бөлімнің техникалық бөлімінің автобронды танктік бөлім бастығы техникалық қамтамасыз етуді тікелей ұйымдастырушысы болып табылады және ол жауап береді:

- өңірлік қолбасшылық бөлімдерінің техникалық қамтамасыз етуін ұйымдастыру мен жүзеге асыруға;

- өзінің номенклатурасында техникамен және мүлікпен қамтамасыз етуге, техникалық дұрыс қолданылуы және оларды ақаусыз қалыпта ұстауға;

- бөлімдерді өз мамандығы бойынща жеке құрамның техникалық дайындығы және арнайы (тактика-арнайы) дайындығын ұйымдастыруға;

- бөлімдерде автобронды танктік қызмет жауынгелік және белсенділік дайындығына;

Ол Өңірлік қолбасшылықтың (бөлімнің) қолбасшысының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасарына бағынады және бөлім офицерлерінің тікелей бастығы болып табылады. Ол міндетті:

- бөлім офицерлерінің қызметтік қимылдары мен дайындығын және бөлімдердің автобронды танктік техника қызметімен жетекшілік ету;

- жиынды, зерделеуді және шекара мен жауынгерлік дайындықты автотехникалық қамтамасыз ету мәліметтері сараптамасын жүзеге асыру, оларды жетілдіруге ұсыныстар дайындау;

- шекараны брон мен жауынгерлік дайындықты автотехникалық қамтамасыз етуі бойынша болашағы бар, жылдық жоспар, өкім, көрсетулер, нұсқаулықтарды құрастыру, оларды атқарушыларға жеткізужәне оны орындауды бақылауды жүзеге асыру;

- өңірлік қолбасшылықтың қызықтырылған бөлімдермен қызметтері бірігіп техникада құрылымдардың, мүліктің қажеттілігін анықтау, олармен құрылымдар мен бқлімдердің жабдықталуын, олардың есебін және ұрамын, дұрыстығын және олырдық қолданылуының тиімділігін қадағалау;

- техникаға және өз номенклатурасы бойынша материалдық құрадарға уақытылы өтінімді ұсыну;

- бөлімдерде және құрылымдарда АБТТ жөндеу мен пайдалануды ұйымдастыру;

- материалдық құралдардың санына және сақталуына бақылауды жүзеге асыру, бөлімдерде мүлікті инвентаризациялауды өткізуді ұйымдастыру және ұйымдастыру;

- техникамен оқиғалар есебін ұйымдастыру, оларды ескерту бойынша іс-шараларды құрастыру;

- өз номенклатурасы бойынша мүлікті және техниканы есептен шығарумен жетекшілік ету;

- өз бағыты бойынша рационализаторлық ұсынысты қарау, олар жайлы қорытында беру және бөлімдерде қабылданған ұсыныстарды түсінуді ұйымдастыру;

- техникалық қамтамасыз етудің дұрыс тәжірибесін қорытындылау, жеке құрамның техникалық және арнайы дайындығын ұйымдастыру және оны бөлімдерде тарату;

- жеке құрамның техникалық және арнайы дайындығын (тактика-арнайы) ұйымдастыру, бқлімдерге оқу материалды-техникалық базасымен жабдықтауда көмек көрсету, автотехникалық қамтамасыз ету сұрақтары бойынша бөлімдермен оқу бөлімдрін құрастыруға қатысу;

- қызмет мамандарымен жиын өткізу және программалар құрастыру;

- бөлімдеде мамандар арасында әскери тәртіп жағдайын өадағалауды жүзеге асыру;

- бөлімдерге техниканы пайдалануда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша іс-шараларды уақытылы құрастыру, оларды сақтауға бақылауды ұйымдастыру;

- қауіпсіздікті қамтамасыз ету сұрақтары бойынша Қазаақстан Республикасы ҚМ құрылымдары мен бөлімдері өзара қарым-қатынасын ұйымдастыру.

Өңірлік қолбасшылықтың, құрылымның (бөлімнің) автоброндытанктік қызмет бастығы

Өңірлік қолбасшылықтың, құрылымның(бөлімнің) автоброндытанктік (брондытанктік) қызмет бастығы жауап береді:

- Өңірлік қолбасшылықтың, құрылымның(бөлімнің) техникалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

- транспорттық құралдар мен әскери техниканың ақаусыздығына, оларды техникалық дұрыс қолдануға, қызмет көрсетуге, сақтауға, жөндеуге және эвакуациялауға;

- парк жағдайыа және оларда іші қызметін ұйымдастыруға;

- бөлімді техникалық құралдармен және қызмет мүлкімен қамтамасыз етуге, оларды техникалық дұрыс қолдануға, қызмет көрсетуге, сақтауға, үнемдеп шығындауға, сондай-ақ олармен жұмыс жасағанда қауіпсіздік шараларын сақтауға;

- бөлімнің жеке құрамы өз мамандығы бойынша дайындығына; автоброндытанктік қызметінің мобилизациялық және жауынгерлік дайындығына.

Ол Өңірлік қолбасшылықтың, құрылымның (бөлімнің) қолбасшысының техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасарына бағынады, ал арнайы сұрақтары бойынша жоғары тұрған штаб көрсетуімен және және Өңірлік қолбасшылықтың, құрылымның (бөлімнің) жеке құрамының тікелей бастығы болып табылады.

Өңірлік қолбасшылықтың, құрылымның (бөлімнің) автоброндытанктік қызмет бастығы Қарулы Күштердің , басқа әскерлер және әскери құрылымдар ішкі қызмет Жарғысының 122, 123 баптары міндеттерін орындаудан басқа, сондай-ақ міндетті:

-оған бағынысты бөлімшелер жауынгерлік дайындық бойынша сабақ өткізуге қатысу және бөлім жеке құрамының техникалық дайындығымен жеткшілік ету, өз мамандығы бойынша бөлім офицерлері мен келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен сабақ өткізу;

- жас жүргізушлермен 300 км марш жасаумен әскери дайындықты ұйымдастыру және өткізу;

- жұмыс орыныда бөлімшелерді жөндеу жұмыстары кезінде жеке құрамның жарақаттануын және көз жұмуына жол бермеу мақсатында, машинаға техникалық қызмет көрсету, жөндеу кезінде техника қауіпсіздік шаралары мен ережелерін сақтауына шаралар қабылдау және бақылау;

- машиналарды жауынгерлік дайындыққа келтіру мен оларды парктен белгіленген уақытта шығару бойынша іс-шаралар құрастыру және жүзеге асыру;

- бөлімге келген және бөлімнен кеткен транспорттық құралдар мен әскери техниканы қарау;

- машинаны пайдалануды жоспарлау, оны күнделікті қолдануға нарядтар дайындау;

- техникалық дайындық бойынша оқу-материалдық базасын және паркті жабдықтауға жетілдіру бойынша жұмыстармен жетекшілік ету, парк ішкі қызметін атқаруды ұйымдастыру және бақылау;

- машиналармен оқиғалар себептерін анықтау және зерделеу, апаттарды және бөлімде (өңірлік қолбасшылықтың) транспорттық құралдар мен әскери техниканының сынуын ескерту бойынша іс-шаралар өткізу;

- бөлім басқаруында және бөлек бөлімшелерде екі айда бір реттен кем емес болатын транспорттық құралдар мен әскери техниканының техникалық жағдайын тексеру. Бір уақытта бөлек бөлімшелерде санын, дұрыстық есебін және моторесурстар мен мүлік шығындалуын тексеру;

- жүйелі түрде жеке құрамның машиналарды пайдалану ережелерін білуін тексеру;

- бөлім(өңірлік қолбасшылық) офицерлері мен келісімшарт бойынша әскери қызметшілері және жүргізушілерінің сыныптық классификациясын көтеру бойынша іс-шаралар өткізу;

- нарядқа түсер алдында парк бойынша кезекшіні және шығар алдында машина жетекшілерін нұсқаулықтандыру;

- өртке қарсы іс-шараларын өткізуді және жанар-жағармай материалдарымен жұмыс жасағанда, арнайы және улы сұйықтықтарды қолданғанда ережелерді сақтауды қамтамасыз ету;

- жол парақтарын тіркеуді, машина жұмысын бақылау, уақытылы машина карточка жұмысын жүргізу және жанармай шығын нормасын сақтау, бөлім(өңірлік қолбасшылық) іс-жүргізу жол парақтарын қайтарып беру шараларын қабыдау;

- бөлімнің (өңірлік қолбасшылықтың) машинасын жөндеу және оларды жіберуді жөндеуден алуды ұйымдастыру;

- кварталдық шектеулерге сәйкес моторесурстарды жоспарлау және бақылау, жанармай шығынын бақылау, моторесурстар, жанар-жағармай материалдарды үнемдеу бойынша іс-шараларын өткізу;

- бөлім бөлімшелерінде алдыңғы есепті және автобронданктік қызмет бойынша белгіленген құжаттарды рәсімдеу;

- автобронданктік мүлік қоймасы жұмысымен жетекшілік ету.

1.4 АБТТ пайдалану

Машинаны пайдалануды ұйымдастыру бойынша жалпы қалып.

Пайдалануды ұйымдастыру–бұл қарым-қатынас органдарының жеңілдетілген құрылымы, БТҚТ көптеген үлгілерін пайдалану әдістері мен құралдары. Пайдаланумен басқару пайдалану-техникалық іс-шаралар жоспарлауда, оларды өткізуде, бақылауда және жаңа шешімдерді қабылдағанда көрінеді.

Машиналарды пайдалану барысында түсініледі *оның өмір циклінің деңгейі,ол өзіне келесі деңгейлерді қосады:*

1. Пайдалануға кіргізу.
2. Арналуы бойынша пайдалануға дайындықтың белгіленген деңгейіне машинаны жеткізу.
3. Машинаны арналуы бойынша пайдалануға дайындықты ұстау.
4. Машинаны қолдану.
5. Сақтау-құрамы.
6. Машинаны тасымалдау.

Оны техникалық жағдайы бойынша пайдалану мүмкін еместігі немесе мақсатты еместігі бөлім коммисиясы шешімі негізінде машинаны пайдалану аяқталады, сондай-ақ моральдық немесе физикалық ескіруі. Пайдаланудан алып тасталған машина ереже бойынша, нық жөндеуден өтеді немесе есептен шығарылады.

Әскерде қару-жарақ және әскери техниканы пайдалану жүйесі қабылданға, ол машинаны пайдалану теориясы ғылыми алыптарына негізделеді, бейбіт уақытта оларды нормаланған қолдану, әскер тәжірибесінде, еңбек пен эргономия ұйымдарының ғылыми талаптары.

Машинаны пайдалану жүйесі арқасында әскери техника бұйымдарының жиынтығы түсініледі, оларды пайдалану құралдары, орындаушылар, құжаттар, жетекші және пайдалану құжаттары негізінде пайдаланудың әр кезеңі тапсырмаларына сәйкес өзара қарым-қатынасы.

Пайдалануда және техникада қатысады:

- пайдалану объектілері (танктер, ЖӘЖМ, БТР, автомобильді техника);
- орындаушылар (жүргізушілер, экипаждар, комндалық-техникалық құрам, техникалық қызмет көрсету бөлімшелері мамандары);
- пайдалануды қамтамасыз ету құралдары(тұрақты және далалық парктерді жабдықтау, техникалық қызмет көрсету құралдары, пайдалану материалдары).

Осы тәртіппен, пайдалану күрделі процесс болып табылады, олардың сапасы машина сенімділігіне, үйренгеніне және техникалық қызмет көрсету құралдары тиімділігіне,

құжаттардың пайдалану сапасы пайдаланудың ұйымдастыру әдісі негізінде орындаушылар квалификациясына, байланысты.

Қол қамтамасыз етуі керек:

- жауынгерлік дайынды программасын орындау;
- қолданудың белгіленген нормалар шегінде моторесурстар шығыны;
- машиналардың жоспары жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге тең дәрежелі шығуы;
- жауынгерлік(саптық) топтар машиналар төмендемейтін белгіленген ресурсын ұстау.

Машинаны қолданудың жоғарға жауынгерлік дайындығын қамтамасыз ету үшін моторесурстар шығынымен, жөндеуаралық ресурстармен жылдық нормалармен регламенттеледі және қатаң түрде оларды жоспар бойынша пайдалануға және жөндеуге шығуға жүзеге асырылады.

Машиналады жауынгерлік дайындық жоспарларымен қарастырылмаған іс-шаралар өткізуге қолдану немесе пайдаланудың аса белгіленген жылдық нормасынан, тек сәйкес бастықтар рұқсатымен ғана жіберіледі. Осы жағдайларда лауазымды тұлғалармен бекітіліп, шығындалған моторесурстар акт бойынша шығарылады.

Машинаның техникалық мүмкіндіктерін толық қолдану, жауынгерлік тұрақты дайындығы және олардың жұмыстары сенімділігін қамтамасыз етеді:

-машиналарды пайдалануды техникалық дұрыс және тиянақты ұйымдастыру;
- машинаны қамтамасыз ету және жұмыс дәл есебін жүргізу;
- техникалық жағдайын лауазымды тұлғалармен бақылау квалификацияланған және бөлімшеде, бөлімде машина құрамы;
- жеке құрамның техникалық дайындығының жоғарғы деңгейімен;
- жабдықталған парктер, механизацияланған стационарлы және қозғалмалы қызмет көрсету құралдары болуымен;
- әскерді брондытанктік мүлікпен және пайдалану материалдарымен орнатылған табельмен және нормамен уақытылы қамтамасыз ету.

Көрсетіген іс-шараларды ұйымдастыру мен орындауды сәйкес қызметтер жүзеге асырады.

«Бөлімде машинаны пайдалануды ұйымдастыру негіздері».

Пайдалануға кіргізу әскери бөліммен машинаны қабылдау дайындалғаннан немесе нық жөндеу ге сәйкес белгіленген талаптармен және осы машинамен және бөлімшемен бекітілген, жүргізумен немесе экипажбен.

Бейбіт уақытта әскерді жиынтықтауды қабылдау есебіне зауыттан жаңа немесе анық жөнделген машинаны немесе басқа бөлім машинаны жоспар бойынша жүзеге асырылады.

Мобилизациялық кезеңде автомобильді техника, одан басқа, халық шаруашылығынан түседі.

Бөлімнен машинаны беру аға бастықтар өкімі негізінде жүзеге асырылады.

Машиналар бөлім (бөлімшелер) ішінде бөлім (құрылым) командирі бұйрығы негізінде беріледі. Өңірлік қолбасшылық ішінде бір бөлімнен екіншісіне - Өңірлік қолбасшылық қолбасшысы өкімі негізінде беріледі.

Бір Өңірлік қолбасшылықтан екінші Өңірлік қолбасшылыққа машиналар Ұлттық ұлан Бас қолбасшылығы өкімі негізінде жүзеге асырылады.

Әскери бөлім машина алу үшін арнауы команда жібереді, оны офицер басқарып барады. Команда әдетте машина берілетін бөлімшеден бөлінеді.

Машинаны арналуы бойнша қолдануға белгіленген дайындық деңгейіне келдтіру оның техникалық жағдайына, машинаны арналуы бойынша қолдануды қамтамасыз ететін пайдалану құжаттамасымен қарастырылған, қажетті техникалық қызмет көрсету операциясын орындаудан тұрады.

Жауынгелік дайындық бөлім жеке құрамының, қару-жарақтың, әскери техниканың, олардың қалыпты жағдайда жауынгерлік қолдануға, әскерді жоғары дайындық, бөлімшелерде жауынгерлік дайындық, дайын ұстаудың белгіленген жабдықталуын

болжайды, қажетті командалық кадлар және штаптар дайындығы, оларды қиын жағдайда басқару біліктілігі, қатаң тәртібі және материалдық құралдар қорын ұйымдастыру.

Жауынгерлік дайындықты құру негізі болып табылады:

- жауынгерлік машықтың жоғары деңгейі және моральды-саяси сапасы, физикалық шыдамдылығы, психологиялық беті және жеке құрам тәртібі;
- техника жабдықталуы және оны қолдануға жоғары дайындығы;
- тапсырманы орындауға қажетті қару-жарақтың, оқ-дәрілермен, ЖЖМ және басқа да материалдармен қордан қамтамасыз ету;

Қару-жарақ және техниканың жауынгерлік дайындығының негізгі көрсеткіштері болып табылады:

- ақаусыздығы, сенімділігі, жұмыстың техникалық ресурсы қоры;
- дайындалған экипаждар мен есептер саны, жауынгерлік жиынтығы, тасымалдау және қамтамасыз ету құралдары,дұрыс пайдалану үшін қордағы бөлшектермен, жабдықтармен,керек жарақтармен, техникалық құжаттамамен жабдықтау;
- кез-келген жағдайда қару-жарақ және техниканы толық жауынгерлік дайындыққа келтіру үшін қажетті уақыт.

Қару-жарақ және техниканы оларды ұстау мен сақтау жағдайына байланысты аса жауынгерлік дайындықтың жоғары деңгейіне келтіру үшін жүсеге асырылады:

- расконсервация;
- жұмылдыру ауданына шығару;
- жауынгерлік қолдануға дайындау.

Әскерді жоғарғы жауынгерлік дайындықты қамтамасыз ету мен ұстау, қару-жарақ және техниканы парктен және дабыл бойынша белгіленген ауданға қоймадан материалдық құралдарды жылдам шығуы күрделі ұйымдастырушы-техникалық тапсырмасын көрсетеді бөлімде және құрылымда оны шешүүшін бірнеше канал бойынша жеке құрамды құлақтандыру автоматизацияланған жүйелері құрылады.отмобилизациялау бойынга қимылдар алдын ала жоспарлаады және жаттықтырылады, материалдық құралдар қоры мен техникалырды шығару үшін қамтамасыз ету бойынша қажетті құжаттар дайындалады. Жеке құрам жаттықтырулары өткізіледі соның ішінде әскери жауапты әртүрлі табиғат жағдайларында техниканы қозғалуға дайындау бойынша келісілген жетістіктер мақсатында.

Машиналар пайдалану құрылымы оларды тиімді түрде жауынгерлік қолдануңв арналуымен сәйкес дайындық деңгейін сипаттайды.

Негізгі пайдалану сипаттамасы болып табылады:

- дайындығы;
- қызмет көрсетуі;
- сенімділігі.

Олар анықтаған сапасымен саны көрсеткіштерімен көрінеді, оның мінезінің көрсеткішетрімен, жиынтығын атауға болады. Пайдаланушылық қасиеттері машинаның жауынгерлік көрсеткіштеріне машинаның жауынгерлік әсер ету қасиеті. Бірақ олар үлкен деңгейде жауынгерлік қамтамасыз етуге және машинаның жоғары қозғалуы.

Дайындығы –бұл машина құрылымы, нақты жағдайларда қолданылу алдында қозғалу дайындығы жағдайына оларды келтіру. Дайындықтың ұзақтық көрсеткіші болып шығар, қыздыру және қозғалтқышты қозғалуға дайындық кезеңінде $t_в$ = - 20^0 С жылыту алдында КО ұзақтығы болып табылады.

Машиналарды дайындау конструктивті құрастыру кезінде және жаңа үлгілер құру кезінде жетілдіріледі, сондай-ақ пайдалану процесі кезінде техникалық іс-шаралар өткізу жолымен.

Қозғалуға дайындықтың ұзақтығын қысқарту жауынгерлік дайындықты көтеруге жағдай жасайды.

Қызмет көрсетуі – бұл машина қасиеті, ол оның қажеттілігін және техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды өткізуге қосымшасы. Қызмет көрсетудің аса бағалау көрсеткіші болып машина КО және ЕТО ұзақтығы табылады. еңбек шығыны қысқарту аса

еңбек ауқымды жұмыстар механизациясымен қол жеткізіледі, ЖЖМ және басқа іс-шаралармен қолданылады. Машинаныы қызмет көрсету кезектілігі мен еңбек шығыны технологикалығына пайдалануына байланысты. Пайдалану технологиялық көрсеткіші сапасына байланысты.

Сенімділігі – машина қасиеті түсініледі немесе олардың негізгі бөліктерін барлық құрылымның маңызы шектеуінде орнатылған уақытта сақтау, олар талап ететін функция орындау режимінде және ТҚЕ, жөндеуді, сақтауды және тасымалдауды қолдану жағдайында.

Әскерлер ПД орнын тез арада тастап кетуі үшін, барлық көлемі 2 кезеңге бөлінеді.

Парктерде минимум іс-шаралар ғана қолданылады, олар жылдам және апатсыз тезхниканы жұмылдырылу ауданына шығаруды қамтамасыз етеді, олар онда барлық жұмыстарын аяқтайды. Техника қаншалықты жұмыса қабілеттілікке келтірілген, соншалықты оны джауынгерлік қолдануға дайындауға аз уақыт кетеді. ҚТ дайындау көрсеткіші болып штат бойынша экипаж бен толық жауынгерлік дайындық келтірк бойынша объектілерді жабдықтау әсіресе қиын жағдайларда – температура төмен болған кезде.

Белгіленген көлемде оның ақаусыздығын және жұмысқа қабілеттілігін қамтамасыз ететін техникалық қызмет көрсету және әскери жөндеуді жүргізу жұмысты орындау үшін арналуы бойынша машинаны қолдануға дайындау және ұстау. Дайындық кезінде машинаны қолдануға жағдайы қарастырылады, ол берілген уақытта қойылған тапсырманы орындай ала алатыны. Бірақ ең жақсы кеткен кезінде де машинаның жақсы жұмысын қамтамасыз ету мүмкін емес, қате қолданған кезде алдын ала тозуға, ақауға, сынуларға және де апатқа әкеліп соқтыруы мүмкін.

БТӘТ ұрысқа қабілетті қалыпта ұстау бронетанктік қызметпен ұйымдастырылады, ол бөлімше ТҚЕ барлық түрлерін және олардың орындалуының сапасын бақылауды жүзеге асырады және жоспарлайды. Бронетанктік қызмет қызмет ккрсету тезнологияларын сақтауға және әрдайым оны жетілдіруге жауап береді.

Функционалды жүйелерді БТҚТ пайдалану бойынша жетекші қалыптар негізінде болады.

Қызмет көрсету процесіне ауа температурасы. Жарықтану, жабдықтау және оның ақаусыздағы, орындаушылардың үйренгені және материалды техникалық қамтамасыз ету әсер етеді. Жүйе шығу кезінде талап етілетін машинаның техникалық жағдайын алуы тиіс. Машиналар сәйкес келмеген жағдайда, талаптарға сай қызмет көрсетуден өткен жүйе кіруіне кері әсер жүзеге асырылады, ол дегенімін кейбір жерлеріне түзетулер енгізіледі олар оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету керек. Әсірес оперативті әрекеттер маңызды ұйымдастыру қызмет көрсетудің тура әдісімен өткізіледі.

Техникалық қамтамасыз етуді жоспарлау белгеленген нормативтер негізінде, жетекші құжаттар негізінде жүзеге асырылады. Жоспарда ТҚЕ өткізу жоспарында машина жауынгерлік және оқу жауынгерлік топтар аныталады, егер жауынгерлік топтар сақтауға қолданылуға дайындалады; негізгі жұмыстар орындау мерзімінде орнатылады; орындаушылардың қажетті саны қарастырылады және олардың таратылуы постарға және бригадаларға; жабдықтар және қажетті материалдар саны анықталады. Бөлімнің ҚТ ТҚЕ жоспары қызмет бастықтарымен (РАӘ, БТС, АТ) дайындалады, ВС жазылады және бөлім командирімен бекітіледі.

Машинадларды қолдану –пайдалану құжаттарының белгіленген арналуымен тура қолдануға норма жіне ереже қолдануға, барлық агрегаттар орташа жұмысын қамтамасыз ететін, жүйе және механизмдер , сондай –ақ қауіпсіздік талаптарын орындау.

Бөлім және бөлімше қаружарағынан тұратын машиналар әртүрлі тапсырмаларды шешеді. Арналуына бацланысты жіне конструктивті ерекшеліктеріне бөлінеді.

АБТТ қолдану бейбіт уақытта орташаланады жауынгерлік бөлімнің дайындығын ұстау есебімен , жеке құрам жаттау деңгейі, жауынгерлік топтың ресурстары азаймайтындай орнатады. Сондай-ақ машина орташа жіне капиталды жөндеу. Нормалану көрсеткіші жылдық норма жауынгерлік қолдану көрсеткішіне оқу-жауынгерлік топтар және осы топтарда машина саны.

Машина ресурсы азаймауын ұстау жауынгерлік топтары пайалану процесін қамтамасыз етеді, моторесурстар қатынасы арасында қамтамасыз етеді, машинадан алынатын жауынгерлік және оқу-жауынгерлік топтар.

Сондықтар тағайындау кезінде жылдық қолдану және машина саны топтарында қисық қамтамасыз ету жауынгерлік талаптарын жеке құрамына қажетті жағдайларды ұстау үшін жауынгерлік машина ресурсы азаюын ұстау үшін.

Машина қолданудың жылдық нормалары талаптарды ескере отырып орнатылады, олар моторесурстармен оқу бөлімшелерін қамтамасыз ету талаптары орнатылады – есепті орындау негізінде моторесурстарда, жауынгерлік дайындық программасын орындау үшін қажетті.

Жауынгерлік топ машиналарының моторесурстарын шығындауға рұқсат етіледі, тек қайтаконсервациялау және қорытынды ж.гірулер болашағы бар жоспарларға сәйкес қызмет көрсету нормалары шектеуінде рұқсат етіледі, олар брондытанктік тезника және қару-жарақты сақтау Жетекшілігімен орнатылған.

Бөлімді жаңа техникаға қайта қаруландырудыі бірінші кезеңінде оқу-жауынгерлік тппен жабдықталады. Сонымен қатар жеке ұрамды қайта даярлау сапасын қамтамасыз ету үшін моторесурстарды шығындау рұқсат етіледі жауынгерлік машина және оқу-жауынгерлік топ жылдық норма шектеуінде шығындау рұқсат елідеді.

Сатау – бол пайдалану кезеңінен, аралуы бойнша қолданылмайтын әскери техника арнайы көрсетілген өзін орналастыруға арналған орында сақталады және оның сақталуы белгіленген мерзімде қамтамасыз етіледі.

Сақтауға машиналарды қояды, олар айдан артық жоспарланбайды. Олардың үзінділері ұзақтығына байланысты машинаны арналуы бойынша қолдану екі түрлі сақтауда белгіленеде: қысқа уақытты және ұзақ уақытты.

Қысқа уақытты сақтауға бір жылға дейін үздіксіз қолдану кезінде қойылады.

Ұзақ сақатуға ереже бойыша, жаңа немесе жақсы жөнделген машиналар, олар бір жылдан артық олдану жоспарланбайды.

Машинаны сақтауға қойылым кезінде герметизациясыз сервисталған бронды корпустарда қолданумен дымылжұтатын консервацияланған майлау немесе сервисталған бронды корпустар қолданумен.

Барлық машиналар қысқа уақыт ішінде және ұзақ сақтау, ол ашық корпусқа ие, сақтау орындарында герметизациясыз бронды корпустарда сақтауға қойылады.

Жабық бронды корпустарымен ұзақ уаытқа сақтау орындарында «жатылай қаптама» немесе «жапсырма» әдісімен герметизациясы бар бронды корпустарда сақтауға қойылады.

Бөлек жағдайларда әскери округ әскерлері қолбасшысы шешімі бойынша және ГБТУ ҚМ бастығымен келісілуімен ұзақ уақытқа сақтау машиналары ашық аудандарда немесе герметизацияланған «кокон» әдісімен.

Жауынгерлік топ машиналары, сақтауға қойылғанда, жүру қоры болуы тиіс, ол Қорғаныс министрі бұйрығымен белгіленген.Олар техникалық жағынан ақаусыз, толы жабдықталған жабдықтан тұрады, табельді мүлікк және ЗИП, ЖЖМ және ан\рнайы сұйықтықтармен толтырылған, шаңнан тазартылған және аныталған түске боялған.

Машинаны қарул-жарағы тексерілген және түзетілген болуы тиіс. Көздеу, баылау және бағдарлау приборлары өз орнындарына орнатылған жіне тексерілген болуы тиіс, жарықтандырғыштар және шамдар түнгі көздеуіштер мен приборлары бағытымен келісілген.

Машинаны тасымалдау дайындығы тасымалдауда, әртүрлі транспорт түрлерімен белгіленген орынға жеткізу , оның ааусыздығын немесе жұмыса қыбілеттілігін, дайындығын арналуы бойынша қолдану.

Машинаны ұзақ уақытқа тасмалдау жағдайында және жөндеу керек болан жағдайда қызмет көрсету бойынша жұмыс өткізу керек, ол оны жауынгерлік дайындықта ұстауын қамтамасыз етеді.

Машинаны тиеуге дайындығын, тией станциясына жеткізу, тиеу және оны платформаға сенімді бекіту.

Егер машинаны тасымалдау 30 тәуліктен асса, қозғалтқышқа консервация өткізуге міндетті. Танкті жөндеу шеберханалар қысы уақытта май мен суды ағызып жібереді. Суды ағызу машинада қыздыру жүйесі болағн кезде де міндетті түрде. – 15 С температурада машинадан аккумуляторлы батареялар шешіледі, олар вагондарда-жылытқыштарда саөталады.

Машинаны тиеген соң зауыт немесе беру бөлім өкілдері және қаьылдағыш қабылдау-тапсыру құжатына қол қояды және актіні рәсімдейді.

Машиналар теміржол платформаларына тиеледі және Тәлімгерлікпен әскерді теміржол және су транспортымен тасымлдау сәйкес жүргізіледі. Тиеу алдында машинана транспорттық қалыпқа келтіріледі. Сонымен қатар мұнаралары зеңбіректері артқа қаратылады, машина шынжыр табандары тартылады, радиобайланыс құралдары алынып тасталады.

Қауіпсіздік мақсатында машиналар тежеуге қойылады, мұнара және зеңбіріктер «жорықтық» қалыпа бекітіледі, бекітпелер пломбаланады. Одан басқа, электрэнергия пайдаланушылар сөндіріледі, жанармай бактары жабылады, барлық қақпақтар жабылады, капоттар жабылады және пломболанады.

Машинаны пайдалану бөлім комиссиясының мүмкін емесе немесе оны әрі қарай пайдаланудың маңызы жоқ шешімі негізінде, сондай-ақ моральді немесе физикалық қартаюынан аяқталады. Пайдаланудан шығарылған машина ереже бойынша, толығымен жөндеуге немесе есептен шығаруға жіберіледі.

1.5 Ұрыста бөлімшелер мен бөлімдерді автотехникалық қамтамасыз ету.

Техникалық қамтамасыз ету – әс-шаалар жиынтығы,оның ішінде:

Құрылымдарды(бөлімдерді) ӘҚТ, ракеталармен, оқ-дәрілермен және әскери-техникалық мүлікпен қамтамасыз ету;

Оларды пайдалану(қолдану және жауынгерлік қолдану);

Зақымданған ӘҚТ қалпына келтіру;

Жеке құрамның техникалық және арнайы дайындығы.

техникалық қамтамасыз етуді тиімді орындау үшән оларды басқару, сондай-аө қорғаныс, күзет және техникалық қамтамасыз ету күштер мен құралдарын қорғау жүзеге асырылады.

техникалық қамтамасыз ету мақсаты – әскердің екі көрсеткіш бойынша жауынгерлік дайдықты және ұрысқа қабілеттілікті ұстау: сапта ақаусыз, қолдануға (жауыгерлік қолдануға) дайын ӘҚТ үлгілерінің болуын және әскерлерді ракетамен, оқ-дәрімен және әскери техникалық мүліктің болуын.

Әскерді автотехникалық қамтамасыз ету басқару жүйесі

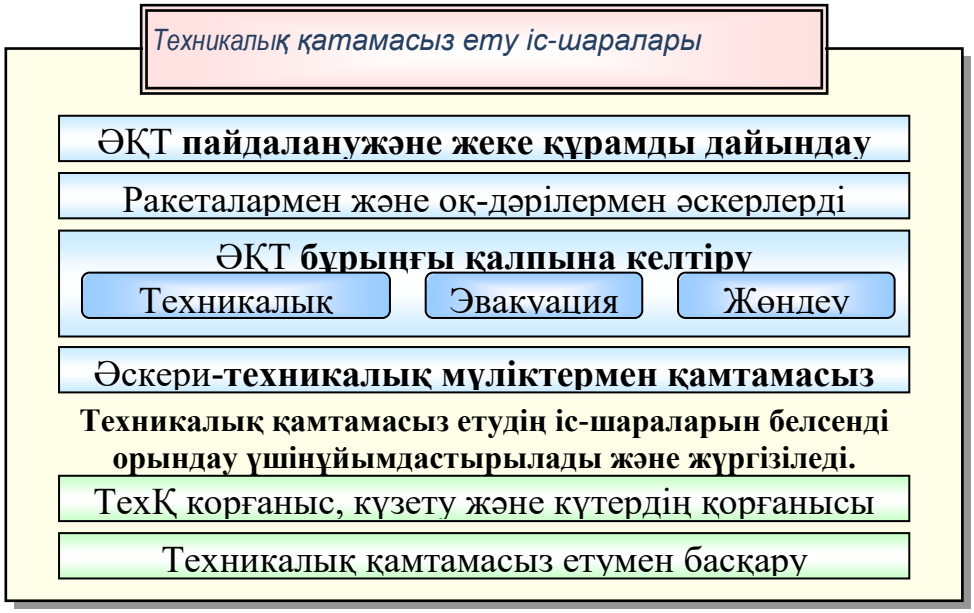

техникалық қамтамасыз ету басқару жүйесі–техникалық қамтамасыз ету органдарының, басқару пунктерінің, байланыс құралдарының және басқару автомотизауиясының жинақтылығы.

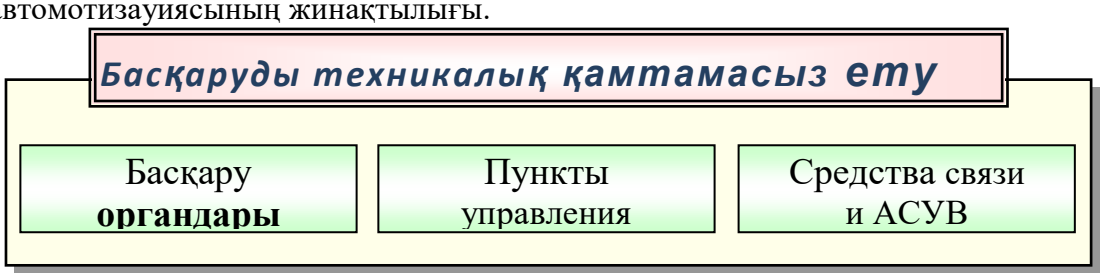

техникалық қамтамасыз етуді басқару командалық, тылдық және басқа да басқару пунктерінен, сондай-аө техникалық қамтамасыз ету мен оның күштерімен құралдарына тиімді жетекшілік ету негізгі тапсырмаларын шешу орындарынан жүзеге асырылады. ТБП техникалық қамтамасыз етуді басқару тобы құрылады, КП (ЗКП) –да техникалық бөлімнің жедел тобы орналасады.

техникалық қамтамасыз етудің оргадарына құрылымның (бөлімнің) техникалық бөлігі жатады, сондай-ақ техникалық қамтамасыз етуіне жәнеоларды ұйымдастырылуына сәйкес түрлеріне жауап беретін әскер түрлері, байланыс, инженерлі қызмет, РХБҚ пен тыл қызметі түрлері жүзеге асырылады.

«Бөлімшелер мен бөлімдердің жауынгерлік іс-қимылын АТҚЕ негіздері».

«Бөлімшелер мен бөлімдердің автотехникалық қамтамасыз етудің іс-шаралары»

техникалық қамтамасыз ету- іс-шаралар жиынтығы, оларға жатады:

құрылымды ӘҚТ, ракетамен, оқ-дәрімен және әскери-техниклық мүлікпен қамтамасыз ету;

Оларды пайдалану(қолдану және жауынгерлік қолдану);

Зақымданған ӘҚТ қалпына келтіру;

Жеке құрамның техникалық және арнайы дайындығы.

техникалық қамтамасыз етуді тиімді орындау үшән оларды басқару, сондай-аө қорғаныс, күзет және техникалық қамтамасыз ету күштер мен құралдарын қорғау жүзеге асырылады.

«Автотехникалық қамтамасыз етуді басқаруды ұйымдастыру»

Автотехникалық қамтамасыз етуді басқаруды ұйымдастыруға жатады - басқару жүйесінің құрылуынан және жауыгелік іс-қимылға дайындық пен жауынгерлік іс-қимыл барысында оны жүзеге асыру іс-шаралар жиынтығы.

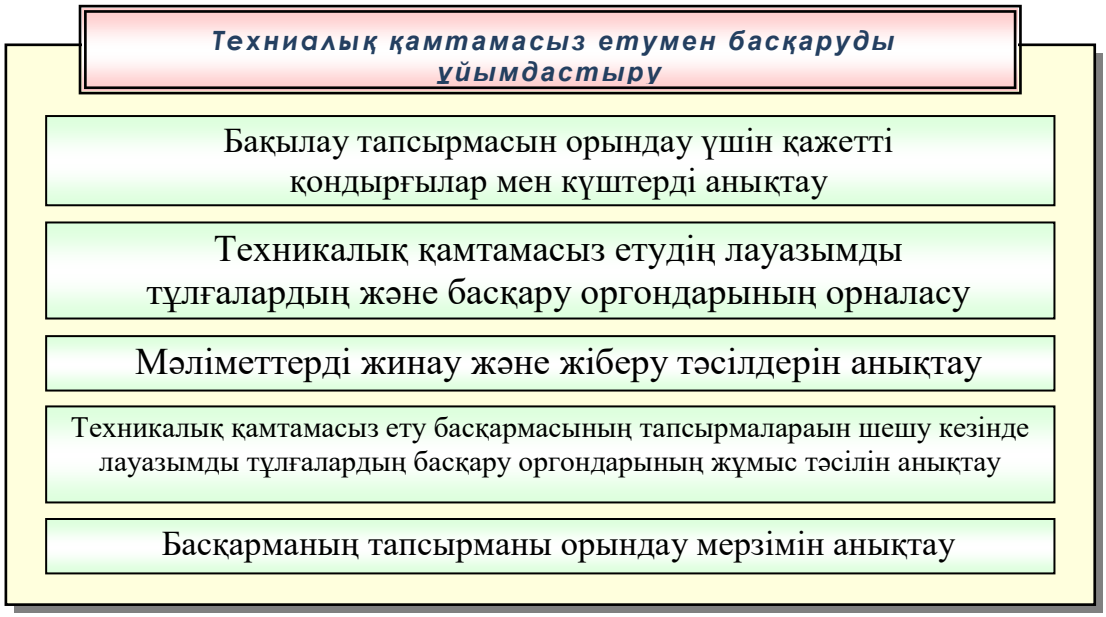

Күштер мен құралдарды анықтау, басқару тапсырмаларын орындау үшін қажетті күштер мен құралдар олардың саына және (РЭГ, РемГ, ЭГ, ГТР, БМЖП және т.б.) шешілетін тапсырмалармен сәйкес, техникалық қамтамасыз ету жүйесі элементтерінің орналасуынан шығады, сондай-ақ техникалық қамтамасыз етудің тапсырмалары жағдайының шартынан шешіледі.

Басқару жүйесін құруға қажетті күштер мен құралдардың қажеттілігін қанағаттандыру мүмкіндігі, штатты және штабпен бөлінетін қосымша күштер мен құралдарының болуын, командир байланыс каналдарын, штабты, тылды, әскер түрлері бастықтары, арнайы әскер және техникалық қамтамасыз етуді басқаруында қолдану мүмкіндігімен анықталады.

Басқару органдарын орналастыру орындарын таңдау және техникалық қамтамасыз етудің лауазымды тұлғалары операттік және тапсырмаларды сапалы орындауының саны есебімен, құрылатын басқару пункгері мүмкіндігі мен мақсаттылыы немес басқа орындар, олар техникалық қамтамасыз етумен жетекшілік етуі іске сырылады.

ШАБУЫЛҒА ДАЙЫНДАЛУ БАРЫСЫНДА ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Пайдалануды ұйымдастыру. техникалық қызмет көрсетуде және шабуылда ӘҚТ сенімді жұмысын ұстау үшін қажеттілігі машина ресурстарының операцияны әскери қарсышабуылын барлық тереңдікке оларды қолданғандағы шығыдалуынан анықталады.шабуылда ӘҚТ сенімді жұмысын ұстаудың негізгі мәселесі әрдайым өсіп отыратын ресурс шығынын ұстау болып табылады және қызмет көрсетуді өткізу үшін тұрақты көрсетуге қажетті уаыт мүмкінсіздігі. Сондықтан шабуылға дайындылу барысына мақсатты түрде келесі техникалық қамтамасыз ету ресурстары қорынан шектеуін құру ол шабуыл барысында оны өткізу уақытын шығындауын қысқарту.

ЕТО жұмыстарын орындаумен бір уақытта, ал құрылымды екінші эшелонға шығарар кезде техникалық қызмет көрсету толық көлемде өткізілуі мүмкін.

Шабуыл барысында ӘҚТ су кедергілерін, мина-жарылғыш, басқа да бөгеттерді, зақымданған аудандарды, бұзылған аудандарды, өрт пен су басуларды, жерглікті жердің өтуге қиын аймақтарынан өтуге дайындау өткізілуі мүмкін және ӘҚТ түнгі немесе басқа спецификалық жағдайларына қолдануға дайындау. Бұл жұмыстар әдетте кедергілерге,

кедергілерге шыққанда,сондай-ақ ӘҚТ техникалық қызмет көрсету жұмыстарын орындау жұмысары қарастырылған арнайы белгіленген аудандарында орындалады. Одан басқа полті жаңа жауынгерлік тапсырманы орындауға дайындық барысында ресурсты, қару-жарақ пен техниканың бөлек үлгілерін қалпына келтіру бойынша жұмыстар өткізілуі мүмкін.

Ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз ету ұйымдастыру.

Бөлімді шабуылда ракеталар және оқ-дәрілер қажеттілігі олардың атыспен жою мен атыс құралдарының ірбір периодта шығындалуымен анықталады. Шабуыл барысында атыспен жою негізгі периодтары атыс дайындығы мен атыс дайындығын ұстау.

Жауынгерлік қоректендіру пункті барлық батальондарда, сондай-ақ өздік бағыттағы іс-қимылдар үшін роталарда. Батальондар бірінші эшелоны ұрыстық қоректендіру пунктерінде полк бас соққысы, сондай-ақ бөлек өздік бағытта, полк командирі шешімімен ракеталар мен оқ-дәрілер қосымша қоры құрылады, олар полк автотранспорттан тұрады.

Қарсыласпен тікелей жанасу қалыпынан шабылға дайындық барысында шабуылға бөлімшелер уақытымен қозғалуы, бөлімшелер жауынгерлік қоректену пунктері құру және дайындау.

Артиллериялық қоймалар шабуылда бөлім құрамында материалдық қамтамасыз ету орналастырылады және тасмалданады. Шабуылға техникалық қарау мен дайындық ракеталарды жауынгерлік қолдануға және оқ-дәрілерді, ракеталарды және оқ-дәрілерді транспорттық құралдарға авутомобильді бөлімшелер заманауи беруін қамтамасыз ету есебімен оқ-дәрілер бір транспортымен.

1.6 Автотехническое обеспечение подразделений и частей в наступлении.

Техникалық қамтамасыздандыруды басқарудың

НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ

- бірлестік;
- қойылған тапсырмаларды орындау тәсілдерін анықтауға бағыныштылар ынтасының ұсынылуымен басқару орталығы;
- басқарудың опреативтігі, үздіксіздігі және иілгіштігі;
- қойылған тапсырмаларды орындау қорытындысы және қабыылданған шешімге лауазымды тұлғалардың жеке жауапкершілігі.

ӘҚТ қалпына келтіруді ұйымдастыру. Шабуыл барысында ӘҚТ саптан шығуы кезекті көпсанды және әртүрлі аудандардың ӘҚТ үлкен шығыны, сондай-ақ үлкен біркеелкілікпен қарсылас қорғанысының жауынгерлік орындалуы бойынша шығуымен сипатталады.

Осындай тәртіппен, негізгі мәселе шабуыл барысында ӘҚТ қалпына келтіру әртүрлі аудандардың пайда болу кезектілігі арасынан тұрады.

Қажетті қайта топтаудан кейін қарсыласпен тікелеу жанасу жағдайындағы **шабуылға дайындалу барысында** алдыңғы аудандарда ӘҚТ қалпына келтіру аяқталады РЭГ (РемГ) күштерімен құралдары арқылы жүзеге асырылады , олар қорғаыс ұрысы жүргізу барысында жұмыс үшін, және полктың жөндеу ротасы мен орвб құрылымы күштері мен құралдарымен.

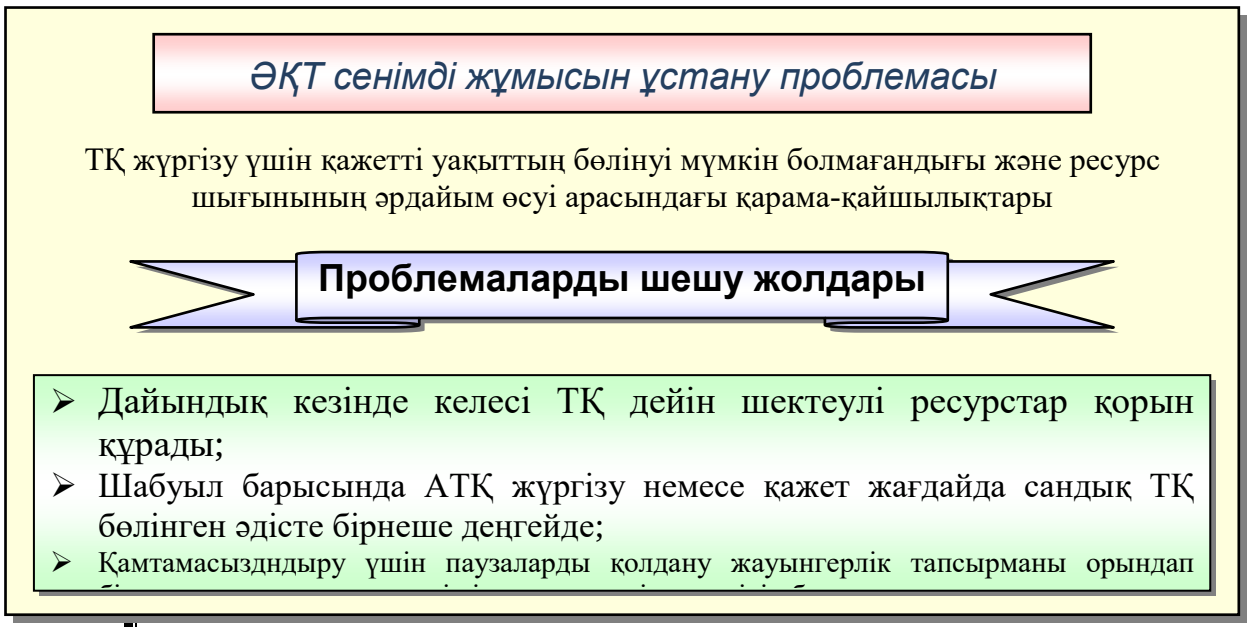

РЭГ жұмысының ұзақтығы бөлімшелер анықталады жаңа ауданға өз батальондарымен бірге ал күш пен құралдар жөніндегі роа мен орвб құрылымдар, соның ішінде РЭГ (РемГ) кіретн құрамында- шабуыл дайындық уақыты.

Бір уақытта қорғанатын әскер ауысымы қарсыласпен тікелеу жанасу жағдайындағы **шабуылға дайындалу барысында** немесе ӘҚТ қалпына келтіру тереңдігінен қозғалумен саптан шыққан, белгіленген аудана қозғалумен, және алдыңғы аудандарға қалпыа клтіруді аяқтаужүзеге асырылады және бөлімнің жөндеу бөлімшелері күштері мен құралдары.

Қозғалу маршруттарында жұмыс ұзақтығы күштері мен құралдары, тұйықталуға келуі бөліше легін тұйықтауда бегіленен ауданда өз батальондар немесе роталар.–шабуылға дайындалу уақытына.

ӘҚТ қалпына келтіруді аяқтау тікелей бастапқы немесе басқа аудандарда шабуылды дайындау дүщеге асырылады, сондай-ақ взводтар күштері мен құралдарының техникалық қызмет көрсету ӘҚТ жөндеу әдетте саптан шығу немесе бөлімшелер орналасу ауданында жүргізіледі. Жөндеу қазынасын бөлімдердіңжөндеубөлімшелері және орвб құрылымдары БМЖП жұмыс үшін өрітеледі.

ӘҚТ қалпына келтіру бойынша жұмыстар ұзақтығы әскер дайындау аудандарыда әдетте бөлім дайындалу уақытымен шектеледі.

Бөлімшелерде шабуылға дайындалу барысында лектер, техникалық бақылау және РЭГ(РемГ) пунктері қиылысуы мүмкін.

Қарсыласпен тікелеу жанасу жағдайындағы **бөлімшелер легін тұйықтауда** екінші эшелонды бөлімшелер құрылады, ал тереңдіктен қозғалуда шабуылды дайындау кезінде – барлық батальондарда және роталарда.

Техникалық бақылау пунктері барлық батальондарда құрылады, сондай-ақ роталарда да құрылады, олар өздік бағыттарда іс-қимыл үшін және ұрыс барысында бірінші эшелон ротасы жауынгерлік тәртібімен.

Жөндеу-эвакуациялау топтары, ереже бойынша, бөлішелерде құрылады, олар бірінші эшелонда полк бас соққысы бағытында іс-қимылға арналған, сондай-ақ бөлекөз бағыттарында, ал жөндеу топтары – басқа бөлімшелерде, оларда тезникалық қызмет көрсету взводы болуы тиіс.

РЭГ(РемГ) жөндеу құралдары шабуылда бөлімшелер өз бөлімшелрі ПТН артынан тасадан тасаға тығылып қозғалады. Ұрыс барысында ӘҚТ жөндеу жүргізеді олар сол саптан шыққан жерде немесе тасада жүргізіледі.

Бөлімшелердің РЭГ(РемГ) жұмыстары ұзақтығы келесідей белгіленеді, олар батальон келесі тапсырманы орындау уақытында жауынгерлік тәртіпке келуі. Осыдан соң онымен жаңа тапсырмалар анықталады және қойылады. Дәл осы мақсатпен РЭГ (РемГ)дивизиондар мен батареялар жөндеуді аяқтауы тиіс.

ПТН және РЭГ(РемГ) лектерін тұйықтауын құру мен дайындау

Бөлімшелерді қарсыласпен тікелей жанасу жағдайындағы шабуылға дайындалу, бөлімшелершабуылға шыққанға дейін аяқталады, ал тереңдіктен шабуылға шығуды дайындау барысында – бөлімшелер қозғалысқа дайын болғанша дейін.



Полкқа (дивизияға, бригадаға) шабуылға дайындалу барысында техникалық барлау және РЭГ (РемГ) топтары легінің тұйықталуы құрылады. Ал қажет болған жағдайда құтқарушы-эвакуациялар топтары мен эвакуациялау командалары.

Полк легін тұықтау қарсыласпен тікелей жанасу жағдайындағы шабуылға құрылады, ереже бойынша , екінші эшелон полктерінде, ал шабуылды тереңдіктен қозғалумен дайындалу кезінде – барлық полктерде.

Бөлімнің жөндеу - эвакуациялау топтары бірінші эшелон бөлімшелерінің ӘҚТ қалпына келтіру үшін құрылады, олар негізгі күш жұмылдыру бағытында іс-қимыл жасауды, сондай-ақ авангардттарда. Бөлім РЭГ (РемГ) қажет болған жағдайда орвб құрылымдары күші мен құралдары есебімен күшейтіледі.

РЭГ құрамына кірмейтін эвакоқұралдар, әдетте эвакуациялау командалар құрамында іс-қимыл жасайды. Шабуыл басына олар бірінші эшелон батальоны соңында орналасады және шабуыл басталысымен ӘҚТ сүйрейді, бөлім соңғы сызығында, негізгі күшті басты соққы бағытында жұмылдырады. Бірінші кезекте олар жөндеуге болаты ӘҚТ өз күштерімен және ұралдарымен бөлім БМЖП да шығарады, екінші кезекте – дивизияны эвакуациялау жолында аға бастық құралдарына беруге болатын ӘҚТ шығарады.

Құтқару-эвакуациялау топтары мен эвакуациялау командалары тек бөлімге сулы бөгеттерді өту қажет болған кезде ғана құрылады. Бұл топтар су бөгеттеріне және өтуге қиын аймақтарға алдын ала авангардттармен немесе жүруді қамтамасыз ету отрядтарымен. СЭГ өз тапсырмаларын орындағаннан соң және эвакуациялаушы командалар өз бөлімшелеріне көшеді және олардың құрамында іс-өимыл жасайды.

Құтқару-эвакуациялау топтарын және эвакуациялау командаларын дайындау олар алдын ала қайта өтуге және өтуге қиын аймақтарға қозғалуға бара алатындай есеппен аяқталады.



Полктің және орвб құрылымының жөндеу ротасы құралдарысыз, лектерді тұйықтау ерекшеленген, ГТР, РЭГ)РемГ) және басқа органдар, БМЖП жұмыс істеуге көшуге және өрістелуге дайындалады, олар шабуылдау ұрысы барысында ұйымдастырылады.

Орвб дайындық кезінде құрылым жұмысына ол әдетте бөлінеді, екі автономдық бөлімдер, жиынтықты жөндеу қару-жарақ пен техника екі БМЖП жүзеге асырылады. Толық жинақталмаған батальон кезінде көшуге және өрістелуге, олар бір БМЖП толық құрамда жұмыс үшін дайындалады.

Жөндеу бөлімшелері БМЖП жұмыс істеу үшін өрістеледі әдетте бөлімдермен алдағы тапсырманы орындау уақытын орындауға.

Шабуылдау барысында БМЖП ұйымдастыру ауданында және ӘҚТ эвакуациялау техникалық барлау мәліметтерң негізінде және болатын жағдайлар.

Жөндеу ротасының БМЖПжұмысының ұзақтығы*дивизия алдағы тапсырманы орындау уақытында ол өз полкіне келуіне және өз бөлімшелеріне ӘҚТ келеі жауынерлік тапсырманы орындағанда қолдануға дайындауға көмек көрсету есебімен белгіленеді*

Техникалық қызмет көрсетуде және ба сқа да іс-шараларда ӘҚТ сенімді жұмысын ұстау бойынша машиналарды өолдану кезінде шабуылда ресурс шығынымен анықталады. ӘҚТ сенімді жұмысын ұстау үшін негізгі мәселе шабуылда әрдайым өсіп отыратын ресурс шығыны арасында тұрақты қызмет көрсетудің ерекшелеу уақыты. Сондықтан шабуылға дайындалу кезінде ресурс қорының шегінде келесіге техникалық қамтамасыз ету мақсатымен оны өткізуге шабуыл барысында уақытын максималды қысқарту.

Шабуыл барысында, ұрыс үзілістерінде бөлім шығу кезінде екінші эшелонда ұрыстық жиынтық өткізіледі, сондай-ақ машиналарды жанармаймен толықтыру. Құрылыммен жауынгерлік тапсырманы орындағанан соң, сондай-ақ бөлімдерді екінші эшелонға шығару кезінде, ереже бойынша күнделікті қару-жарақ пен техникаға техникалық қызмет көрсету өткізіледі. Сол жағдайда егер шабуыл дайындау кезінде талап етілетін нөмірлі қару-жарақ пен техникаға техникалық қызмет көрсету, ол қарсы шабуыл барысында операциялар бірнеше тәсілде, ЕТО жұмысын орындаумен бір уақытта, ал құрылымды екінші эшелонға шығару кезнде нөмірлі техникалық қызмет көрсету толық көлемде өткізілуі мүмкін. Шабуыл барысында БМЖП ұйымдастыру және ӘҚТ жолын эвакуациялар техникалық барлау мәліметтері егізінде және берілге жағдайда анықталады.

Жөндеу ротасының БМЖПжұмысының ұзақтығы*дивизия алдағы тапсырманы орындау уақытында ол өз полкіне келуіне және өз бөлімшелеріне ӘҚТ келеі жауынерлік тапсырманы орындағанда қолдануға дайындауға көмек көрсету есебімен белгіленеді*

Орвб дивизиясыныңБМЖП жұмысының ұзақтығы *батальон бірінші бөлімі келуінің (барық батальонның оны толық құрамда қолдау кезінде) дививзия тәртібінің жауынгерлік тапсырмаы орындалуына, ал екінші бөлімде – ұрыстың екінші алдағы тапсырмасын орындаудан соң.*

ӘҚТ эвакуациялау үшін мүмкіндігінше эвакуациялау орны мен жолдары тағайындалады.Дивизионды жол БМЖП №1 құрылымын эвакуациялау тағайындалады алдағы тапсырманы шепке дейін және БМЖП №2 құрылымы арқылы өтуі керек , оны құру жағдайында. Полктік жол БМЖП тағайындалады бөлімнен келесі тапсырма шебәне, ал келесіде ол анықталған тапсырма есебімен өседі.

ӘҚТ беру үшін, құрылымдар құралдары қалпына келтірілмейді, беру аудандары тағайындалады, олар ереже бойынша, бөліммен шептері бойынша орындалатын жауынгерлік тапсырмалар эвакуациялау жолдарында.

«Шабуылда бөлімшлерді қару-жарақпен, оқ-дәрілермен және АБТМ қамтамасыз етуді ұйымдастыру»

Осыдан шыға отырып, әскерді ракетамен және оқ-дәрілермен қамтамасыз етудің негізгі мәселесі болып шабуылды дамыту шарасы бойынша қажеттілігін тұрақты түрде үдету арасындағы қарсылықтар болып табылады және шабуылдаушы әскерлер қорын толтыру жылдам ауысатын жағдаймен динамикалық маневрлі іс-қимылдар жағдайында болады.

- РжәнеБП қосымша және әскери қорды алдын ала құрумен;
- РжәнеБП қорларын жауынгерлік тәртіп элементтері бойынша эшелондау;

шабуыл ұрысы барысыда ракета және оқ-дәрілер ***шығынын және жоғалтуды толтыру*** бөлімдерді азаймайтын қордан төмен емес деңгейде ұсталатындай ұйымдастырылады. Бірінші кезекте ракеталар, оқ-дәрілер бөлімдерге беріледі, олар ең көп шығын мен жоғалтуы бар, негізгі жұмылдыру күші белсенді бағытта, сондай-ақ ұрыстың осы кезеңіндегі маңызды тапсырмалар орындайды.

Ұрыс күнінің соңына құрылымдардың ракета мен оқ-дәрі қорлары әскери нораға дейін жеткізіледі. Дәл жағдайға және командир ұсқауынан шыға ұрыс күні соңына ал кейбір жағдайларда қарсылас резервтерінің қарсы шабуылын қайтару кезінде, ұрысқа екінші эшелонды кіргізу кезінде, ракеталар мен оқ-дәрілер қосымша қорын құруы мүмкін, олар жерде немесе белгіленген транспорттық құралдарда болады.

«Шабуылда АБТҚЕ органдарын қорғау мен қорғанысын күзетуді ұйымдастыру»

Техникалық қамтамасыз ету бөлімшелерінің қорғанысын күзету мен қорғау полктің қорғанысы, күзеті жалпы жүйесінен жүзеге асырылады. Сонымен қатар бөлімшелер орында орналасқан кезде техникалық қамтамасыз ету үлкен аймақта орналастырылады. Аса назар инженерлі жабдытардың орналастырылуына және бүркемеленуіне, тиімді қолданылуына бөлінеді, сонымен қатар алдыңғы шепте жағдайдың өзгеруі жайлы мәліметтерді жинауды, уақытылы радиациялы, зимиялық және бактериологиялық зақымданған ауданды табуды ұйымдастыру.

Шабуыл барысында АТҚЕ басқару.

ШАБУЫЛ КЕЗІНДЕ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖЕТЕКШІЛІГІ

Полктің (дивизияның, бригаданың) техникалық қамтамасыз ету жетекшілігі шабуылда КП,ТБП, ӘҚТ көп шығынға ұшыраған ауданнан, екінші эшелонды ұрысқа кіргізу шебінен және т.б. жүзеге асырылады,

Техникалық бөлім жедел тобы әрдайым полктің (дивизияның, бригаданың) КП орналасады, қалған техникалық қамтамасыз ету лауазымдық тұлғаларының орналасу орны шешуге болатын жауынгерлік тапсырмалар мен жағдайы анықталады.

Қарсыласпен тікелеу жанасу жағдайындағы шабуылды ұйымдастыру кезінде полк командирінің қару-жарақ жөніндегі орынбасарына командирдің шешім қабылдағаны мен тапсыма қойғаны кезеңінде мақсатты түрде КП орналасуы ӘҚТ беруін жіне қалпына келтіруін аяқтауды баылау үшін келесіде әскерге шығумен ремб(орвб) қозғалту, ракеталар мен оқ-дәрілер қоры құру.

Командирдің ұрысқа екінші эшелонын ұрысқа кргізу шешімін қабылдаукомандирінің қару-жарақ жөніндегі орынбасары полк (дивизия, бригада) РЭГ немесе ЭГ шебіне кіруге

қозғалуға өкім береді. Эвакуациямен тікелей жетекшілігі үшін жетекшілік, шығу шебіне БТС бастығы бағытталуы мүмкін.

Батальондардың (полктердің) біреуі екінші эшелонға шығуымен командирінің қару-жарақ жөніндегі орынбасары немесе тікелей қызмет бастықтары санын, жағдайын, ӘҚТ шығынын, ракеталармен оқ-дәрілерді анықтайды, ӘТМ және іс-шараларды қамтамасыз ету бойынша сенімді жұмысы мен ӘҚТ қалпына келтіру қажеттілігін ұйымдастыру. Қажет болған жағдайда БТС бастығы батальон орналасу ауданында күшейті мүмкін, жағдай мен көмек көрсетуді анықтау үшін.

ҚОРҒАНЫСҚА ДАЙЫНДАЛУ БАРЫСЫНДА ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Пайдалануды ұйымдастыру.Полк (дивизия, бригада) ВКО пайдалануды ұйымдастыру негізгі екі тапсырманы шешеді: алдағы ұрысқа ӘҚТ және жеке құрамды Қорғаныстағы ӘҚТ сенімді жұмысын ұстау үшін техникалық ызмет көрсету мен басқа іс шаралар дайындау жүргізеді. ӘҚТ сенімді жұмысын ұстау үшін техникалық ызмет көрсету мен басқа іс шаралар дайындау қажеттілігі тек қорғаныс барысындағы оларды қолданудағы интенсивтігі ғана емес, бірақ орындау кезінде келесі жауынгерлік тапсырмалар, әскер қорғанысынан соң жедел тақтаусыз қарсы шабуылға шығу есебімен анықталады.

Қорғаныс барысында ӘҚТ техникалық қызмет көрсету, ереже бойынша, жауынгерілк тәртіпте немесе атыс позицияларында бақылау қарау мен ЕТО көлемінде бөлім жауынгерлік дайындығын ұстау шараларын сақтаумен жүргізіледі. Қажет болған жағдайда ӘҚТ және баса жұмыстар ресурсын қалпына келтіру бойынша жұмыстар өткізілуі мүмкін, олардың қажеттілігі оларды қолдану (жауынгерлік қолдану) шарттарынан шығады.

Ракетамен және оқ-дәрілермен қамтамасыз етуді ұйымдастыру. Қорғаныста ракеталар мен оқ-дәрілердегі қажеттілік атыс тапсырмалары мен әскерді оларды шешуге қатыстыратын құрамымен.

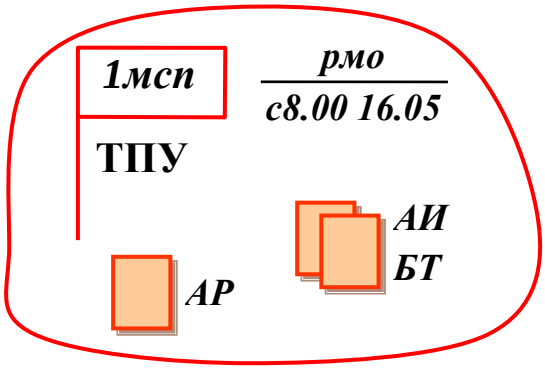

Артиллериялық қойма полк (дивизия, бригада) қорғанысқа көшкен кезде рмо (обмо) өрістелу ауданында орналасады және жұысқа дайындалады.

Батальонның (ротаның) жауыгерлік қоректендіру пункті бөлімшелер қорғанысы (тіреу пункті) ауданының тыл жағында тасаларда орналасады.

Полк жалпақ маңдайшепте қорғанған кезде, қорғану учаскелерін су кедергілерімен, таулы массивтармен және басқа да өтуге қиын аудандармен бұзу артиллериялық қоймалары қорларының бөлігі автомобильдік транспортта ерекшеленуі мүмкін, олар бөлімшелердің жауынгерлік тәртібі позицияларында немесе транспорттық құрадарда.

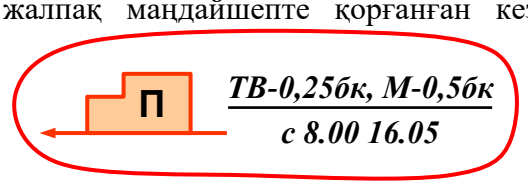

Полк командирі шешімімен оқ-дәрілерді бөлімшелерді жауынгерлік тәртіпке 1 эшелон, тікелей артиллериялық жауынгерлік машиналары, тура көздеумен ату үшін, автомобильдермен бір қатарда танктер, ЖӘЖМ, БТР және басқа да брондалған машиналар қатыстырылады.

Осы мақсатпен, полкпен қорғанысты толық алғанда **ракеталар мен оқ-дәрілер жүйесі** құрылуы керек, жиынтық ретінде басқару органдары мен ракеталар мен оқ-діру қорларымен тыл бөлімшелері, алдын ала орын бойынша және полк қорғанысының ауданы бағытында таратылған. Полк үшін бұл жүйе келесідей болып көрінеді:

Қорғаныста полктің ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз ету жүйесі

Қамтамасыз ету сызығында (алдыңғы позицияларда) – жауынгерлік машиналардағы штатты жауынгерлік жиынтықтар және сонда жұмыс істейтін бөлімшелердің нормативті қорлары.

Бірінші өорғану позициясында– әскери, ал қажет болған кезде әр атыс құралдарында қосымша қорлар, батальондық және роталық жауынгерлік қоректендіру пунктерінде, сондай*аө әскери және атыс позицияларындағы минаатарлы батареясының қосымша оқ-дәрі қорлары.

Позициияаралық кеңістікте – полктік артиллериялық топтың әскери және қосымша оқ-дәрі қоры;ол жөндеу құралдарынын жұмысқа қабілеттілігін қамтамасыз етпейді.

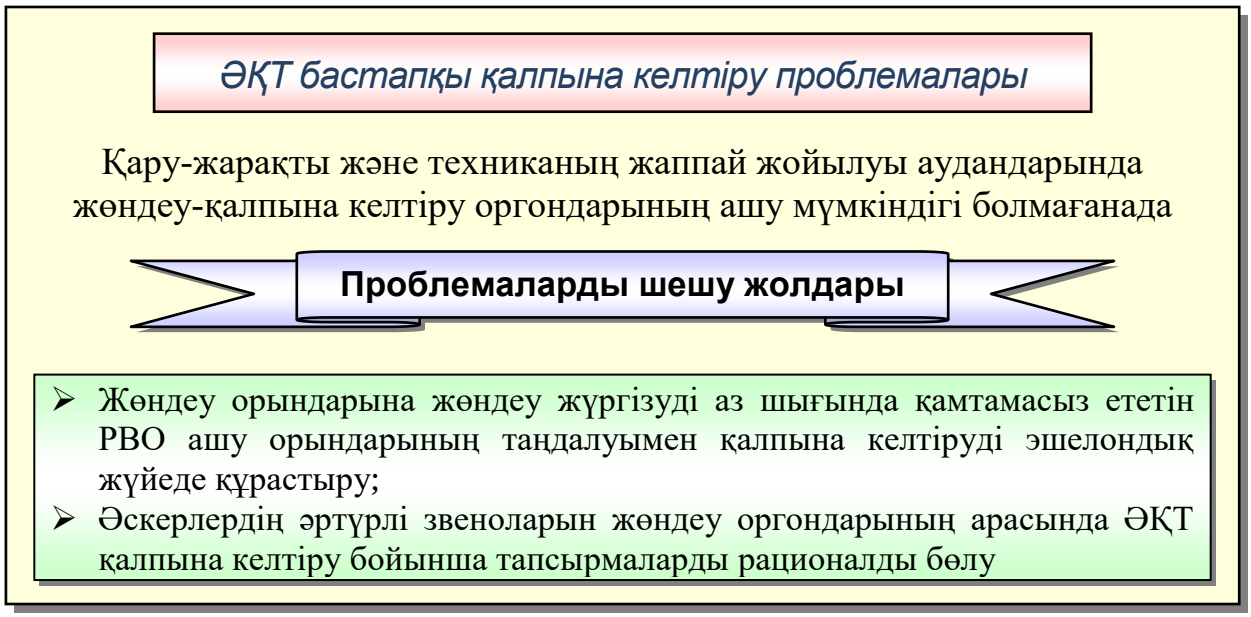

Қорғанысты алдын ала дайындағанда немесе оны жауынгерлік іс-қимылдар жағадйында қарсыласпен тікелей жанасу болмағанда ұйымдастырғанда полк қозғалуында саптан шыққан ӘҚТ қалпына келтіру,сондай-ақ батальондар қорғанысы аудандарында, дивизиондар атыс позицияларында және баса аудандарда.

.

Полктің жөндеу-эвакуациялық (жөндеу) топтары, шыға\ққан шептерді ұстауға тапсырма алған, олар ӘҚТ қалпына келтіруді аяқтауға қатыстырылмайды.

ӘҚТ жауынгерлік тәртіптен алыс орналасқан аудандарда, қалпына келтіру үшін , күш пен құралдар бөлімі құрылады, полк бірінше эшелон құрылымдары.

Қорғаныты алдын ала дайындау кезінде немесе оны қарсыласпен тікелей жанасу болмағанда ұйымдастыру кезінде, орналастыруды құру мен орын ауыстыру аудандарына қозғалу және полк пен батальон РЭГ жүзеге асырылады; пок жөндеу ротасының негізгі күштері мен құралдары.

Екінші эшелон полкіне одан басұа эвакуациялау командаларымен бөлімшелермен су кедергілерін, өтуге қиын аудандарды және басқа да бөгеттерді өтуін қамтамасыз ету үшін РЭГ жұмысы құрылады және дайындалады.

Батальодарды(дивизионды) техникалық бақылау пунктері әдетте тасада КБП жақын жерде орналасады, онда ӘҚТ бақылау қамтамасыз етілу керек, рота тіреу пунктерінде (атыс позициясында). Егер батальон

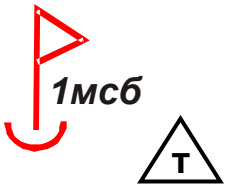

жалпақты майданда немесе жергілікті жер шарттары бойынша бақылау қиындайтын болса, онда роталық (батареялық) ТБП құрылуы мүмкін.

Полктің(құрылымның **эвакуациялау құрамасы** (тобы) негізгі жұмылдыру бағытында немесе басқа бағыттарда орналасады, сонымен қатар:

Шынжырлы тартқыштар бөлімдердің бірінші эшелоны батальондары артына орналастырылады;

Үлкен жүкті тартпалар мен автомобильді тартқаштар, сондай-ақ аға бастықпен берілген эвакуациялау құралдары полктің бірінші эшелоны жөндеу ротасы орналасу аудандарында орналастырылады.

Қорғаныс ұрысының барысында эвакуациялаудың негізгі мақсаттары болып жоюды немесе саптан шыққан қарсыласты ұстау және қару-жарақты қалпына келтіру мен оларды уақытылы орындарға жеткізу.

Саптан шыққан ӘҚТ эвакуациялау жүзеге асырылады:

- Полк(бөлімшелер, құрылымдар) РЭГ тартқыштарымен – өз жөндеу құралдары орындарына, сондай-ақ аға бастық құралдарына беру аудандарына;
- Бөлімдедің эвакуциялау құралдары, РЭГ құрамына кірмейтін; - БМЖП ға, құрылымдар эвакуациялау жолдары, аға бастық құралдарын беру ауданында.

РЭГ тартқыштары ПТН жақын көру байланысы қашықтығында орналасады.

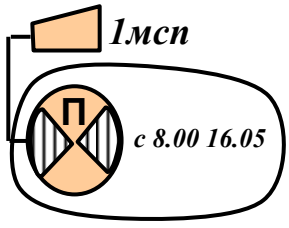

Полктің жөндеуротасы (орвб құрылымдары) РЭГ (РемГ), ГТР және техникалық қамтамасыз ету органдары өрістеледі бөлінген күш пен құралдар,БМЖП жұмысқа дайындалады.БМЖП ұйымдастыру ауданы полк қорғанысы ауданында уақытша өзгеру есебімен, олар қарсылас сынауымен шаырылады, қалпына келтіру процесін бұзбайды, және оларды жиі қолднуын талап етпеді. Бұл аудан бірінші эшелон батальондарын қару-жарақ пен техниканы жылдам эвакуациялауды аса қысқа жіне ыңғайлы жолдармен қамтамасыз етуі керек.Бұндай талаптарға жоғары деңгейде аудан жауап береді, полк (дивизия, бригада) екінші эшелон астында төселген аудан. Жергілікті жердің қиын шарттарында және бір эшелонды сапта полк жауынгерлік тәртібінде БМЖП әдетте жалпы әскери резервпен ұйымдастырылады. ӘҚТ жөндеу жөндеу ротасы күштерімен жүзеге асырылады, ереже бойынша, ағымдағы жөндеу қиын көлемді жөндеу **50 ад/сағ дейін.**

Қарсыластың сыналып кіруі немесе олардың ЖҚЖҚ қолдануы мүмкін болатын жағдайына қосымша БМЖП және оларға бару маршруттары белгіленеді және жабдықталады.

Қажет болған кезде бөлім жөндеу ротасы құрамынан атыс позициясында, жауынгерлік тәртіпте, бөлімшелер орналасу аудандарында және басқа орыдарда ӘҚТ жөндеу үшін бөлімше бөлінуі мүмкін, .

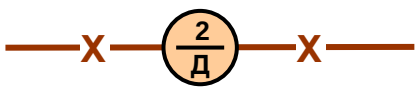

Эвакуациялау жолдары белгіленеді және бағдараланады, ал уақыт, күш пен құралдар болса жөндеу орындарына ӘҚТ уақытылы жеткізу қамтамасыз етіледі. Олар полк БМЖП дейін қорғану аудандарынан тағайыдалады. Сонымен қатар ӘҚТ шынжыр табанды базада тіркеп сүйреу үшін қол жетімді жолдар таңдалады. ӘҚТ дөңгелекті базадағы эвакуациялау жолдары мүмкіндігі бойынша материалдық құралдарды жеткізу мен эвакузациялау жолдарымен біріктіріледі Жалпыәскери резерв бөлімшелері үшін, одан басқа, қарсы шабуыл бағыттар ыбойынша эвакуациялау жолдары таңдалады.

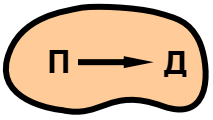

Аға бастық құралдарына **ӘҚТ беру аудандары**, ереже бойынша, полкта (дивизияда, бригадада) эвакуациялау жолдарында тағайындалады –БМЖП ауданынданемесе басқа ауданда бөлімшелерде –РЭГ (РемГ) орналасу орындарында, тасада және басқа орындарда.

Қарсылас қорғанысқа сыналып кіру жағдайында немесе ЖҚЖҚ қолданға жағдайда жөндеу ротасы және РЭГ (РемГ) қосымша орыдарға жіберіледі. Дәл сол ауданға қалпына келтіруге болатын қару-жарақ пен техника эжвакуацияланады.

Қарсыласпен тікелей жанасу жағдайында қорғанысты ұйымдастыру үшін әдетте алдын ала құрылған техникалық қамтамасыз ету органдары қолданылады, қажет болған кезде олардың құрамы анықталады.Қорғанысқа көшімен бірге олар жұмысын тоқтатады, өз бөлімшелеріне қозғалады, оларға орналасуға көрсетілген орындарға оналасады, тапсырманы орнындауға дайындалады және дайын болған соң тапсрымеан ыорыдауға кіріседі.

Бөлек жөндеу-қалпына келтіру батальон құрылымы мен бөлімнің екінші эшелон жөндеу бөлімшелері, алдыңғы ауданда жұмысты жалғастырады, өорғанысты алу уақытында өз бөлімшелерінің бөлігі қорғаныста БМЖП ұйымдастыру үшін белгіленген аудандарға жібереді.

Полктің бірінші эшелон жөндеу ротасы күш пен құралдарсыз, қару-жарақ пен техниканы жауынгерлік іс-қимылдар жасауды аяқтау үшін қодырылған, өз полкі қорғаныы ауданына қозғалады және БМЖП жұмыс істеу үшін өрістеледі. Жөндеуді аяқтау үшін қалдырылған күш пен құралдар аяқталғаннан кейін оларға қозғалды.

Құрылымдардың (бөлімнің) барлық жағдайларда жөндеу мен эвакуациялау құралдары, жауынгерлік іс-қимылдар жасалатын аудандардан ӘҚТ қалпына келтіру жұмысынан бостары аймақты қорғанысқа алу аяқталу уақытына дейін белгіленген аудандарда қозғалады және өрістеледі.

Осындай үлгіде, қорғаныс ұрысын дайындау кезінде **ӘҚТ қалпына келтіру жүйесін** құру қажет, ол штатты және берілген жөндеу құралдары, эвакуациялау құралы, техникалық барлау органдары жиынтығын ұсынады, олар тереңдігі бойынша және өорғаныс ауданы бағыты бойынша. Жүйе тағы да қажетті қалпына келтіру инфраструктура элементтерін қалпына келтіру ауданынан тұрады.

екінші қорғаныс позициcысынан –алдыңғы шетінен 8-12 км қашықтықта –БМЖП өрістелген полктің жөндеу ротасы , дивизияның берілген күштері мен құралдары, олар дивизияныі негізгі БМЖП , РЭГ (РемГ) және ГТР дағы ремр бірге жұмыс істейтін,полктің қосымша БМЖП аудаында, сондай ақ зақымданған ӘҚТ беру ауданы мен эвакуациялау жолдары, сондай-ақ материалдық қамтамасыз ету ротасының РемГ.

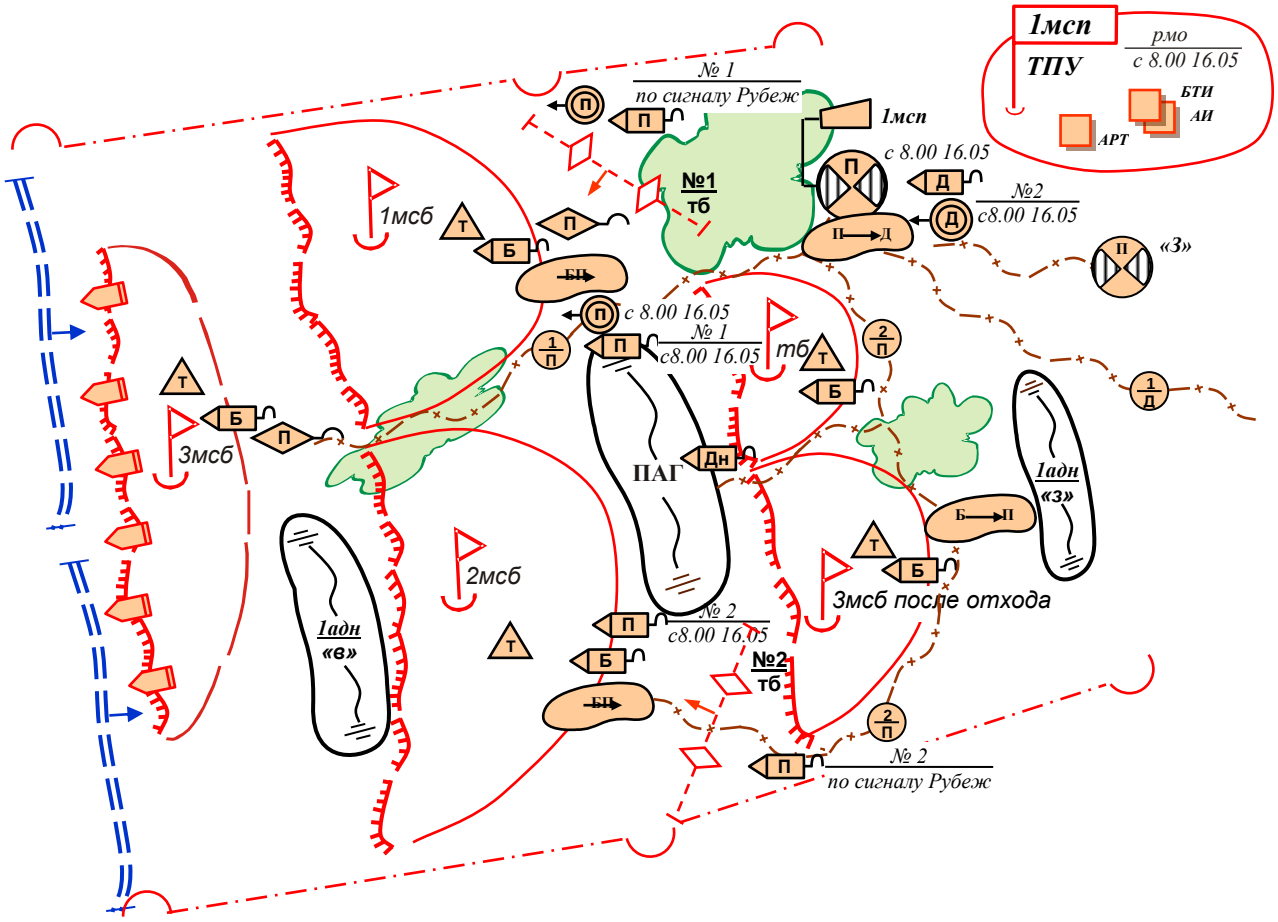

Қорғаныстағы полтің қалпына келтіру жүйессі

ӘТМ қамтамасыз етуді ұйымдастыру. Қорғанысқа дайындалу кезінде ӘТМ қорын құру , ереже бойынша, ұрысқа ӘҚТ дайындығы мен қалпына келтіруінің аяқталуын қамтамасыз ететін, жөндеу құралдарының қорғаныс ұрысымен, сондай-ақ шабуылдың келесі жауынгерлік тапсырмасын орындау кезінде үздіксіз жұмысын және ӘҚТ уақытылы қызмет көрсетуін өлшемдерде жүзеге асырылады. Осы мақсатпен ӘТМ қоры әскери қор өлшемдеріне дейін толтырылады, ал қажет боған жағдайда оның қосымша қоры құрылуы мүмкін.

Алдыңғы қатарлы немесе ағымдағы сызықта қамтамасыз ететін.

Қорғаныс барысында ӘТМ шығыны мен жоғалуын толтыру ӘҚТ қызмет көрсету мен жөндеу үшін қажеттілігі есебімен жүзеге асырылады, сондай-ақ жөндеу күші мен құралдарының шабуылға көшу кезінде үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету үшін.

Бөлімшелерді техникалық қамтамасыз ету бөлімшелерінің қорғанысын, күзетуін ұйымдастыру полк қорғанысының, күзетуінің жалпы жүйесінде жүзеге асырылады. Сонымен қатар орында орналасу кезінде техникалық қамтамасыз ету бөлімшелері үлкейтілген ауданда орналастырылады. Аса назар орындардың инженерлі жабдықталуына, орналастырылуына, бүркемеленуіне, жергілікті жер мен тхниканың қорғану қасиеттерін білікті қолдану, БМЖП орналасу ауданында қорғанысты тиянақты ұйымдастыра, уақытылы радиациялық, химиялық, бактерологиялыұ зақымдаған ауданда БМЖП ұйымдастыру және алдыңғы шепте жағдайдың өзгеруі жайлы мәліметтерді жинастыруды ұйымдастыру.

«Қорғанысқа дайындалу барысында АТҚЕ негізгі іс-шаралары».

«Қорғанысқа дайындалу барысында АТҚЕ ұйымдастыру тәртібі».

«Қорғанысқа дайындалу барысында командирдің техникалық бөлімі және қару-жарақ жөніндегі (АБТҚ бастығы) орынбасары жұмысының әдісі»

«Қорғанысқа дайындалу барысында АТҚЕ негізгі іс-шаралары».

«Қорғаныста бөлімшелерді АТҚЕ ».

«Қорғаныста машиналарды пайдалану мен жөндеуін ұйымдастыру»

✯ҚОРҒАНЫС БАРЫСЫНДА ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖЕТЕКШІЛІГІ✯

Полкте техникалық қамтамасыз ету жетекшілігі КП,ТБП және тікелеу техникалық қамтамасыз ету күш пен құралдары орналасу орнынан жүзеге асырылады.

Қорғаныс ұрысының басталуына мақсаттылығымен, полк ВКО жедел тобымен (РАӘ қызмет бастығы және бронетанктің немесе автомобильдік қызметтен бір офицер) КП орналасады. Бұл қысқа мерзім ішінде жауынгерлік жағдайлары туралы мәлімет, командир көрсетуі, жауынгерлік бөлімшелер тапсырмаларын уақытылы анықтауды амтамасыз ету, аға бастыққа баядау.

РАӘ қызмет бастығы үшін негізгі тапсырма ракеталардың және артиллерия негізгі атыс позицияларындағы оқ-дәрі санын анықтау, сондай-ақ 1-ші эшелон батальондарында және зенитті дивизионда. Ол кезектілігімен қару-жарақ жөніндегі орынбасарына шығындалған, жоғалған ракеталар мен оқ-дәрілер санын, оларды толықтырудағы қажеттілікті баяндайды.

РАӘ қызмет бастығы КП жедел топты бастайды, ол командирді техникалық жағдай туралы мәліметпен, қорғаныстың тактикалық мәліметімен, ОПО бастығы ТПУ да тактикалы және техникалық жағдаймен қамтамасыз етуі мүмкін.

БТҚ бастығы ГТР жұмысын, эвакуациялау құралдарын толығымен БМЖП дағырембқ(орвб)-қа жүктелуін, полктің(дивизияның, бригаданың) РЭГ және аға бастықтың жөндеу қорының бөлінуінұйымдастырады. Сондықтан шадуылды тойтару кезеңнің басында ол ВВТ тарату аймағында 1-ші эшелондағы батальондарының(полктарының) бірінде жұмыс жасауы мүмкін. Қарсыластың шабуылын тоқтатқаннан кейін БТҚ бастығы қару-жарақ бойынша орынбасарға ВВТ санымен шығынын, қолданылған шараларды және техникалық қамтамасыз ету бойынша шешімін сондай ақ қажет болған жағдайда 1-ші эшелондағы батальондардың (полктардың)жөндеушілер бөлінуін ұйымдастырады, эвакуациялық және жөндеу құралдарын қайта бөледі. 1-ші эшелондағы батальонда (полкта) жұмыстар біткеннен соң БТҚ бастығы толықтай БМЖП полктағы (бригададағы, дидизиядағы) жұмыстарының ұйымдастырылуын, 2-ші эшелондағы батальондардың техникалық құралдарының дайындығын қадағалауы тиіс.

РАӘ қызметінің бастығы оперативті топтардың командирлерімен бірігіп жұмыс жасауды жалғастырады. Оныі басты тапсырмасы полк (дивизия, бригада) а және 2-ші эшелондағы батальон (полк) ртиллериясын оқ-дәрінің қосымша қорымен қамтамасыз ету, сондай-ақ оқ-дәрі және ракеталардың қорының көрсеткішінің көлемін бақылауға, РАӘ жөндеу қорының БМЖП қосымшасын эвакуациялау және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру болып табылады.

БТҚ бастығы өзінің күшін қарсыластың қорғанысын бұзу бағытында ұрыс жүргізуші бөліністердің эвкуациялау құралдарының жұмысына бағыттайды. Бұл кезеңде оның басты тапсырмасы қарсыластың шабуылынан зақымданған ВВТ уақытылы эвакуациялау және полктің (дивизияның, бригаданың) жөндеу қорымен бірге 2-ші эшелондағы батальонның (полктің) қалқалауымен орын ауыстыруы және біріктірілген жөндеу қорының сол жерлерде жұмысты ұйымдастыру болып табылады.

Автомобиль қызметінің бастығы жөндуші ротаның қосалқы БМЖП ға көшу жағдайында ВКО бұйрығымен жаңа орынға көшуді және жүргізілетін жұмыстарды ұйымдастырады.

«Қорғаныста бөлімшлерді қару-жарақпен, оқ-дәрілермен және АБТМ қамтамасыз етуді ұйымдастыру»

ВВТ қорғаныста қайта қалпына келтірудің негізгі мәселесі ережеге сай жөндеу-қалпына келтіру мекемелері ВВТ бөлімдерімен бөліністерінің шығындалған аймақтарда жазылуы мүмкін еместігінде болып табылады. Осындай аудандар әрдайым жөндеу құралдарының сақталуын және жұмысқа жарамдылығын қамтамасыз етпейтін қарсыластың жеңіліс табу құралдарының әсер етушісі болып табылады. Берілген аудандардың жөндеу-қайта қалпына келтіру мекемелерінің жазылу орындарымен сәйкес келмей қалуы барлық қайта қалпына келтіру жүйелерінің тиімділігін төмендететін үлкен көлемдегі зақымданған ВВТ алыс қашықтыққа орнластыру қажеттілігін тудырады.

Кейбір жағдайларда ВВТ эвакуациялау мүмкін болмаған жағдайда оларды жою бойынша шаралар қолданылады. .

Бөліністердің эвакуациялау мүмкіндіктерін көбейту үшін қорғаныстағы алдыңғы шебі немесе өамтамасыз ету бөліміндегі қозғалушы бірінші эшелондағы полктың жөндеу ротасынан эвакуациялау өкралдарын бөлінуі мүмкін.

Маневрленген қорғаныста жүргізу кезінде қажет болған жағдайда бөлімнің жөндеуші ротасының құрамынан атыс позициясындағы, ұрыстық тәртіптегі, бқліністің орналасу аймағындағы жіне басқа да орындардағы ВВТ жөндеуге арналған бөлімшені жіберуге болады.

Екінші эшелондағы полкпен кескілескен ұрысты жүргізу кезінде, олардың атыс және қорғаныс шептерінде жазылуы және ұрыс жүргізуі кезінде оның жөндеуші ротасының, полктің ұрыстық тәртбінің артында ВВТ көптеп істен шыққан ауданында жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру үшін қозғалады және БМЖП де жазылады. Шабуылдың немесе атыс(қорғаныс) шебінің анықталмайтындай қашықтығында жөндеу жүргізуші рота қалпына келтіру жұмыстарын өзінің бастапқы жазылу орнында жүргізуге м.мкіндік алады.

«Қорғаныста АБТҚЕ органдарын қорғау мен қорғанысын күзетуді ұйымдастыру»

Қорғанысты, күзетті және қорғауды ұйымдастыруды техникалық қамтамасыз етуші бөліністер полкті(бөлімді) қорғаудың, қорғаныспен күзеттің жалпы жүйесінде жүргізеді. Сонымен қатар орналасу орнында жайғасу кезінде техникалық қамтамасыз етуші бөлініс (бөлім) көбейтілген алаңда бағдарлана отырып орналасады. Аса назар орналасу орнының инженерлік жабдықталуына және бүркемеленуіне, жергілікті жерің қорғаныштық қасиетін және техниканы сенімді қолдануға орналасу аданындағы БМЖП қорғанысының тактикалық түрде сауатты ұйымдастырылуына, БМЖП ұйымдастыру ауданындағы радиациялық, химиялық және бактериологиялық (биологиялық) зақымдануды алдын-ала анықталуына және алдыңғы шептегі жағдайдың өзгеруі туралы ақпаратты жинаудың ұйымдастырылуына аудару қажет.

«Қорғаныс барысында АТҚЕ басқару»

Қорғану кезінде ракетамен және оқ-дәрімен қамтамасыз ету әскери қорды сақтауды есепке ала отырып жүргізіледі. Ракетамен оқ-дәрілерді қорғаныстағы ұрыс уақытында берудә бөлініс (бөлім) әдетте полктің (дивизияның) көліктерімен жүргізеді, бірақта бөліністің (бөлімнің) көліктерін қолдану мүмкіндігі де бар екендігі есепке алынады. Оқ-дәрілер көру мүмкіндігінің шектеулі, белсенді ұрыстық қимылдардағы демалыстар кезінде, ал артиллериялық дивизионға атыс позициясын ауыстыру кезінде беріледі.

Екінші эшелонмен шабуылды жүргізу үшін алдын ала дайындалған позицияларда немесе көлік құралдарында оқ-дәрілердің қоры сақталуы мүмкін.

Полк командирінің шешімі бойынша 1-ші эшелондағы бөліністердің ұрыстық тәртібіне оқ-дәрілерді жеткізу үшін артиллериялық ұрыс көліктеріне тура көздеуге арналған жабдықтар бөлінген, сонымен қатар автокөліктермен бірге танк, БМП, БТР және басқада брондалған көліктер бөлінуі мүмкін.

Маневрлі қорғаныста жүргізу кезінде 1-ші эшелондағы бөліністерде және қамтамасыз ету жолағындағы бөліністерде қарсыластың қоға түсіруінен сақтайтын РжОД қоры ережеге сәйкес автокөлікте сақталады.

Сондықтан да Полкпен қорғану кезінде басқару органдарыныі және тылдық қамтамасыз ету бөліністерінің алдын ала бөлінген орындары бойынша полктің қорғану ауданында оранластыру үшін **ракетамен және оқ-дәрімен қамтамасыз етудің жүйесі** сақталуы қажет. Қорғану кезінде ВВТ қызмет көрсетумен жөндеу жүргізудің қажеттілігіме қоса ВТИ шығынын толықтыру қорғаныс барысында оған қажетті жөндеу жұмыстарын есепке ала отырып, сондай-ақ жөндеуші күшпен құралдардың жұмысын оқ өтпейтіндей етіп қамтамасыз ете отырып жүргізіледі.

«Маршқа дайындық кезінде автотехникалық қамтамасыз ету»

Марштағы техникалық қамтамасыз етудің басты мақсаты болып ӘҚТ жауынгерлік тапсырмаларды жүріс кезінде де және белгіленген ауданға немесе шепке қзақ дайындысыз орындауға дайындығын ұстау болып табылады.

Полктың (дивизия, бригада) марштағы техникалық қамтамасыз етілуі келесі есептермен ұйымдастырылады және жүзеге асырылады:

Марш дайындығына кететін уақыт;

Тәуліктік қозғалысының саны мен көлеміне;

Марштан соң орындауға қажетті тапсырмалар сипаты;

Тәулік пен жол уақыты;

Жергілікті же және басқа да факторлар сипаты.

Полктың (дивизия, бригада) техникалық қамтамасыз етілуі марштың бар тереңдігіне тәуліктік қозғалысының санынан тәуелсіз. Полктағы техникалық қамтамасыз етілуі біріншітәуліктік қозғалысына ұйымдастырылады. Әрбір келесіқозғалысына ол дем алу ауданында ұйымдастырылады.

Пайдалануды ұйымдастыру.техникалық қызмет көрсетуде қажеттілігі және ӘҚТ сенімдң жұмысын басқа да іс-шараларында белсенділігімен олардың тікелей қозғалыс кезінде қолданылады. Аса қиын мәселе ұрысқа кіру, ұзақ қашықтыққа қозғалыс жасау кезіндеӘҚТ жұмысын сенімді ұстау. Осы жағдайда ресурс шығыны ӘҚТ ресурсы қорына жақындауы кейбір жағдайда кезекті толтыруға дейін асып кетуі мүмкін.

Осындай тәртіппен ӘҚТ жұмысын сенімді ұстау мәселесі ресурстар шығынының өсуі арасында бір жағынан және мүмкіндік болғанша ресурстар қорын қалпына келтіру бойынша басқамен қозғалыс барысында. Осыдан шыға қозғалысқа дайындық кезінде ресурстардың қорын кезекті есепті техникалық қызмет көрсетуге дейін максималды құру керек.

Қару-жарақ пен техниканы дайындау, ереже бойынша, көлемде жүргізілуі керек, олар марш кезінде сенімді жұмысты қамтамасыз етуі керек, ал марш жасау барысында ұрысқа кіру алдынды – нөмірлі түрлерін жүргізбей тұрып техникалық қызмет көрсету және басқа жұмыс жүргізбей тұрып, олар маңызды уақытты және үлкен көлемде күш пен құралдар жұмылдыру керектігін талап етеді. Сондықтан маршқа дайынды периодында әдетте кеекті нөмірлі ТҚЕ (ереже бойынша, 2-ТҚЕ – өйткені егер марш кезінде 1-ТҚЕ қызмет кекрсету көлемінен аз жасалатын қажеттілігі туындаса), сондай-ақ марш жасау шарттарымен анықталатын қосымша жұмыстар.

Егер маршқа дайындалуға берілген уақыт, қажетті жұмыс жасауға мүмкіндік бермесе онда олардың сенімді жұмыс пен ұрысқа қабілетті машина марш барысында және келесі жауынгерлік іс-қимылдар жүргізу кезіде (например, негізгі тексеру-бір қалыпа келтіру жұмысын ТҚЕ нөмірлі түрлерінен, қару-жарақ, зенитті ракета, оқ-дәріжұмыс жағдайы бойынша жұмысын тексеру). Басқа қалған жұмыстарды орындау бұл жағдайда мәндетті түрде марш барысында қарастырылады (дем алу ауданында) немесе оның болмауын жасау (белгіленген ауданға шығумен).

Қосымша жұмыстарды өткізу ауқытында аса назарды қару-жарақ, қосымша техника ауқымын жанар жағармай және салқындатқыш сұйықтығы жиынтығы бөлінеді, өту мен өзін шығаруын көтеру құралдары, сондай-ақ қару-жарақ пен техниканың сенімді жұмысын нақты физика-географиялы жіне климаттық жағдайларын дайындауда.

Жеке құрамды дайындау марш барысыда қозғалыстың жоғары жылдамдығына жетуге, машинаны сенімді және апатсыз пайдалауға, оларды марш барысында толық және сапалы

қызмет көрсетуге бағытталады. Жеке құрамды дайындау тікелей бөлімшелерде және бөлімдерде полкқа мрштты дайындауға берілгенуақытқа сәйкес іске асырылады. Сонымен қатар үйретудің негізгі формасы жеке құрам қабілетін жетілдіру бойыша практикалық сабақ болып табылады. Аса назарды жүргізу қабілетін жетілдіруге бөліну керек, ТҚЕ өткізу, ӘҚТ эвокуациялау, зақым келуді жылдам табу және ақаусыздықтарды жою.

Техникалық қамтамасыз ету бөлімшелері жеке құрамымен маршруттарда қалпына келтіру жұмыстарын орындау тәсілдері мен әдістерін, тоқтауларда қызмет көрсетуде көмек беруді зерделеу бойынша сабақ өткізіледі, маршқа құрылылатын техникалық қамтамасыз ету органдарының жаттықтыруын жүзеге асыру.

Жеке құрамның дайындығына байланыссыз және маршқа дайындық уақыттың болмауына қарамастан нұсқаулық өкізіледі, оның барысында ереже бойынша жеткізіледі: алдағы марш ерекшеліктері, машинадарды лекте жүргізу ережелері және өтуге қиын аудандарды өту кезінде, су, және басқа кедергілерді қозғалу бағытында, сондай-ақ ӘҚТ қызмет көрсету тәртібі және оларды саптан шыққанда қалпына келтіру. Нұсқаулық марш алдында бөлімше командирінің қару-жарақ жөніндегі орынбасарымен өткізілуі тиіс.

Дивизияда офицерлермен нұсқаулы-әдістемелік сабақтар өткізілуі мүмкін, жетекші құжаттар және қозғалыс кезінде техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыру тәжірибесі зерделенеді.

Ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз етуді ұйымдастыру.Ракеталар мен оқ-дәрілерді маршқа дайындауда негізі іс-шаралар: ракета мен оқ-дәрі қорын әскери нормаға дейін толықтыру; оларды тасымалдауға бөлінген дайыдықты тексеру, автотранспортқа оқ-дәрі бекітілуінің дұрыстығын. Онда өрт сөндіру құралдарының, жалаушалардың болуы; оқ-дәрілерді жауынгерлік дайындыққа келтіру, зениттік қару-жарақта болады.

Ракеталар мен оқ-әрілерді әскери норма қорына дейін толтыру , ереже бойынша аға басты транспортымен іске асырылады. Аға бастық шешімімен оларды тасымалдацға полк трансплорттары жұмылдырылуы мүмкін.

Алдыңғы қатарлы отрядтарда, авангардттарда және бөлімшелерде(бөлімдерде), бөлімнің бірінші эшелонында іс-қимыл жасау үшін арналған, қоысмша қор құрылуы мүмкін. Қосымша қоры өлшемі әдетте қамтамасыз ету есебінен орнатылады осы бөлімдермен ұрыс жүргізу.

☝ *Бөлімшелерде (бөлімдерде) оқ-дәрілермен қамтамасыз ету үшін оларды бөлімше лектеріне атыс тапсырмаларын жою бойынша мүмкін болады.*

ӘҚТ қалпына келтіруді ұйымдастыру. маршқа дайындау кезінде ӘҚТ қалпына келтіру оны санын максималды қайтаруға және уақытылы бөлімін дайындауға, маршқа тапсырманы орындауды техникалық қамтамасыз ету. Көлемі үлкен емес жұмыстары бар аса маңызды объектілерді қалпына келтіру кезекпен аяқталады.

Егер марш басталуына дейін жұмыс аяқталмаса, онда оларды аяқтау үшін бөлімшелерді(бөлімдерді) дайындауды аудандарда бөлімнің (құрылымның) құралдары мен күштерінің бір бөлігі қалдырылуы мүмкін.

☝ *Күштер мен құралдардың жұмысының ұзақтығы, ӘҚТ қалпына келтіруді аяқтау үшін қалдырады, олар өз әскерлері дем алу ауданынан шыққанға дайыне келіп жететіндей орнатылады, дем алу орны бір тәуліктік қозғалыстан кейін тағайындалады, немесе уақытқа қарай бөлім ұрысқа өрістеледі.*

ӘҚТ бөлім құралдарымен және күштерімен аяқталмайтындарды қалпына келтіру құрылымдар құралдарымен берілді.

Әскерді қозғалтқан кезде ӘҚТ қалпына келтіру қажеттілігі машиналардың саптан бөлек ұрыстық зақымдануға және техникалық себептерге болжаумен анықталады. ӘҚТ саптан шығуы ұрыстық зақымдануға бір тәуліктік ауысымы шамамен 5-7%. Бірақ та шығындар бұл жағдайда қазандық сипаты және оларды қалпына бөлімдер мен дивизия ұрысқа қабілетті

қалпыа келтіру жою қазандарындай. әқт саптан шығуы техникалық себептерге байланысты. көлемі үлкен емес жұмыстары бар аса маңызды объектілерді қалпына келтіру кезекпен аяқталады.

Осындй тәртіппен қозғалыс кезінде негізгі мәселе ақауы бар технианың кезекті тереңдігі бойынша сейілумен пайда болу және жөндеу-қалпына келтіру органдарының белгіленген ауданға қапына келтіру.

Мәселелерді шешу жолдары: 1) полк (дивизия, бригада) жөндеу-қалпына келтіру органдарын эшелондау олар тікелей маршруттарда, дем алу аудандарында, жаппай жоғалу орындарында жұмысқа арналған; 2) қалпына келтіру жүйелерінің элементтері арасында тапсырмаларды рационалды бөлу.



Жеделдігіне және күрделілігіне сәйкес және ӘҚТ жоғалту жаппай пайда болуы мүмкін аудандарын олар (бөлімің жөндеу ротасы) құрылымдары құрамынан құрылады: полк легі тұйықталуын эвокуациялау топтары қамтамасыз етеді.

Лектерді тұйықтау қозғалу маршруттарында ӘҚТ қалпына келтіру үшін құрылады. Олардың құрамына жөндеу және эвакуациялау құралдары мен күштері, қажетті қорымен автомобильдер ЖЖМ, медициналы және басқа да құралдар. Ұзақ қашықтыққа маршқа дайындалған кезде бөлім лектерін тұйықтауға ереже бойынша жөндеу және эвакуациялау бөлімшелерінің көп құрамы бөлінеді бұл ұрысқа түсер алдында жасалады – олардың саны минималды.

Полк легін тұйытау құрамына жөндеу және эвакуациялау шынжыр табанды машиналары қосылады, ереже бойынша 1-2 жөндеу бөлімшелері, танктік тартқыш және ЖЖМ және қосымша бөлшетерімен авомобиль.Марш барысында тұйықталу тікелей полк басты күштерінен болады. Полк екі бағыт бойынша марш жасаған жағдайда тұйықталуды әрбірі ұйымдастырады.

Автомобильдерді жөндеу және эвакуациялау үшін полк легін тұйықтау құрамына АТ мен ЖЖМ, қосымша бөлшектерімен автомобиль жөндеу бөлімшесі берілед, олар бәр уақытта автотартқыш тапсырмасын орындай аладыу Бқл құралдар марш барысында ереже бойыша полктің тыл легі артына ұласады.

Дивизияны тұйықтау легі құрамына, тәжірибе бойынша әскерлермен марш жасалады, **50% дейін** құралдар берілуі тиіс, олар бронетактік және автомобильдік техниканы жөндеуге арналған.

Тұйықтауға бөлінген БТӘТ жөндеу бойынша бөлімшелер, әдетте басты күштер легі соңынан еріп жүреді, АТ жөндеу бойынша – дивизия тылы легінің соңынан еріп жүреді. Егер дивизия бір-екі бағыт бойынша марш жасаса, онда құралдар тұйықтау құрамына бөлінген тоқтаған машиналардың жақындау уақыты қысқару кезінде тереңдігі бойынша эшелондануы мүмкін. Әсіресе бұл тауд және басқа табиғи-климаттық жаңғдайы қиын жерлерде марш жасағанда өте маңызды.

Лекті тұйықтау құрамына техникалық қамтамаыз ету бөлімшелері қосылуы мүмкін, олар аға бастыққа берілген. Полкпен жабылмайтын жөндеу қазынасы аға бастық құралдарымен маршруттарда немесе эвокуациылау ауданында СППМ қалпына келтіру үшін тоқтаған дем алу ауданына берілуі тиіс.

Лектерді тұйықтау құрамына бөлінген күштер мен құралдар, алдын ала бастапқы ауданда бөлімшелерге қозғалады, олар іс-қимыл жасайтын болады. Бөлішелер, бөлімдер, құрылымдар тұйықтаушылары арасында жөндеумен алу және ақауы бар ӘҚТ беру сұрақтары бойынша өзара қарым-қатынас ұйымдастырылады.

Бөлімшелер легі тұйықтау жұмысы маршруттарда олар дем алу ауданына келе алатындай ұйымдастырылады, өз бөлімшелерімен бірге дем алу ауданына келе алмады, ӘҚТ техникалық қамтамасыз ету бойынша жұмыстар қатысу үшін, дем алғаннан кейін өз бөлімшелері қозғалысын жалғастыру. Осының жұмыс ұзақтығын есепке алып өз

бөлімшелері қозғалу, келесі бөлімше легі жақындауға дейін шектеу уақытында болады, ол дегеніміз 15-20 минут.

Ұзақ қашықтыққа марш жасау барысында жалпы жұмыс ұзақтығы легін тұйықтау құрылымдары мен бөлімдерді қалпына келтіру бойынша ӘҚТ маршруттарда дем алу ауданына келу қажеттілігі есебімен орнатылады, бірақ қозғалыс басталмай тұрып 2-3 сағат алдынан кеш емес бұл аудандарынан легі келесі ауысымға. Осы мерзім орнатылған, өз бөлімшелерін тұйықтаушы келуін кепілдік беру, оларға келесі тәуліктік ауысым басталғанға дейін және оларға техниканы қамтамасыз ету мүмкіндігін беру және жке құрамға ыстық тамақ беру. Құрылымдар мен бөлімдердің легі тұйықтаушы жұмысының ұзақтығы, саны мен ұзақтығына байланысты дем алу барысында марш 7-8 сағат аспайды.

Бөлек жөндеу-қалпына келтіру батальонықұрылым және полктің жөндеу ротасы , лектермен басқа органдарды тұйықтауға құралдар берілмеген, басты күштер соңынан бір лекпе жүріп отырады және полктан – 2-3 км қашықтықта қозғалады, дивизиядан – 5-10 км қашықтықта қозғалады.

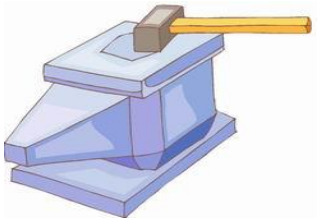

Ұзақ қашықтыққа марш жасаған кезде, қарсыласпен ядролы және жоғары дәлдіктегі қарумен жаппай соққысы болмайды немесе аз болады, орвб құралының бөлігі басты күштер легінің басында қозғалады немесе алдын ала дем алу ауданына жіберіледі, онда олар басты күштер келгенше СППМ ұйымдастырады. Бұл құралдарды қозғалту үшін қосалқы және рокадты маршруттар олданылады.

СППМ орбв да құрылымдар мен поктің жөндеу ротасы ӘҚТ жаппай шығыны болған кезде ғана маршруттарда немесе дем алу аудандарында өрістеледі. СППМ жұмыс істеу уақыты бөлім мен бөлімшеге ұрыстыққ қабілеттілігін қалпына келтіруге берілген уақытқа байланысты болады, немесе олардың дем алу ауданында орналасқан уақытына байланысты және әдетте ол 8-10 сағатты құрайды. Барлық басқа жағдайларла негізгі құрам орвб ұрылымы ӘҚТ сабынан аса көп шығады немесе марштан соң жұмылдыру ауданында.



Эвакуациялау құралдары маршта негізгі ұзақ қашықтық тұйықтаушы құрамына беріледі Бір-екі тартқыш орвб дан құрылымнан қозғалуы мүмкін СППМ ұйымдастыруда ӘҚТ сабынан ұрыстық зақымдармен шығарда.

Эвакуациялық құралдары аймақтың өтуге қиын аудандарын өтуді қамтамасыз етеді. Бұл тартқыштар қамтамасыз ету отряды құрамында қозғалуы мүмкін немесе алдын ала белгіленген ауданға жіберілуі мүмкін. Полк легімен көрсетілген ауданды өткеннен кейін бұл эвакуациялау құралдары полк тұйықтаушысына немесе жөндеу ротасына қосылады.

РЭГ полк (дивизия, бригада) маршта құрылатын олар ұрыс алдында құрылады дәл осы құраммен және дәл осы тапсырмалармен. Ол басты батальондардың соңынан еріп жүреді.

Күштер мен құралдар отрядтар құрамына жұмыс үшін берілетін техникалық қамтамасыз ету ОМП қарсыласымен қолдану нәтижесінде, жою ошақтарынла жұмыс істеу үшін қозғалуға дайындық әрдайым болады және дайындалады.

ӘТМ қамтамасыз етуді ұйымдастыру.ұзақ қашықтыққа маршта ӘТМ дағы полк қажеттілігі алдын ала ӘҚТ жөндеу жұмыстарын жүргізуле анықталады. ӘҚТ негізгі типтері үшін ӘТМ мүмкін болатын келіспеутін тізімін білуі тиіс, оларды жоюды талап ететін. Біраз бөлігін қажеттілік бөлігі тораптар мен жүру бөлігі құруы мүмкін. Одан басқа кейде шынжыр мен шынжыр темңрлері қажеттілігі туындауы мүмкін.

Полк (дивизия, бригада) ӘТМ табельді қоры мүмкіндіктері өз номенклатурасыда жиынтыта әртүрлі көп бас тартуларды жоюын қамтамасыз ете алмайды, олар ӘҚТ жұмысын қысымды спецификалық әр тәуліктік ауысымда. Одан шыға маршқа дайындықта ӘТМ табельді қорын маршта ӘҚТ саптан шығу ерекшеліктерін қосымша қорын және әскери нормаларын құру.



ӘТМ барлық қоры тапсырмаға сәйкес техникалық амтамасыз ету оргадары бойынша эшелонданады. Тұйықтаушыға саймандар, тораптар, агрегаттар мен приборла бөлінеді, осы аймақта марш жасаған езде олар саптан жиі шығады, оларды ауыстыруға уақыт. Тұйықтауға орнатылған жұмыс ұзақтығынан аспайтын. Полк(орвб құрылымның! Жөндеу қоймаларда ӘТМ қоры орнатылуы тиіс.

«Марш жасау кезінде автотехникалыққамтамасыз ету»

Қозғалу барысында ӘҚТ сенімді жұмысын ұстап тұру үшін әскер тоқтауының барлық жоспарларын қолданған жөн. Тоқтауларда әдетте ӘҚТ бақылау қарау жүргізіледі., табылған кемшіліктер жойылады, қажет болған жағдайда жанар жағармаймен қосымша немесе қозғалмалы құрылғыларынан толтырылады. Аса маңызды мағынаны ӘҚТ бақылау қарау жүргізуі тиіс марш басынла тоқтауда, бұл жерде толығымен табылады, маршқа дайыды кезінде машинаны дайыдау кезіде ЕТО қару-жарақ және техика.

Ұзақ қашықтыққа марш жасаған кезде қару-жарақ пен техникаға ТҚЕ нөмірлеу түрлері жүргізіледі. Олар әдетте екі дем алу ауданының біреуінде жүргізіледі олардың толық аяқталысымен әскердің соңғы тәуліктік ауысымы есебімен немесе жұмылдыру ауданында. Одан басқа дем алу ауданында ресурс қорын қалпына келтіру бойынша жұмыстар жүргізіледі, сондай-ақ келесі тәуліктік қозғалыса қажет ететін қосымша жұмыстар жүргізіледі.

Бөлімшелерге техникалық қызмет көрсету бойынша көмек көрсету үшән техникалық қамтамасыз ету взводтары жұмылдырылады, сондай-ақ қажетті күтер мен құралдар бқлінеді олар полктардың жөндеу ротасы және батальонның жөндеу-қалпына келтіу бөлек құралдарынан, жақсы жағдайларда бөлім дем алысының ауданыа жылжуы мүмкін.

Марш барысында шығынды, ракеталарды жоғалту мен оқ-дәрілерді толтыру бөлім қоймаларынан дем алу ауданында дүргізіледі немесе аға бастық қоры есебінен, қозғалу сызығында орналасқан. Дивизиондық артиллериялық қоймада оқ-дәрі қоры әскер қоймасыа қажетінше толтырылады, сондай-ақ майданнан немесе әскери уақыт қоймаларынан, олардың аумағында дивизия жүретін.

Маршта ұрыққа түсер алдында бірінші кезекте шығын мен ракета және зениттік, артиллериялық бөлімшелердегі оқ-дәрілер жоғалуы, алдыңғы қатарлы отрядтардағы алдыңғы эшелон бөлімшелерінде.

Маршта ұрысқа түсер алдында:

- полктардың жөндеу роталары құрамынан,алдыңғы қатарлы отрядтардағы алдыңғы эшелонды дивизияда, сондай-ақ орвб дивизиясында осындай күштер мен құралдар бөлінеді, олар өздеріне ұрысты байланыстыруына РЭГ түрінде қимыл жасауға мүмкіндік беретін. Марш барысында бұл күштер мен құралар жұмылдырылмайды.

- Тұйықтау жұмысының ұзақтығы СППМ да жөндеу ротасының орналасуы полктің уақыт бойынша келуінің қажеттілігі есебімен орнатылады және сәйкесінше 2 сағаттан көп емес, ал лектерді тұйықтау құрылымның уақытында құрылыммен бірге жақын тапсырманв орындауы және орвб екінші бөлімін СППМ №2 орналастыру, ол дегеніміз 7-8 сағат шамасында. Бұл жағдайда тұйықтау минималды қадеттіік санында жөндеу құралдары бөлінеді, ереже бойынша бір маршрутқа бір жөндеу бқлімшесінен.

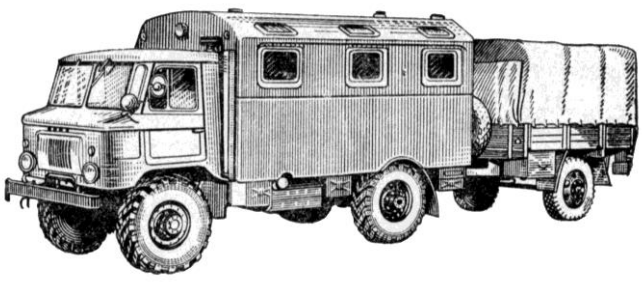

- орвб құрылымы оны шамамен қолдану нұсқасына сәйкес екі бөлімге бөлінеді.Батальонның бірінші бөлімі бұл жағдайда бірінші эшелон полктары артынан қозғалады ұрыс басталысымен СППМ өрістеуге дайын болады. Екінші

бөлім тұйықтауға берілген құралдарсыз, ТҚЕ және тылдық дайындық бөлімі легінің басында СППМ өрістеуге дайындықта немесе ӘҚТ жаппай пайда болу орындарыда сапта қозғалады.

-полктің эвакуациялау құралдарының үлкен бөлімі батальондар артынан қозғалады бірінші эшелон СППМ ұрыс басталысымен ақауы бар ӘҚТ жұмылдыруға дайы болады. Тұйықтау құраына бұл жағдайда әрбір маршрутқа бір тартқыштан беріледі.

Қозғалуға кедегі жасайтын және батып қалған машиналарды эвакуациялау, әдетте бөлімдердің тұйықтаушы эвакуациялау құралдарымен қамтамасыз етіледі.

Жөнделмеге шынжыр табанды машинадар марш барысында аға бастық маршрут құралдарына беріледі. Шынжыр табады машиналарды маршрутта сүйреп жүру тек кейбір жағдайларда ғана жол беріледі және бөлімшелер өткеннен сон солардың бағытында ғана жол беріледі. Саптан шыққан және қалпына келмейтін автомобильдер6 ереже бойынша СППМ дейін тұйықтау мен бөлімшелер құралдарымен сүйреп әкелуі тиіс. Зақымдану сипаты бойынша сүйреуге келмейтін машиналар ғана сүйрелмейді, және зақымдануы жеңіл жөнделетін болса.



Қозғалу маршруттарында жөнделген қару-жарақ пен техниканы өз бөлішелеріне қайтару оларды қолдануға келтірілгеннен кейі мүмкіндік болса топтармен іске асырылады.

Бөлімшелер мен жөндеу органдарын ӘТМ толтыру полктік қоймалардан дем алу аудандарында немесе жұымылдырудың соңғы ауданында жүргізіледі. Дивизия марш барысында ӘТМ әскер қоймасынан алады. Егер дивизия марты өздігінен жасап жатса, онда ол майданнан немесе қозғалатын аудан бойымен әскери уақыт округінен қамтамасыз етіледі. Алып келу ереже бойынша аға бастық құралдарыммен ышықтығы алыс емес болғанда өздігіне жүргізіледі.

ӘТМ қоры марш барысында және белгіленген ауданға келген соң немесе көрсетілген шепке шыққан соң қажеттілігі оны толтыруға бөлімшелер мен бөлімдердің уақытын шығындамай қанағаттандыратындай есеппен жасалады.

Қорғанысты, күзетті және қорғануды ұйымдастыру. Полк (дивизия, бригада) техникалық қамтамасыз ету органдарының қорғанысы, күзеті және қорғануы қажеттлігі, маршта анықталады оны дивирсионды топтар, ланкес ұйымдар сондай-ақ қарсыластың әртүрлі жою құралдары әсерінен анықталады. қорғанысын, күзетін және қорғануын ұйымдастыру ерекшеліктері болып тәуліктік қозғалыстың барлық тереңдігіне маршрут бойынша өрістелу болып табылады. Марш барысында техникалық қамтамасыз ету органдарының қысқа уақытқа келуі бір орында инженерлік ауданның жабдықтарының орналасуы мен өрістелуін жоққа шығарады. Ақауы бар машиналарды жөндеуге алдын ала орын анықтап қою мүмкін емес. Өйткені аса назар қозғалу мен бүркемелеу тәртібінің сақталуына аударады, түнде қозғалған кезде жарықтық бүркемелелеу құралдырын қолданғанда.



Демалу, қорғаныс, күзет аудандарында жөндеу-қалпына келтіру органдары және ӘҚТ жөндеушілер қорғаныс, күзет жалпы жүйесінде ұйымдастырылады, әрдайым радиациялы, химиялық және биологиялы барлау жүргізіледі. Техника және материалды құралдар шашыранқы орналасқан олар бар тасалар мен қоймалар орналастырумен қолданылады. Бір сағатқа дейінгі дем алу кезінде полктің жөндеу ротасы мақсатты түрде марш жасау үшін машиналар, взводтар арасында белгіленен қашықтықта тоқтату.

Әуе қарсыласы шабуылдаған кезде техникалық қамтамасыз ету бөлімшелері қозғалысты жалғастырады. Машиналар арасындағы қашықтық пен жылдамдық ұлғаяды. Жердегі қарсыластан тікелей қауіп пайда болуымен оларды тойтаруға шаралар қабылданады, ол туралы команда бойынша баяндайды.

Белсенді іс-қимыл жасайтын ланкестік құрылымдар бар аймақтан марш жасаған кезде ақауы бар машиналарды мақсатты түрде бір топа жинастыру, ал оны қорғау үшін жауынгерлік бөлімшелерді бөлу.

Техникалық қамтамасызе етуді басқаруды ұйымдастыру. Полкті техникалық қамтмамасыз етуін басқаруды ұйымдастыру қажеттілігі басқару органдары арасында мәліметті алу мен беру қажеттілігі бар. Бұл жағдайда байланыс хаарласу пунктерінен және жергілікті жер байланыс сызығы тораптарынан, коендантық бекеттен құрастырылған сызбаларды, хабарласу кестелерін, жеткізу графигін қолданумен жүзеге асырылады. Кейбір жағдайларда марш барысында бөлек радиобайланыстар рұқсат етілуі мүмкін, олар қысқа белгілермен мәліметтерді жіберу үшін қолданылады.

Марш барысыда бөлімді ТҚЕ басқару негізінен КП жүзеге асырылады, онда әдетте өзіне қажетті офицерлермен бірге бөлімнің (құрылымның) ВКО болады. Ол уақытта маршта қарсыласпен соқтығысу қауәпәнен тыс кезінде ТПУ бірге жүруі мүмкін немесе полк лектерін тұйықтаумен. Барлық жағдайларда ол тоқтау жіне дем алу ауданына басты күштермен бірге келіу тиіс және онда ӘҚТ қызмет көрсету мен жөндеуін жүргізеді.

Техникалық бөлігінің басқа қалған құрамы тылдық басқару пунктімен болады, ал ТС бастығы қажет болған жағдайда полктің РЭГ бірге болады немесе басты күштерді тұйықтаумен болады. Марш барысында ұрысқа түсер алдында РАӘ қызметі бастығы ұрысқа түседі КП оперативтң топ құрамында жүруі мүмкін.

Саны, жағдайы және ӘҚТ жоғалту жайында толық және объективті мәліметті алу үшін, әрбір маршрутқа техникалық бөлім офицерлері жіберілді (ереже бойынша, бронданктік және автомобильді қызмет бастықтары). Бұл офицерлер лек соңында орын ауыстырады және тоқтаған машиналар жайыда есеп жүргізеді, олардың орындарын, зақымдану сипатын, белгілейді, құралдарды жөндеу, қалпына келтіруге талап етілетін уақыт. Қажет болған жағдайда олар командирдің қару-жарақ жөніндегі орынбасарына баяндайды. Дем алу аудандарында, ал мүмкін болған кезде және тоқтағанда бұл офицерлер маршркуттаға техникалық жағдайын баяндайды және полк (дивизия, бигада) ВКО шаралар қабылдайды.

Батальон командирінің қару-жарақ жөніндегі орынбасары ереже бойынша өз бөлімшелерінің жорықтық легі тұйықтаушысы болады. Рота командирінің орынбасары өз бөлімшелерінің артынан екінші машинада немесе батальон (дивизия) жорықтық легі тұйықтаушысы болады.

полкті техникалық қамтамасыз етуін басқару бойынша ВКО жұмысының ерекшеліктері марш барысында жиын, сараптама және жағдай мәліметін толықтыру, қабылданған шешімдер және қойылған тапсырмалар, дем алу аудандарында жүзеге асырылады. Осы аудандар да тиянақты шешімдер қабылданады және келесі тәуліктік қозғалысқа тапсырма қойылуы жүзеге асырылады.

Тоқтау аудандарында және түнгі дем алуды қарастырылады бөлімше командирінің қару-жарақ жөніндегі орынбасарларының баянаттарын тыңдау:

ӘҚТ саны және техникалық жағдайы туралы;

Жолда қалған машиналар саны және олардың қалу себептері;

Жөндеу мен эвокуациялау бойынша шаралар қабылданған;

Тұйықтау құралдарының жағдайы мен бос болмауы және т.б.

Қажет болған жағдайда бұл аудандарда қысқаша қазғалыс нәтижесі жасалуы мүмкін, марш барысында машинаның тоқтауға мәжбір болған себептері қарастырылады, алда осындай тоқтауларға жол берілмейтіндей кеңестер беріледі және олар бойынша шаралар қабылданады.

Бөлімшеден техникалық қамтамасыз ету бойынша жеткізулер бөлімнің дем алу ауданына келгеннен кейін немесе көрсетілген шепке шыққаннан кейін ұсынылады, ӘҚТ жаппай саптан шығу кезінде – дереу.

«Маршқа дайындық кезінде автотехникалық қамтамасыз ету.

«Олардың тауда, шөлде іс-қимыл жасау кезінде АТҚЕ ерекшеліктері»

Қиын таулы аймақта физика-географиялық жағдай жауынгерлік іс-қимылдар жүргізу мен дайындығын қиындатады. Сонымен қатар таулы аймақтар төмен таулы аймақтар бөлінеді (500-1000 м), орташа биіктік (1000-2000 м) және биіктік (теңіз деңгейінен 2000 м

Маршта басқару пунктары бойынша техникалық бөлімнің лауазымды тұлғаларын бөлу

Лауазымды тұлғалар	**Марш вне угрозы столкновения с противником**	**Марш в предвидении вступления в бой**
ВКО	КП, ТПУ немесе бөлім колонналарының бұзылуы	Бақылау пунктінде
РАВқБ	ТПУ	КП оперативтік топ құрамында
НБТС	Полк РЭГ немесе басты күштерден бұзылу	

жоғары).

Төмен таулы аймақтар қыртысы жұмса және автомобильді жолдар торабы жақсы дамыған болады. Әскердің осындай аймақта жауынгерлік іс-қимылдары жазық жердегі жауынгерлік іс-қимылдардан аса көп емес айырмашылығы бар, сондықтан әскери автомобильдік тасымалдац мен автомобильдік құрылымдарды, бөлімдерді және бөлімшлерді қолданукәдімгі дағдайда жауынгерлік іс-қимылдар жүргізу кезінде оларды ұйымдастыру мен қолдануы бірдей. Тек жеке құрамды аса тиянақты дайындау мен техниканы тасымалдау ғана болмайды.

Орташа биік және биік таулар күрделі бөгеттер болып табылады, олар едел және сратегиялық маңызы бар. Орташа биік таулар беткейіде ормандардан және дөңгелекті техниканың қозғалуына жолдар болмайды. Таулы аудандардың, терең далалардың, сондай ақ жартасты жағасы бар таулы өзендерге байланысты автомобильді бөлімшелер мен бөімдердің маневр жасауы қиындаған. Одан күрделі жағдайлар биік таулы өлкелерде болады, ол жерлерде тастардың түсуі, қар көшкіні болуы мүмкін, олар болған кезде өтуге мүмкін болмайтын дөңестер пайда болады. Биік таулы өлкелер аудандарының климаты қатал, ауа қысымы төмен, жолдар саны аз, ал болса жіңішке, бірден көтерілген жолдар, дөңестер, бұрылыстар және ойықтар.

Осындай жағдайларда жауынгерлік іс-қимылдар бірнеше бағытта жүргізіледі. Әскердің іс-қимылдар әрбір бағытында тылдың өзіне топтастырылуға бөлінеді, оған жауынгерлік іс-қимылдардың барлық тереңдігіне әскрді қамтамасыз ететін тылдық қамтамасыз ету тапсырмалаын автономды орындау үшін қажетті күштер мен құралдар саны қосылатын. Материалдық қамтамасыз ету бөлімдері мен құрылымдары маңдайшептен кәдімгі жағдайға қарағанда аз қашықтықта, темір жол және автомобильді жолға жақын орналасады.

Әрбір 1000 м көтерілу кезінде карбюраторлы қозғалтқыштарының күші орташа алғанда 10-12%,төмендейді, ал дизельді – 7-8%,соның нәтижесінде транспорттық құралдар дың жүк көтергіштігім ен жылдамдығы төмендейді. Арташа биіктіктегі таулы аймақтарда автомобильді лектеріің орташа жылдамдығы – 20 км/сағ дейін, биік таулы аймақтарда – 10-15 км/сағ. Осыны есепке ала отырып, материалдық құралдарды майдандық тылдық базадар бригадаға дейән әскерді материалды қамтамасыз ету роталық автомобильлік лектер төрт тәулікке дейін жжәне одан көп талап етіледі.

Әскерлермен шауыл жауынгерлік іс-қимылдарын жүргізу кезінде автомобильді бөлімелерді қарсы қозғалысын азайту мақсатында төменде тұрған тылдық ауысымды таңдайды және материалдық құралдарды оғары тұрған ауысымдағы транспорттан қабылдау үшін ауданды жабдықтайды және түсіріп алғаннан соң шабуылдаушы әскерлердің соңынан қозғалысын бастайды, ал бос қалған автомобильді бөлімшелер қайта таңдалған аудандарда жаңа лектердің келуін және жоғары тұрған ауысымдағы материалдық құралдарды күтеді.

Таудағы жауынгерлік іс-қимылдар материалдық құралдардың жүк көтеру құрылымы мен саны өзгереді. Осылай, қарсы шабуыл операциясы барысында оқ-дәрі шығыны өседі, оның көлемі жүк күші ұрылымында 20-25% құрауы мүмкін. Жанармайдың шығыны 1,5-2 есеге өседі ал жағымсыз ауа-райында 3-4 есеге, Батыс стратегиялық бағытта жауынгерлік іс-қимылдар жүргізу кезінде. Басқа материалдық құралдарыд тасымалдау кезінде аз бөліну тығыздығымен болады.

Есте болуы тиіс, таулар тек жедел көрсеткіштерге әсерін көрсетіп қана қоймай, сонымен қатар жағдайына, жеке құрам іс-әрекетіне және техниканың жұмысқа қабілеттілігіне.

Атмосфералық қысымның ауысуы және қоршаған ауаның температурасы күндіз +25 - +30 ºС-ден түнде -5-15 ºС-дейін жеке құрамның жұмысқа қабілеттілігін 20-30% төмендетеді. Одан басқа, 3000 м биіктікте және гипоксия әсерінен (жалпы қозғалу уақытынан тоқтау 30-40% құрады). Бұндай жағдайларда техникалық қызмет көрсету реттілігі қысқарады, ал көлемі олардың өткізілуіне үлкейеді батыс стратеиялық бағтта 1,5-2 есеге үлкейеді. Бұның бәрі транспорттық құралдардың тасмалдауға дайындық уақытын ұлғайтады. Бұылардың барлығы транспорттық құралдарды тасымалдауға даййындық уақытын ұлғайтады.

Тауларда материалдық құралдарды тасмалдау кезінді аса назарды жеке құрамың, техниканың және лек бастықтары дайындығына аудару керек, тасымалдаудың осы бағытыла іс-имылдар ерекшелігі есебімен.

Жеке құрамды дайындау тұрады:

- жүргізушілерді қатты қабілетін басқару механизмдерін автомобильдерін және табылған ақаусыздықтарды жылдам жою.
- Лектің қозғалуын тоқтату жағдайында автомобильді дұрыс тоқтату біліктілігі немесе тоқтауға мәжбі болған кезде;
- Кедергілерді айналып өту және жолдың тайғақ аймақтарына.

Одан басқа, жүргізуші жүктеу және әртүрлі жүктерді автомобиль мен тартпаға бекіту , сондай-ақ лекпен және олар бойынша іс-қимылдарын басқару. Бұл білімдер, қабілеттер және біліктілік жүргізушңлерде әрдайым сабақ пен жаттығу нәтижесінде тасмалдар арасындағы үзілістерде шығарылады.

Техниканы дайындау тұрады:

- техникалық қызмет көрсету және автомобильмен тартпаларды жөндеу бойынша реттілік пен жұмыс көлемін қатаң орындау;
- ең тиянақты тексерісті және түзетуді рульдік басқаруға және тежегішке жасау керек;
- тексеріске және автомобильдерді құралдармен жинақтау қажеттілігі кезінде, олардың пйдалану менімділігін көтеретін (қосымша бөліктер, жүргізушілік және шанецтік құралдармен, сырғанауға қарсы шынжырлармен, жанармай және арнаы сұйықтық қосымша цистерналармен);
- тұманға қарсы шамдармен жабдықтағанда;
- ойларда автомобильдердің өздігімен сырғанауының алдын алатын құралдармен жабдытау.

Лектің тұйықтаушысы болып техикалық қызмет көрсету шеберханалары немесе техникалық көмек машинасы қосылуы тиіс.

Бөлім басқармасымен, жіберу қызметімен сенімді және тұрақты байланысты ұстау жауынгерлік алып жүру және автомобиль легінің тұйықтаушысы үшінультрақысқытолқындағы радиоқұралдармен қамтамасыз етіледі.

Тауларда қарсыластың ұсақ топтарының тұтқиылдан шабуыл жасауы мүмкіндігі өседі, ол автомобильдік лектерді БТР немесе ЖӘЖМ және жауынгерлік тікұшақтардағы жауынгерлік бөлімшелермен алып жүру қажеттілігін туындатады.

Маңысды жер лектер бастығын дайындауға бөлінеді, олардың іс-қимылдарынан тасымалдау бойынша тапсырмалар орындауы байланысты.

Лек бастықтары анық білуі керек:

- оның алдында тұрған тапсырманы;
- лек құрамын, тасымалданты материалдық құрадардың санын және түрін;
- тасымалдау бағытының ерекшеліктерін;
- лекті басқару тәртібін және бөлім басқармасымен байлыныстыұстау тәртібін, жолдағы жіберу қызметіме және жауынгерлік алып жүрумен.

Лек бастығы істей алуы керек:

- лекті саптау, тасымалдауға анық және түсінікті бұйрық беру;
- жеке құрамды тоқтауға мәжбүр болған кезде, қозғалыста кідірістер болғанда, жердегі және әуедге қарсыластың шабуылы кезінде іс-қимылдар тәртібі туралы нұсқаулық өткізу.

Автомобильдік лектердің тауда қозғалуы қозғалу графигіне қатаң сәйкес ұйымдастырылады және қозғалу графигі мен диспетчерлік пунктермен бақыланады жол-конендантық бөлімдер, бұл жолды қызмет көрсетумен.

Автомобильдік лекпен қозғалуды ұйымдстыру кезіде келесі ережелер сақталуы керек.

- таулы тар жолдарда, өтпелерде және туннельдерде қозғалыс тек бір бағытта ғана ұйымдастырылады және мүмкіндігі бойынша тәуліктің күндізгі уақытында;
- қауіпті орыдарда және шұғыл бұрылу жолдары бар аймақта байланыс және белгі құралдары арқылы реттеуші бекеттер қойылады, ал түңгі уақытта қозғалу кезінде қоршаулар және жақсы көрінетін көрсеткіштер қойылады.
- көтерілуде жіне төмен түсу кезінде автомобильдер арасындағы араашықтық 100 м кем болмауы керек;
- автомобильмен шұғыл төмен түсуде жарамсыз қозғалтқыштармен және іліністің сөніп тұруы кезінде қозғалуға жол берілмейді;
- асуларды өту алдында автомобильдердің техникалық жағдайын тексеру үшін және жүк бекітпелерін тексеру үшін тоқтау қажет;
- саптан шыққан автомобильдер асудың жақын ауданына дейін немесе дем алуға дейін, оларға ол жерде көмек көрсетіледі;

Саптан шыққа автомобильдерді тіркеп сүйреу мүмкін болмаған жағдайда жолды тазалауға барлық шаралар қабылданады және қозғалыс жалғастырылады;

- бағыттың өтуі қиын аудандарды басып өткеннен кейін жеке құрамға дем алыс беріледі;
- асулардың ұзақтығы қысқарады, ал олардың кезектілігіүлкейіді;
- лекті тотату тек жолдың жақсы көрінетін аудандарында ғана барлық жаққа қараумен 100 м кем емес жүзеге асырылады;
- автомобиль топтары арасындағы қашықтық (топта 5-10 автомобиль) қарама қарсы бағытта қозғалатын транспорттық құралдары ұшуды қамтамасыз етуі тиіс.

«Олардың тауда, шөлде іс-қимыл жасау кезінде АТҚЕ ұйымдастыру».

«Олардың шөлде іс-қимыл жасау кезінде АТҚЕ ерекшеліктері»

Шөлдегі аудандардың ерекшеліктері болып ауыр климатты жағдайлар табылады. Жазда ауа температурасы плюс 50-60ºС, ал қыста минус 25-30 ºС дейін төмендейді. Шөлдерде аса жиі кездесетіні құмды дауылдар, олар көру мүмкіншілігін төмендетеді, жергілікті жер қыртысы өзгереді, сирек кездесетін су мен жол көздерін жауып тастайды.

Құмды дауылдар кезінде автомобильдердің жалғыз қозғалысы мүмкін емес, ал лектердің қозғалуы одан да қиындатылған. Жолдан тыс жерлерде қозғалу тек өту мүмкіндігі жоғары автомолбильдер де ғана мүмкін.

Шөлдердің жер қыртысы әртүрлі. Оның негізгі бөлігін кішкентай қыраттары бар жазық алып жатыр, одан аз бөлігін ода биігірек таулар мен кіші таулар , ежелгі өзенді далалар мен көлді шұңқырлар. Шөлдің көп бөлігі – өтуге қиын барқыт құмдар, орманды дала, дымқыл тұз және тасты аймақтар. Судың, жанармайдың, құрылыс материалдарының жеткілікті түрде болмауы, автомобильді және темір жол торабының әлсіздігі, жағымсыз эпидемиялық жағдай мен табиғи-климаттық факторлары әскедің жауынгерлік іс-қимылдарын тылдық қамтамасыз ету жағдайын қиындатады, оның ішінде автомобильді бөлімшелер мен бөлімдердің қолданылуын.

Шөлдегі әскерлердің жауынгерлік іс-қимылын жалпақ маңдайшепте жүргізеді, үлкен тереңдікте, ереже бойынша, залалсыздандырылған бағыттан. Соққы бағытын таңдап шабуылды жүргізу барысыда жалпы жағдайдан бөлек әскер мен тылдың маневр жасауына және әскерді сумен қамтамасыз ету мүмкіндігіне үлкен әсер етеді.

Бөлініс, бөлім, мекеме және тыл қосылысы қорғаныста әскердің қозғалыс бағыты бойынша қорғаныстың алдыңғы шебінен жай жағдайға қарағанда айтарлықтай үлкен арақашықтықта орналасады.

Шабуылдағы секілді, қорғаныстада бөліністер, бөлімдер, мекемелер мен тыл қосылыстары су көзіне ие аймақтарда орналасады. Шабуыл кезінде материалдық қамтамасыз ету роталары екінші эшелон (резерв) ізімен өз полктарының, ал жеке материалдық қамтамасыз ету батальондары дивизияның екінші эшелоны (резерв) артынан қозғалады. Бірақ тыл әскерінің қозғалыс шапшаңдығына байланысты полктар мен дивизиялар өз күштері мен құралдарының бөлігін әскерді қамтамасыз ететін бірінші эшелон алдына орналастырады, жауынгерлік іс-қимылдарды орындау қажеттілігі, одан бөлек осындай әрбір бағытқа материалдық құралмен транспорт бөлуге мәжбүрлейді.

Жауынгерлік іс-әректтер жүргізу ерекшеліктері шөлдеге материалдық құралдардың жүкағымының құрылымын өзгертеді. Әскердің суды, қатты жанармайдың қолдануы айтарлықтай артады. Су қоры әрбір адамға күніне 10 л кем емес есеппен жасалады. Бұл үшін әскери тылда штаттық цистерналар, бортты автомобильдер кузовына 200 л бөшкелер орнатылады мен резеңкематалы резервуарлар орнатылады және әрбір автомабильге 20 л су канистрамен беріледі. Армия мен шепті қамтамасыз ету бригада штаттарында шөлді аймақтарда іс-әрекет ететін, 144 т жүктасымалдаушы су тасу роталарын қоса алғанда.

Шөлді аймақтарда жол жағдайының қиындығынан автомобиль лектерінің орташа жылдамдығы айтарлықтай төмендейді. Топырақ сипатына байланысты 5 бастап 20 км/сағ дейін болуы мүмкін. Қозғалыстың төменгі жылдамдығы мен қоршаған ауаның жоғары температурасы карбюраторлы қозғалтқышты автомобильдерде жанармай шығыны 30-40%, ал дизельдіде 20-30% артады. Қоршаған ауаның температурасы артуымен бірге тек қана жанармай шығынының артуы ғана емес, ауа тығыздығының төмендеуін есебінен қозғалтқыш қуаты төмендейді. Бұл өз кезегінде транспорт құралдарының номиналды жүк көтеруін20-25% төмендетеді.

Әрбір рейс алдында қозғалыс бағыты өзгеретін орындардың анық түсініктемесімен тасымалдау бағытының ерекшеліктері бойынша жүргізушілермен нұрқаулық жүргізіледі. Автомобильдерді жүргізу бойынша практикалық сабақтарда жол сыртында қозғалу мен тығылып қалған автомобильдерді шығару бойынша, техниканың өткелдігін арттыру бойынша мүмкішіліктер қамтылады.

Техниканы дайындау кезінде қозғалтқышты салқындату жүйесі мен күштік беріліс агрегаттарында майлау деңгейіне ерекше назар бөлінді. Әрбір автомобильде су және жанармайы бар ыдыс, және өткелдігін арттыру құралдары болуы керек.

Автомобильді лектік қозғалысын ұйымдастыру кезінде керек:

- дәл осы мекенді жақсы білетін жолсеріктерді бөлу, мүмкін емес болған жағдайда, лек бастықтарына бағыт сипаттамасын жергілікті мекен макетінде нақты нұсқаулық жүргізу;
- қозғалысты көбінше түнгі уақытта жүзеге асыру;
- әрбір лекте қосымша су, жанармай мен май қолары болу;

- жолдан бөлек қозғалысты оралған із бойынша күрт бұрылыссыз және орыннан бірден қозғалмастан жүзеге асыру;

«Бөліністі қызметтік-жауынгерлік тапсырмаларды түнгі және төменгі температура жағдайында АТҚЕ».

«Бөліністі қызметтік-жауынгерлік тапсырмаларды түнгі және төменгі температура жағдайында АТҚЕ ерекшеліктері».

Солтүстік аймақтардың физика-географикалық жағдайы тек қана жауынгерлік іс-әрекеттерге емес, тылмен қамтамасыз етуге де айтарлықтай кері әсерін тигізеді.

Өту қиын аймақтар, қатал және сызылмалы қыс (8 айға дейін), тұрақсыз ауа райы, күшті желдер, полярлы түн мен күннің ұзақ периоды, қыста терең қар қабаты мен жазда көлдер мен батпақтардың жайылған аймақтары, автомобиль мен темір жол желісінің басым аймақтарында төмен дамуы жауынгерлік іс-әрекеттерді жалпақ шепте, мүмкін болған бағыттарды, тыл күштері мен құралдарының маневр жасауына қиындық туғызатын әскердің жауынгерлік тізбегінің терең сапталуына мәжбүрлейді.

Шектелген көрініс, ауаның төменгі температурасы, борандар мен дауылдар автомобильді лектің жылдамдығын айтарлықтай деңгейде төмендетеді, техниканы пана жерлерден сыртта техникалық өңдеу мүмкін емес, қозғалтқыштың от алуы қиындайды, автомобильдің барлық агрегаттарының жұмысқабілеттілігі үшін арнайы сұрыпты жанармай мен май керектігі, айтарлықтай шығынның артуы. Жеке құрамның демалуы үшін жылытылған шатырлар орнату және алдын ала қатты жанармайды жетерліктей көлемде дайындау керек.

Лектің тұйықталуы резевтік автомобильдер санының артуы, сумайысытқыш қосылуымен, аккумуляторлы батареяларын, тағы да қатты жанармай мен жеке құрам жылыну үшін шатырлар бөлумен күшейтіледі.

Жеке құрамды дайындау кезінде жабдықталуына ерекше назар аударылады. Жеке құрамға жылы киім-кешек, аяқ киім, пл керек болған жағдайда – жарықтан қорғайтын көзілдіріктер, үсік шалуға қарсы құрал, дәрумендi препараттар және басқа да спецификалық осы аймақ үшін материалдық заттар беріледі.

Қозғалыс бағытында жай жағдайдайға қарағанда көбірек жол белгілерін орнатады, қосымша реттеу бекеттері мен жылыну пункттарын тұрғзады, жолдың өту қиын бөліктерінде тартқыштардың кезекшілігі ұйымдастырылады.

Автомобильдік лектерді жүргізуге қарапайым жағдайларда қозғалысты қамтамасыз ету бөліністері қолданылады. Автомобильдік лектердің қозғалысы үшін аса қиын участкелер мұзды жолдармен жүру, қатып қалған өзендер мен көлдер бйынша, сондай-ақ мұзды көпірлер болып табылады.Мұзды жолдар қозғалыстың әр бағыты үшін бөлек қондырылады, үлкен ұзындығы кезінде оларды жылыну пункты және жеке құрамның тамақтануы, техниканы жөндеу орындары қондырылады.

Мұзды трассаға шығар кезінде және сулы бөгеттерді мұздың үстімен өту керек болған кезде автомобильді лек тоқтатылады. Мұздың қалыңдығы, оның жүккөтергіштігі, лектің мұздың үстімен қозғалу тәртібі мен мүмкіншіліктері анықталады немесе көз жеткізіледі.

Автомобильдің мұзды трассада мәжбүрлі тоқтауы кезінде оны трассадан алып тастау шаралары қолданылады, бұл жағдайда лектің қозғалысы тоқтамайды. Жүруге мүмкіншілік болмаған жағдайда автомобильдер бір-бірінен 50 м қашықтықта тоқтайды.

Автомобильдің мұздың үстінде мәжбүрлі тоқтауы кезінде өткелден өту жарамсыз автомобильді жоймайынша тоқтатылады.

Қармен көмкерілген жодларды өту кезінде алдын ала жолды барлап қозғалу жодларын шыбықтармен белгілеу керек. Лектің басына жолөтімділігі жоғары немесе тайғанауға қарсы шынжырмен жабыдықталған қарапайым автомобильді қойған жөн, қалғандары алдыда жүрген автомобиль колеясымен тоқтаусыз қозғалып, берілістерді ауыстырып отыру керек.

Солтүстік аймақтарда автомобильді тасымалдауларды орындау кезінде қажетті:

- тасымалдауға дайындық кезінде карта бойынша маршрутты мұқият зерттеу және мүмкіндік болса рекогносцировка өткізу;

- автомобильді лек жеке құрамдарын тасымалдау маршруты бойынша мұқият нұсқаулық жүргізу; автомобиль саптан шыққан кездегі әрекеттер бойынша, қарлы коридорларда қозғалыс кезінде пайдаланған газға уланып қалудан қорғану шаралары бойынша, дамылдар мен мәжбүрлік тоқтауларда, үсіп қалу кезінде бірінші медициналық кмек көрсету бойынша;

- лектің тұйықталуын резервті автомобильдермен күшейту, сулымайдыжылытқышпен қамтамасыз ету, резервті аккумуляторлы батареяларымен, жеке құрамды жылытатын палаткаларымен, қатты жанғыш жанармаймен және төментемпературада қататын сұйықтық запаспен;

- лек бастығын жарық дабылды құралдармен, соның ішінде ракеталармен қамтамасыз ету;

- жеке құрамда жылы киім мен аяқ киімдерінің, құрғақ тамақ пен дабылды ракеталардың болуын тексеру, қажет болған жағдайда толтыру.

«Бөлімшелердің қызметтік-жауынгерлік тапсырманы түнде және төмен температыра жағдайында орындауда АТҚЕ ұйымдастыу».

«Бөлімшелердің қызметтік-жауынгерлік тапсырманы түнде және төмен температыра жағдайында орындауда АТҚЕ ұйымдастыу ерекшеліктері».

Көруге жеткіліксіз және шектеулі шарттарда (түнгі уақытта, қалың тұманда, жаңбырда, боранда және т.б.) әскери автомобильді тасымалдарды тек қатты керек жағдайларда ғана жүзеге асыру.

Түнгі қозғалыс толық жарықпен, жарық бүркемелеушімен, фар жарықтарынсыз және түнде көру қондырғыларын және сигналды жарықтар жиынтығын қолдану арықылы жүзеге асуы мүмкін.

Лектің түнгі уақытта және басқа да көру шектеулі жағдайда қозғалуы кезінде есепке алу керек:

- қозғалыс жылдамдығын түсіру қажеттілігі;
- қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін және алдыда жүрген автомобильді көру үшін қашықтықты азайту;
- лекті сақтауды, күзетуді және қорғауды ұйымдастырудың қиындығы;
- жанғыш және жаққыш материалдарға деген қажеттіліктің артуы; жеке құрамның тез шаршауы.

Лектің түнде қозғалуы кезінде келесідей талаптарды сақтау қажет:

- алдыда жүрген машинаның қозғалысы мен маневрларын мұқият бақылау және бекітілген қашықтықты сақтау;
- бекітілген жарықбүркемелеу режимін қатаң сақтау;
- машинада тек бір фар жұмыс істейтін болса, ол сол жақта болуы керек (екінші фар жодла құртылған жағдайда);
- жарықсыз қозғалуға мәжбүр болған жағдайда жылдамдықты 10 км/сағ дейін азайту керек.

Тұманда немесе қалың бұлтты шаңның ішінде қозғалу алшақтық пен көру деңгейінің сипаттамасына бірден әсер етеді, ол өте аз жылдамдықпен қозғалуға мәжбүр етеді, қырлар мен сайларда төмендетілген беріліспен қозғалу керек.

Жарықбүркемелеу құрылғысы автомобиль фарларының және басқа да жарықтық және жарықсигналды қондырғыларға кигізілетін насадкалар жиынтығынан тұрады.

Насадка фараның оптикалық элементіне қарапайымғы сейілгіштің орнына орнатылады.

Машиналарға жарықбүркемелеу насадкаларын фараларға және ауыстырғыштарға орнату жарықбүркемелеудің үш режимін алуға мүмкіндік береді:

- қараңғатылмаған режим насадканың заслонкасының көтерілген жағдайында және ауыстырғыштағы қарсыластың қосымшалары сөнген кезде;

- бөлікті қараңғылау режимі насадканың заслонкасы түскен жағдайында және ауыстырғыштағы қарсыластың қосымшалары сөнген кезде;
- толық қараңғылау режимі насадканың заслонкасы түскен жағдайында және ауыстрығыштың қосымшасының лампалары шынжырлы қосулы (лапмалар барлық күшін қоспай жанады).

Қашықтың индикаторының саңылауына жарық түсіру кезінде жүргізуші артында жүрген машинаның алдында жүрген машинаға дейінгі қашықтығын индикаторда көрінетін жарықтық дақтар саны арқылы анықтай алады.

50 м ары қашықтықта жүргізуші бір қызыл түсті дақ көреді, 25-50 м қашықтықта екі бөлек жарық дақтарын, ал 25 м және жақын қашықтықта төрт жарықты дақтар көреді.

Номерлі белгі номерлі ойық арқылы 2 жарықбүркемелеушіні қоюмен жарықтанады, бұл жағдайда жарық тек номерлі белгіге түседі.

Ішкі жарықтандыру плафондары мен фараастыңғыларына қойылатын жарықбүркемелеушілер саңылаулары бар диск тәрізді болады. Қоюлар плафондар мен фараастыларының әйнектерінің астына орнатылады.

Номерлі белгі номерлі ойық арқылы 2 жарықбүркемелеушіні қоюмен жарықтанады, бұл жағдайда жарық тек номерлі белгіге түседі.

Қазіргі таңда машиналардың түңгі уақытта қозғалуы үшін ПНВ-57 (ПНВ-57А) құралдары қолданылады.

ПНВ-57 жиынына кіреді: жоғарывольтті қоректендіру блогы мен көру құрылғысы бекітілген танкті шлем, инфрақызыл фильтрлі-сейілткіші бар фараның оптикалық элементтері, аралық кабель, қосымша бөліктер мен құрал-саймандар.

ПНВ-57 қондырғысы инфрақызыл сәулелерді көрсету қағидасымен жұмыс жасайды.

- машина фараларын қосу;
- қоректену блогын қосқышты қосу (қондырғыны дұрыс қосқан кезде окулярда жасыл түсті жарық пайда болу керек, ал қоректену блогында қоректену блогының жұмыс істеуін көрсететін ағымдық шертпектер естілу керек.

«Тапсырманы түсіну және уақыт есебі».

ТАПСЫРМАНЫ ТҮСІНУ

Тапсырманы түсінуге арналған ақпарат көзі:

Жоғары командирдің жауынгерлік бұйрығы (бұйрық, оперативті директивті)

Техникалық қамтамасыз ету бойынша жоғарғы бастықтың бұйрығы «бұйрық, директив)

Ұрысқа дайындық кезіндегі командирдің жұмыстарды орнидау бойынша талаптары

Тапсырмана түсіну пунктары:



Жауынгерлік бұйрықтың нақты мазмұнын түсіну, қаулыны (оперативті директив) немесе алдын ала жауынгерлік қаулыны жауынгерлік әрекеттер түрінен тұрады және қосады:

Шабуылға дайындық кезінде:

шабуыл сызығы;

бастапқы қалыптан шығу маршруттары (бастапқы аймақ);

қойылған жауынгерлік тапсырманы шешу тәсілдері (қорғаныс шебін тоқтаусыз басып алу немесе оны жарып шығу).

Қорғанысқа дайындық кезінде:

қорғаныс аймағы (сызығы);

алдыңғы шебті сызу;

қорғанысқа сап түзеу.

Маршқа дайындық кезінде:

қозғалу тәсілі;

марштың ұзақтығы;

оны орындау шарттары (қарсыласпен кездесуге келтіру немесе қауіпті кездесудің болмауы);

қозғалу маршруты;

бастапқы шеп, реттеу шептері және олардан өту уақыты;

аялдау аймақтары, күндізгі (түнгі) демалыс.

УАҚЫТ ЕСЕБІ

Уақыт есебі КВО уақытылы және өткізілетін шаралардың жұмысын жүргізудегі уақыттарын ақылдасу үшін, техникалық бөлікті (қару-жарақпен басқару) техниканылық қамтамасыз етумен ұйымдастыру кезіндегі командирдің, штабтың жалпы тәртіптегі жұмысы және басқару шараларын орындау уақыттарын анықтау үшін.

Уақыт есебі үшін бастапқы мәліметтер:

- жауынгерлік тапсырманы алу уақыты және оны орындауға дайындық уақыты;
- командирмен КО ұсыныстар бойынша баяндамасын тыңдау уақыты;
- командирмен ұрыстың ойын жариялау және жауынгерлік тапсырмалар қою уақыты;
- жергілікті жердегі жұмыстар мезгілі (рекогносцировка);
- техникалық қамтамасыз ету жоспарын бекітуге ұсыну, техникалық қамтамасыз ету бойынша қаулыны (бұйрықты, директивті) қол қойдыруға беру уақыты;
- әскерлердегі практикалық жұмыстардың мезгілі.

• бөлімніңтехникалық қамтамасыз ету бойынша жоспары мен қаулысын орындау үшін, шешім қабылдау үшін мәліметтер мен есептерді дайындау тәртібі мен мезгілдері.

✍ *Одан бөлек тактика-техникалық бағдарлау жүргізу кезінде техникалық қамтамасыз етудің ойы жариялануы мүмкін.*

«АТҚЕ бойынша ойларды және тапсырмаларды анықтау».

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ОЙЫ

Техникалық қамтамасыз етудің ойы ұрыс және операциялар кезіндегі техникалық қамтамасыз етудің негізгі ойын қысқа жүйелендірілген түрде жеткізуін қамтамасыз етеді. Оған шешімнің барлық қалған элементтері базаланады. Техникалық қамтамасыз етудің ойларының мазсұны мен құрылымы командирдің (қолбасшының) ойымен сәйкес болуы керек.

Командир (қолбасшы) ойы		***Техникалық қамтамасыз ету ойы***
1. Негізгі күштердің (басты соққы) шоғырлану бағыты. 2. Қарсыласты жою тәсілдері (қандай, қайда, қандай тәртіпте және қалай жою). 3. Қарсыласты оқпен жеңу тәртібі. 4. Жауынгерлік тәртіп (оперативті сап түзеу).		1.Техникалық қамтамасыз етудің негізгі күштерінің шоғарлану бағыты. 2. Техникалық қамтамасыз етудің тапсырмаларын орындау тәртібі мен тәсілдері. 3. Ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз ету тәртібі. 4. Техникалық қамтамасыз ету күштері мен құралдарын аймақтарға және олардың орналасуы мен орын ауыстыру уақытын тарату.

Техникалық қамтамасыз ету бойынша тапсырмалар:

ҚӘТ пайдалануды ұйымдастыру бойынша:

• техникалық қызмет көрсету мезгілдері, аймақтары, көлемі және тәртібі және ВВТ қорын үлкейту немесе сақтап тұру, қалпына келтіру бойынша жұмыстар;

• қатыстырылған құралдардың құрамы мен тапсырмалары;

• жеке құраммен сабақ өткізу тәртібі;

ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз етуді ұйымдастыру бойынша:

• қорлардың өлшемі мен құрастыру мерзімі, оны эшелондау;

• ракеталар мен оқ-дәрілерді беру мезгілдері, тәртіптері мен тізбектігі, азаймайтын қор.

ӘТМ қамтамасыз етуді ұйымдастыру бойынша:

• қорлардың өлшемі мен құрастыру мерзімі, оны эшелондау;

• ӘТМ беру және жеткізу тәртібі;

• мүлікпен қамтамасыз ету көздерін қолдану тәртібі.

• ***Техникалық қамтамасыз етумен басқаруды ұйымдастыру бойынша:***

• техникалық бөліктің лауазымды тұлғаларын басқару пунктары бойынша тарату;

• техникалық қамтамасыз ету бойынша ақпаратты беру үшін байланыс құралдары мен радиожүйелерді қолдану тәртібі;

• ақпаратты жеткізу тәртібі мен кезектілігі, мазмұны.

Командирдің талаптарының болмуы, қызмет бойынша жоғары бастқытың қаулысының және жағдай туралы мәліметтердің толық еместігі КВО техникалық қамтамасыз ету бойынша шешімді уақытылы қабылдауынан босатпайды.

«Командирдің техникалық және қару-жарақ бойынша АТҚЕ ұйымдастыру бойынша (АБТҚ бастығы) орынбасарының жұмысы».

«АТҚЕ бойынша шараларды командирдің орынбасарымен және қызмет бастықтарымен ақылдасу».

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕИУДІҢ ШАРАЛАРЫН АҚЫЛДАСУ

Штаб бастығымен:

- әскерлерді ҚӘТ қамтамасыз ету үшін олардың саны мен түсу уақыты, оларды тарату;
- экипаждарды механик-жүргізушілермен толықтыру, сонымен қатар техникалық қамтамасыз ету органдарын мамандармен толтыру;
- тапсырманы орындауға танктарға, БМП, атқыш қаруларға оқ-дәрілерге деген қажеттілігі және оларды тарату;
- ҚӘТ істен шығу мүмкіндігі бар бағыттар, аймақтар және шептер;
- техникалық қамтамасыз ету күштері мен құралдарының орналасу аймақтары, өрістету тәртібі мен орын ауыстыруы.

Командирдің тыл бойынша орынбасарларымен:

- оқ-дәрілер, ракеталар мен ҚӘТ жеткізу көлемдері, уақыттарын ұйымдастыру;
- техникалық қамтамасыз ету органдарын орналастыру, орын ауыстыру бағыттары, сақтау, күзету және қорғау;
- техникалық қамтамасыз ету бөлімдерді, қосылыстарды және бөліністердіматериалды және медициналық қамтамасыз етуді ұйымдастыру;
- техникалық қамтамасыз ету қызығушылығында жеткізу жолдарын және эвакуациялауды, түсіру станцияларын, порттарды, жағалауларды, әэродромдарды қолданып, материалды қамтамасыз ету.

Ракеталы әскерлер мен артиллерия бастықтарымен:

- ұрысқа ракеталар мен оқ-дәрілерге деген қажеттілік, оларды тапсырмалар мен бөлімдер бойынша тарату (бөліністерге, қосылыстарға);
- әскерлерді ракеталармен және оқ-дәрілермен толтыру және қосымша қорларды жинау мүмкіндігі;
- ракеталармен, оқ-дәрілермен, ракета-артиллериялық қару-жарақпен және ҚӘТ қамтамасыз ету тәртібі;
- ракеталы әскерлердің және артиллерияның ҚӘТ, ПВО құралдарының саптан шығуы, және жөндеу фондтарының шоғырлану аймақтары.

Барлық қызмет бастықтарымен қосымша:

Инженерлі қызмет бастығымен:

- техникалық қамтамасыз ету бөліністерінің өрістетілу және орналасу аймақтарын бүркемелеу және инженерлік қондырғылар орнату тәртібі мен көлемі;

- техникалық қамтамасыз ету қосылыстары мен бөлімдерінің сумен қамтамасыз ету пунктарын қондырғылау тәртібі;
- техникалық қамтамасыз ету органдарының өрістетілуі мен ҚӘТ саптан шығу аймақтарындағы жергілікті жерлерді миналардан тазарту үшін бөлінетін күштер мен құралдар.

РХБ қорғаныс қызмет бастығымен:

- техникалық қамтамасыз ету бөліністерінің өрістетілу және орналасу аймақтарында, эвакуациялау жолдарында, қозғалу маршруттарында радиациялық, химиялық және биологиялық барлауды өткізу тәртібі, сонымен қатар саптан шыққан ҚӘТ шоғырлану аймақтарында;
- техникалық қамтамасыз ету бөліністері мен қалыпқа келтірілген ҚӘТ арнайы өндірістен өткізу сұрақтары, сонымен қатар олардың қарсыласпен ЖҚЖҚ қолдану кезінде олардың жауынгерлік қабілеттерін қалпына келтіру.

Байланыс бастығымен:

- техникалық қамтамасыз етуде байланысты ұйымдастыру тәртібі;
- байланыстың қауіпсіздігі бойынша шаралар және қарсыластың радиобөгеттерінен қорғау.

✍ *Құрлық әскерлерінің бірлестіктері, қосылыстары мен бөлімдері ішкі шекара және басқа да әскерлермен бірге әрекет еткен кезде КВО олармен техникалық қамтамасыз етуге қажетті шараларды осы әскерлердің сәйкес басқару органдарымен ақылдасады.*

«Рекогносцировка».

РЕКОГНОСЦИРОВКА

Карта бойынша қабылданған шешімді нақтылауға уақыт болған жағдайда, рекогносцировка жүргізіледі, оның ішіне жергілікті жерде техникалық қамтамасыз ету ұйымдастырылады. КВО, оған бағынышты қызметтердің бастықтары және басқа да лауазымды тұлғалар командирмен өткізілетін немесе өзі өз бетінше өткізетін рекогносцировкаға қатыса алады.

Қару-жарақ штабының оны өз бетінше өткізу кезінде (техникалық бөлік бойынша КВО) **рекогносцировка өткізу жоспарын** жасайды, онда айқындалады:

- рекогносцировка өткізудегі тапсырмалар мен уақыттар;
- рекогносцировкалау топтарының құрамы және олардың қозғалу маршруттары;
- жұмыс нүктелері, оларда шешілетін сұрақтар және жұмыстың ұзақтығы;
- транспортпен қамтамасыз ету, байланысты және күзету ұйымдастыру, жұмыстың жасырындығы және басқа да сұрақтар.

Рекогносцировкалау нәтижесінде анықталады:

- ҚӘТ ең көп жоғалтуы мүмкін аймақтар;
- ракеталарды, оқ-дәрілерді беру орындары, олардың қосымша қорларының орналасуы мен жеткізу жолдары;
- техникалық барлау органдарының, эвакуациялау құралдарының және жөндеу-қалпына келтіру органдарының орын ауыстыру жолдары, өрістетілу мен орналасу орындары.

«Командирге АТҚЕ бойынша ұсыныстарды баяндау».

ҰСЫНЫСТАРДЫ БАЯНДАУ

Ақпаратты бөлім:

- ҚӘТ болуы мен жағдайы, жеке құрамның дайындығы;
- Жауынгерлік әрекеттердің басталар алдын ҚӘТ қандай көлемі жөнделуі мүмкін, оларды ұрыс кезінде толтыру мүмкіндігі;
- Әскерлерді ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз ету, олардың шығындары және толтыру мүмкіндігі.



«Командирдің техникалық және қару-жарақ бойынша АТҚЕ ұйымдастыру бойынша (АБТҚ бастығы) орынбасарының жұмысы».

«АТҚЕ жоспарлау».

Техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыру – командирдің, штабтың, командирдің қару-жарақ пен тыл бойынша орынбасарының, әскерлер түрлері мен қызмет бастықтарының техникалық қамтамасыз етуді жоспарлау бойынша қаулылар беру, тапсырмалар қоюдағы шешімдерін қабылдаудағы құзыреттілігі, жаунгерлік әрекеттерге дайындық кезінде әскерлердегі практикалық жұмыстар мен қарым-қатынасты ұйымдастыру.



«Автотехникалық қамтамасыз ету бойынша қаулы».

Техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы қаулы техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыруға аз уақыт болған шарттарда, параллельді жұмыс әдісінде беріледі. Ол шаралардың мезгілін, көлемін және орындалу тәртібін келесідей жағдайлармен байланыстығын қосады:

- ҚӘТ дайындау;
- жеке құрамның техникалық және арнайы дайындығын;
- істен шыққан ҚӘТ қалпына келтіруді аяқтаумен;
- ракеталар мен оқ-дәрілердің қорларын жасаумен;
- ӘТМ қорларсын толтырумен;
- техникалық қамтамасыз ету бөлімдері мен бөліністерін дайындаумен;
- басқа да шаралармен, олардың өткізілуі жиналған жағдайды шақырады.

Техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы қаулы бөлім командирінің қару-жарақ бойынша орынбасарымен қол қойылады.

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ БОЙЫНША ҚАУЛЫ

Ақпаратты бөлімде көрсетіледі:

- қосылыстардың немесе оған берілгендердің қызығушылықтарында әрекет ету бойынша жоғары бастықтардың күштері мен құралдары;
- олардың орналасу орындары мен уақыттары;
- эвакуациялау жолдары, әскери-автомобильді жолдар (жеткізу және эвакуациялау жолдары).

«Бөлім командирінің бұйырамын» сөздерінен кейін көрсетіледі:

- техникалық қамтамасыз ету және басқа да жұмыстарды өткізу тәртібі, орны, аймақтары мен көлемі, ұрыс кезінде ҚӘТ сенімді қолдануды қамтамасыз етуге, қатыстырылатын күштер мен құралдар;
- жеке құрамның дайындалу уақыттары мен тәртібі;
- ракеталар мен оқ-дәрілердің қорларын жасау көлемі мен мезгілдері, ұрыс күнінің соңына дейінгі шамалары мен азаймайтын қорлар, шығындар мен жоғалтуларды толтыру тәртібі мен мезгілдері;
- ракеталары бар транспорттарды күтіп алу орындары және ракеталарды жеткізу пунктары, атылған гильзалар мен ыдыстарды жинау және эвакуациялау тәртібі.

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ БӨЛІМДІ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ БОЙЫНША ҚАУЛЫ

Техникалық қамтамасыз етудің бөлімді техникалық қамтамасыз ету бойынша қаулысында көрсетіледі:

- қарсыластың және өз әскерлерінің әрекеттерінің сипаты бойынша қысқаша мәліметтер, өз қосылыстарының жағдайлары мен тапсырмалары;
- техникалық қамтамасыз ету күштері мен құралдарының негізгі күштері шоғырланатын бағыттары, олардың таратылуы және орын ауыстыру тәртібі; ұрыс кезінде ҚӘТ сенімді қолдануды қамтамасыз ету бойынша техникалық қызмет көрсету және басқа да жұмыстарды өткізу мезгілдері, аймақтары мен тәртібі;
- техникалық барлау топтарының құрамы мен тапсырмалары;
- саптан шыққан ҚӘТ эвакуациялау мен жөндеу бойынша тапсырмалар;
- қосылыстардың және жоғары бастықтардың ЗМЖП ұйымдастыру уақыты мен орны, эвакуациялау жолдары мен аймақтары.

«АТҚЕ сұрақтары бойынша қарым-қатынас және бөліністердегі практикалық жұмыстар».

Техникалық қамтамасыз ету бойныша қарым-қатынасты ұйымдастыру – бұл КВо және техникалық бөлімнің штабының қатысуымен, әскер түрлерінің және қызмет бастықтарының басқару органдарының күшімен ақылдасу, жауынгерлік әрекеттерге дайындық және ұрыс кезінде бірлескен әрекеттердің белігленген тәртібін ұстанудағы техникалық қамтамасыз ету бөліністері мен бөлімдерінің жұмыстары.

Қарым-қатынас комндирдің, ТезО бойынша және жауынгерлік әрекеттерді жоспарлау нәтижелері бойынша шешімдерінің негізінде жүзеге асады.

Өзара әрекеттесу

мақсаты бойынша:	**орны бойынша:**	**уақыты бойынша:**
белгілі аралық тапсырмаларды шешу үшін ТехҚ күштерімен ақылдасу.	маңыздылығын ескеріп бағыты бойынша шептер мен аймақтарды ТехҚ күштерімен ақылдасу.	мезгілдері бойынша әскер мен тылдың әрекеттерін өзара ТехҚ органдарының әрекеттерімен ақылдасу.

Өзара әрекеттесу сұрақтарын өңдеу бағыттары

- ТехҚ күштері мен құралдарының әрекеттерін жауынгерлік бөлімдермен ақылдасу
- Өз сатысының ТехҚ оргнадарының әрекеттерін әскерлердің басқа сатысындағы ТехҚ орандарымен ақылдасу
- ТехҚ оргнадарының әрекеттерін бір саты ішінде ақылдасу
- ТехҚ күштері мен құралдарының әрекеттерін тыл органдарымен ақылдасу

Өзара әрекет етуді ұйымдастыруда өткізілуі мүмкін:

жергілікті жерде (көру тереңдігіне)	**жергілікті жердің макетінде** (жауынгерлік тапсырманың бүкіл тереңдігіне)	**карталарда** (жауынгерлік тапсырманың бүкіл тереңдігіне)

жергілікті жерде макеттермен қосылған кезде

Уақыт болған кезде КВО бүкіл қосылыстың көлемінде өзара әрекеттесуді ұйымдастырады немесе бағыттары бойынша әрбір бөлімге кезектеп шығып келеді.

Қысқа мерзімдерде ұрысқа (марш) дайындықтың өзара әрекеттесуін карта бойынша немесе жергілікті жердің макетінде жүргізген мақсатты.

Жауынгерлік әрекеттерге бөлінген мезгілдер шектеулі болған кезде КВО өзара әрекеттесуді жайда тапсырмалар қойған кезде немесе бөлімдерге шыққан кезде ұйымдастырады.

Кез-келген жағдайда өзара әрекеттесуді негізгі аралық жауынгерлік тапсырмалармен жүзеге асырған мақсатты.

Өзара әрекеттесу ұйымдастырылды деп есептеледі, егер:

- ТехҚ күштері мен құралдарының әрекеттері орындары мен уақыттары бойынша ұрыстағы бөлім мен бөліністердің тапсырмаларымен ақылдасқан;
- ТехҚ барлық басқару органдарымен қойылған тапсырмаларды орындауы мен тәсілдерін бірлесіп түсінуіне жеткен;

- қарсыластың және өзіміздің әскерлерімізбен шешілетін мүмкін болатын әрекеттер сипатынан шығып ТехҚ бөліністері мен бөлімдерінің әрекет ету нұсқалары ақылдасқан;
- барлығымен хабарлау, басқару және өзара тану орындалатын дабылдары бекітілген және меңгерілген;
- ТехҚ басқару оргнадары арасында сенімді байланыс ұйымдастырылған.

«АТҚЕ бойынша шешімді толтыру»

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖОСПАРЫ

Жоспардың картасында көрсетіледі:

Оперативті – тактикалық жағдайдың мәліметтері:

- алдыңғы шет, қарсылас туралы қажетті мәліметтер;
- өз әскерлерінің жағдайы және олардың бір саты жоғары немесе төмен тапсырмалары;
- қорғанысты саптаған кезде қажетті сызықтар, шептер мен позициялар;
- шекарабөлетін сызықтар;
- бастапқы аймақ, қозғалу маршруты, бастапқы шеп, реттегіш шебі, өрістелу және шабуылға өту, сонымен қатар жауынгерлік тізбекті негізгі элементтері және техникалық қамтамасыз ету тапсырмаларын орындауға қажетті басқа да мәліметтер.

Жоғары бастықпен жүзеге асатын ТехҚ бойынша шаралар:

- ҚӘТ және ӘТМ, ракеталар мен оқ-дәрілердің түсу уақыты мен орны;
- қосылыстың қызығушылығында әрекет ететін техникалық қамтамасыз ету күштері мен құралдарының орындары мен жұмыс істеу уақыттары;
- техникалық қамтамасыз етуге берілетін күштер мен құралдардың, кездесу орындары мен уақыты;
- эвакуациялау жолдары мен басқа да қажетті мәліметтер;

Қосылыстың техникалық қамтамасыз ету бойынша тапсырмалары:

ҚӘТ пайдалануды ұйымдастыру бойынша:

- ҚӘТ техникалық қызмет көрсету түрлері, оны өткізу аймақтары мен уақыты және қатыстырылатын күштер мен құралдар;

Ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз етуді ұйымдастыру бойынша:

- жеткізу маршруттары;
- транспорттардың кездесу орындары және ракеталар мен оқ-дәрілерді жеткізу пункттары;
- оқ-дәрілерді топыраққа олардың көлемін көрсетіп қою аймақтары, уақыттары және оларды алып келетін транспортты құралдар;
- бір саты төмен қоймалар.

Түсініктеме хатта көрсетіледі:

- ҚӘТ болуы мен жағдайы;
- ҚӘТ сенімді жұмысын қамтамасыз ету бойынша шаралар;
- бөлімдерді ракеталармен және оқ-дәрілермен қамтамасыз ету есебі;
- техникалық қамтамасыз ету күштері мен құралдарының жағдайы мен мүмкіншіліктері (ракета-техникалық бөліністердің жағдайы мен мүмкіншіліктері, жөндеу күштері мен құралдарының жағдайы мен мүмкіншіліктері, эвакуациялау күштері мен құралдарының жағдайы мен мүмкіншіліктері);
- ҚӘТ мүмкін болатын саптан шығуы және оларды қалпына келтіру бойынша мүмкіншіліктер;
- техникалық қамтамасыз етудің күштері мен құралдарын тарату және тапсырмалары;
- әскери-техникалық мүлікпен қамтамасыз ету;

- метрологиялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру;
- техникалық қамтамасыз ету бөлімдерін және бөліністерін сақтау, күзету және қорғауды ұйымдастыру.

«АБТТ пайдалану бойынша жағдайды бағалаудағы есептеу әдістемесі».

ҚӘТ пайдалануын ұйымдастыру техникалық қамтамасыз ететін лауазымды тұлғалардың дайындау мен жауынгерлік іс-әрекет кезіндегі жұмыс әдістемесі мен құрамын қосады.

ҚӘТ пайдалану оларды пайдалануға (сапқа) қосумен, қолданысқа (жауынгерлік пайдалану) дайын күйге келтіру, қолдану (жауынгерлік пайдалану), техникалық қызмет көрсету, сақтау мен транспорттауымен бекіледі.

ҚӘТ пайдалануды ұйымдастыру

Қажеттілікті анықтау

1. ҚӘТ үлгілерімен қосылыстарды (бөлім) комплекттеу бойынша.
2. ҚӘТ қолдау бойынша сенімді жұмыс техникалық қызмет көрсету мен басқа да жұмыстар және оларды орындау үшін қажетті уақыт.
3. ТҚЕ қолданатын материалдар мен құралдар.

Мүмкіндіктерді анықтау

1. ҚӘТ үлгілерімен қосылыстарды (бөлім) комплекттеу бойынша.
2. Техникалық қызмет көрсету мен басқа да жұмыстар және оларды орындау үшін қажетті уақыт ауқымы бойынша.
3. ТҚЕ құралдарын экипажға көмек көрсету үшін қолдану бойынша.

Мөлшерлі-сапалық салыстырмалы сараптама

қажеттілік пен мүмкіншілік

Қажеттілік пен мүмкіншілік арасындағы қарсылықты ашу, ҚӘТ пайдалануды ұйымдастырудағы мәселелерді анықтау.

Тапсырманы орындау тәсілі мен тәртібін анықтау

ҚӘТ сенімді жұмысты қамтамасыз ету бойынша

1. ҚӘТ жеткіліксізін, сонымен қоса бұзылған ҚӘТ жөндеу есебінен де орнын толтыру тәртібі.
2. ТҚК түрі, қосымша жұмыс тізімі, уақыт (мерзім), орны, тәртібі мен орындау ауқымы.
3. ТҚК құралдарын қолдану тәртібі.
4. Жеке құрамға дайындық жүргізудің мерзімі, формасы мен

Жауынгерлік іс-әрекет жағдайында пайдалану мазмұны өзгереді. ҚӘТ қолдану жауынгерлік жағдаймен сәйкесінше,бейбіт уақыт нормативтерін ескерместен орындалады (пайдалану мен ресурс шығыны нормасы бойынша бөлу). ҚӘТ сақтаудан шығарылады.

ҚӘТ транспорттау эвакуация мен әскери тасымалдың элемепнті болады.

ҚӘТ техникалық қызмет көрсету оларды қолдануға (жауынгерлік) тұрақты дайын болуы мен қойылған тапсырманы орындау барысында сенімді жұмыс істеу арқылы орындалады.

Жауынгерлік іс-әрекеттерге дайындық кезеңінде, ереже бойынша, егер жағдай шарты,жергілікті жер, жыл мен тәулік мерзімі бойынша олар қажетті болса, бірақ ТҚК түрінің операция тізімімен сәйкес келмесе ТҚК жұмыстарынан бөлек, ҚӘТ ресурстарын сирек қалпына келтіру бойынша және қосымша жұмыстар орындалады.

ҚӘТ пайдалануды ұйымдастырудың НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ.

- ҚӘТ қолдану (жауынгерлік пайдалану) әскермен орындалатын тапсырмалар мен жауынгерлік іс-әрекет жағдайы барысында арналуына байланысты орындалады;
- ҚӘТ техникалық қызмет көрсету техникалық жағдайын тұрақты тексерумен жоспарлы-ескертпелі жүйе күйінің негізінде жасалады;
- ҚӘТ қызмет көрсету әскердің жауынгерлік сабында, тылға шығармастан, тұрақты жауынгерлік әзірлікті ескере отырып тікелей орындалады;
- ҚӘТ қызмет көрсету ТҚК күші мен құралдарымен экипаж, есеп, жүргізушілер күшімен орындалады;
- қызмет көрсету көрсету құралдары қызмет көрсетілетін үлгілерге беріледі;

ҚӘТ пайдалануды ұйымдастыру бойынша ВКО жұмысының әдістемесі

ҚӘТ әскерін жиынтықтарын анықтау әдістемесі

Қосылыстың (бөлім) қолда бар ($Ж_к$) және жөнделген ($Ж_ж$) ҚӘТ жиынтығы анықталады: БТВТ – олардың типтері бойынша (танктер, ЖӘЖМ, БТР, базалық машиналар); РАӘ – қара-жарақ топтары бойынша (жерлік артиллерия мен минометтар, реактивті артиллерия, зенитті артиллерия,ЗРК және т.б.); АТ – дөңгелекті дәне шынжыр табанды машиналар бойынша.

$$У_Н = N_С / N_Ш \qquad У_И = N_И / N_Ш$$

$$КТГ = N_И / N_С$$

мұндағы:

N_C - қолда бар ҚӘТ саны (тізіммен);
$N_Ш$ - ҚӘТ штаттық сан;
$N_И$ - жөнделген ҚӘТ саны.

Автомобильді қызметте сондай-ақ ***<u>техникалық дайындық коэффициенті</u>*** анықталады:

ҚӘТ техникалық қызмет көрсетудегі қажеттілігін анықтау әдістемесі

ҚӘТ нөмірлік ТҚҚ қажеттілігі қолда бар рерурс қоры кезекті ТҚҚ ($S_З$) дейінгі шамалық ресурс шығынынан (S) кем болған жағдайда пайда болады. Құрылым (бөлім) үшін шамалық ресурс шығыны тәуліктік шығынға (S_C) тең, ал қосылыс үшін – операцияның бар уақытының тәуліктік ресурс шығыны суммасына тең.

Манёвр коэффициентінің мәні Км

Шабуыл іс-әрекеттерінің сипаттамасы	Танктер	ЖӘЖМ	БТР	Базалық техника
Дайындалған қорғанысқа шабуыл	2,5 – 3,0	2,0 – 2,5	1,8 – 2,5	1,6 – 1,8
Асығыс бекінген қорғанысқа шабуыл	1,8 – 2,0	1,7 – 1,9	1,6 – 1,7	1,5 – 1,7
Қарсылықты ұрыс	2,0 – 2,5	1,9 – 2,3	1,7 – 1,9	1,5 – 1,8
Қудалау	1,4 – 1,6	1,4 – 1,6	1,4 – 1,6	1,3 – 1,5

Корын и Кж коэффициенттерінің мәні

Жерглікті жер мен жол сипаттамасы		Карта масштабы			
		1: 500000	1: 200000	1: 100000	1: 50000
Корын	Таулы	1,40	1,25	1,20	1,15
	Жоталы	1,25	1,15	1,10	1,05
	Жазық	1,15	1,10	1,00	1,00
Кж	Қатты қатпарлы	1,40	1,25	1,20	1,15
	Қатпарлы	1,25	1,15	1,10	1,05
	Тегіс	1,15	1,10	1,00	1,00

ҚӘТ техникалық қызмет көрсету үшін қажетті мерзімді анықтау әдістемесі

ҚӘТ техникалық қызмет көрсету үшін қажетті мерзімдң анықтау ҚӘТ бірлігінің бірін қызмет көрсету нормативті уақытын бір қатар коэффиценттерге көбейту жолымен шығарылады.

$$T_{ТО} = T_Н \cdot К_К \cdot К_{БГ} \cdot К_П \cdot К_{МС}$$

$К_П$ коэффициенттінің мәні

Әскер	КТҚК	ТҚК-1, ТҚК-2
Рота	1,05 – 1,1	1,2 – 1,3
Батальон	1,2 – 1,35	1,4 – 1,6
Полк	1,3 – 1,5	1,5 – 1,8

ҚӘТ негізгі үлгілерінің техникалық қызмет көрсетуінің кезеңдері мен еңбексыйымдылығы

ҚӘТ маркасы	Кезеңдері (км.)		Еңбексыйымдылығы (ад.сағ)		
	ТҚК-1	ТҚК-2	КТҚК	ТҚК-1	ТҚК-2
БРОНЕТАНКТІ ҚАРУ-ЖАРАҚ ПЕН ТЕХНИКА					
Т-62, Т-62А	1000	2000	12	21	39
Т-72, Т-72А	1600-1800	3300-3500	12	22,5	36
Т-72Б, Т-72Б1, Т-72БВ	1600-1800	3300-3500	13,5	27	45
Т-80	2000	4000	7,5	18	30
Т80Б, Т-80БВ	2000	4000	9	24	48
Т-80У	2000	4000	3,75	14,1	24
ЖӘЖМ-1, ЖӘЖМ-1К, ЖӘЖМ-1КШ	2500-2600	4800-5000	7,5	15	27
ЖӘЖМ-2, ЖӘЖМ-2К	2500-2600	4800-5000	9	18	30
БТР-60ПБ, БТР-70	2000	6000	10,5	24	42
БТР-80, БТР-80К	2000	6000/12000	4,5	6	21/27
БРДМ-2, БРДМ-2РХ	1000	3000/6000	12	18	24/72
БРЭМ-1	1600-1800	3300-3500	12	22,5	36
БРЭМ-2	2500-2600	4800-5000	7,5	15	27
БТС-4А	1000	2000	12	21	39
Базолық машиналар					
ПРП-3, ПРП-4 (БМП)	2500-2600	4800-5000	7,5	15	24
1В18, 1В19 (БТР-60)	2000	6000	9	21	39
9П133, 9П148 (БРДМ-2)	1000	3000/6000	9	15	21/66
ЗРК «Круг» (ГМ-123, ГМ-124)	1000-1100	2000-2200	12	45	66
ЗРК «Куб» (ГМ-568, ГМ-578)	1000-1100	2000-2200	12	45	66
ЗСУ-23-4 (ГМ-575)	1000-1100	2000-2200	12	30	60
2С3М, 2С4, 2С5 (СУ-100П)	1000-1100	2000-2200	12	36	45

ҚӘТ маркасы	Кезеңдері (км.)		Еңбексыйымдылығы (ад.сағ)		
	ТҚК-1	ТҚК-2	КТҚК	ТҚК-1	ТҚК-2
АВТОМОБИЛЬДІ ТЕХНИКА					
УАЗ-469	3000	12000	1	5	23
ГАЗ-66	1200-1600	6000-8000	0,6	7	18
ЗИЛ-131	2500	12500	0,5	6	27
УРАЛ-4320	4000	12000	0,5	6	27
КАМАЗ-4310	4000	12000	1,3	5,6	22,6
МАЗ-537	2000-2400	8000-10000	3,7	27	73
МТЛБ	800-1000	2400-3000	2,7	15	31
МТЛБ-У	800-1000	2400-3000	2	12	20
АТ-Т	800-1000	2400-3000	2,5	7,6	17,6
Базовые машины					
РСЗО «Ураган» (ЗИЛ-135лм)	2000	500-6000	2	24	110
ЗРК «Оса-АКМ» (БАЗ-5937)	2000	6000	1,5	20	50
РАКЕТАЛЫ-АРТИЛЛЕРИЯЛЫҚ ҚАРУ-ЖАРАҚ					
ПТРК 9П148 «Конкурс»				20	60
ПТРК 9П149 «Штурм-С»				20	80
БМ 9А33М3 «Оса-АКМ»				150	520
БМ 9А330 «Тор»				150	520
БМ 9А35М2 «Стрела-10»				40	80
ЗСУ 2С6 «Тунгуска»				90	180
ЗСУ 2А6 «Шилка»				80	150
БМ 9П138 «Град-1»				10	60
БМ 9П140 «Ураган»				20	80
122-мм СГ 2С1 «Гвоздика»				5	30
152-мм СГ 2С3М «Акация»				5	40
152-мм СГ 2С19 «МСТА-С»				20	50
ИНЖЕНЕРЛІК ҚҰРАЛДАРДЫҢ ҚАРУ-ЖАРАҒЫ					
ИМР-2	1000	2000	7	21	43
БАТ-2	1500-1750	3000-3500	4	24	47
МТУ-20	1000	2000	6	18	36
МТУ-72	1600-1750	3200-3500	7	22	44
ТММ-3 (для комплекта)	1200-1600	6000-8000	12	60	140
ПММ-2	1500	3000	7	38	52
ГСП	1000	2000	6	34	45
ПТС-2	1500	3000	5	24	32

ҚӘТ маркасы	Кезеңдері (км.)		Еңбексыйымдылығы (ад.сағ)		
	ТҚК-1	ТҚК-2	КТҚК	ТҚК-1	ТҚК-2
ГМЗ-2	1000	2000	6	21	33
ЭОВ-4421	1200-1600	6000-8000	3	20	30

«АБТТ пайдалану және техникалық барлау бойынша жағдайды бағалаудағы есептеулер».

«АБТТ пайдалану және техникалық барлау бойынша жағдайды бағалау әдістемесі».

ҚӘТ ЭВАКУАЦИЯСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ НЕГІЗІ

***ҚӘТ эвакуациясының тапсырмалары*:**

- ☑ ҚӘТ қарсылас атысынан, қарсыласқа тұтқынға түсу мүмкін болған және РХБ зақымданған жерден сүйреп шығару;
- ☑ зақымданған ҚӘТ транспорттау және жеңіл қару-жарақты жөндеу орнына немесе жөнелту орнына жіберу;
- ☑ тұрып, батып кеткен объектерді шығару.

Сүйреу – зақымданған ҚӘТ жүріс бөлігімен эвакуациялық құралдармен орын ауыстыру.

Транспорттау – ҚӘТ тіркемеле немес басқада транспорттау құралымен, автомобильмен, тартқышпен, темір жолмен, су, авиациялық құралдармен тасу.

Шығару – ҚӘТ тұрып (батып) қалған күйінен өз жүрісімен қозғалуына мүмкіндік беру.

Ұрыс пен операцияда ҚӘТ эвакуациясын ұйымдастыру лауазымды тұлғалардың қойылған жауынгерлік тапсырмаларды шешу кезінде эвакуация жүйесін құру және эвакуациялық құралдарды қолдану бойынша мазмұны мен әдістемесін қосады.

ҚӘТ ЭВАКУАЦИЯСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

Қажеттілікті анықтау:

1. Эвакуациядағы мөлшерлік қажеттілікті анықтау.
2. Эвакуацияны қажет ететін ҚӘТ орналасуы мүмкін болған аймақтар мен межелерді анықтау.

Мүмкіндіктерді анықтау:

1. Эвакуация бойынша мөлшерлік мүмкіндіктерді анықтау.
2. Әскердің іс-әрекет жолағындағы шамамен эвакуациялық фондты қамту бойынша мүмкіндіктерін анықтау.

Қажеттілік пен мүмкіншіліктің мөлшерлі-сапалық салыстырмалы сараптамасы

Эвакуация бойынша қажеттілік пен мүмкіншілік арасындағы қарсылықты ашу, нақты жағдайда эвакуация ұйымдастырудағы мәселелерді анықтау.

Тапсырманы орындау тәсілі мен тәртібін анықтау

ҚӘТ пайдалану бойынша

1. Эвакуациялық құралдарын бағыты, межесі, аймағы, тапсырмасы, әскердің жауынгерлік саптың элементтері бойынша тарату.

2. Аймақтарды, эвакокұралдарын орнату мерзімін, олардың жылжыту тәртібі мен

Эвакуацияда қажеттілікті анықтау әдістемесі

Эвакуацияда қажеттіліктің мөлшерлік көрсеткішін анықтау:

- ☑ зақымданған ҚӘТ транспорттау және жеңіл қару-жарақты жөндеу орнына немесе жөнелту орнына жіберу қажеттілігі;
- ☑ тұрып, батып кеткен ҚӘТ объектерін шығару бойынша қажеттілік;
- ☑ ҚӘТ қарсылас атысынан, қарсыласқа тұтқынға түсу мүмкін болған және зақымданған жерден сүйреп шығару қажеттілігі;

Эвакуацияда жөндеу орнына қажеттілігі БТҚТ мен РАӘ үшін жөндеу түрлері бойынша жөндеу фондының шамалық мөлшерінің бөлігі түрінде анықталады:

$$N_Э = N_{тр} \bullet k_{Э\ тр} + N_{ср} \bullet k_{Э\ ср} + N_{кр} \bullet k_{Э\ кр}$$

мұнда:

$N_Э$ - эвакуацияны қажет ететін ҚӘТ объекттерін суммарлы мөлшері (бір.);

$N_{тр}, N_{ср}, N_{кр}$ - ағымдық , орталық және толық жөндеуді талап ететін зақымданған машиналардың шамалық мөлшері, сәйкесінше (бір.);

$k_{Э\ тр}$, $k_{Э\ ср}$, $k_{Э\ кр}$ - эвакуацияның коэффициенті – жөндеу орнына эвакуациялау орнына жеткізу қажет ағымдық , орталық және толық жөндеуді талап ететін зақымданған машиналар бөліктері.

БТҚТ және РАӘ $k_{Э\ тр}$, $k_{Э\ ср}$, $k_{Э\ кр}$ шамаларыжауынгерлік іс-әрекеттің барлық түрі үшін бірдей қолданылады.

БТҚТ и РАӘ үшін эвакуация коэффиценттерінің мәні

Эвакуация коэффициенті	Фронт	Армия (корпус)	Дивизия	Полк
$k_{Э\ тр}$	0	0,1-0,2	0,3-0,4	0,6-0,7
$k_{Э\ ср}$	0,3-0,4	0,4-0,5	0,4-0,5	0,2-0,3
$k_{Э\ кр}$	0,2-0,3	0,7-0,8	0,3-0,4	0,2-0,3

Автомобильді техники үшін жөндеу мен жөнелту орнына эвакуациялау қажеттілігі жауынгерлік іс-әрекет түрін ескере жөндеу фондының шамалық жалпы мөлшері бөлігі түрінде анықталады:

$$N_Э = N_c \cdot P \cdot k_Э \cdot 10^{-4}$$

мұнда:

N_c - автомобилдік техниканың тізімді саны (бір.);

P - дәл осы әскер бөлінісіндегі жалпы саптан шыққан автомобильді техника (%);

$k_Э$ - эвакуация коэффициенті (эвакуацияны қажет ететін, жөнфондыеың жалпы үлесі) (%).

АТ үшін эвакуация коэффициенттерінің мәні

Эвакуацияны қажет ететін, жөнфондының үлесі	Фронт	Армия (корпус)	Дивизия	Полк
Қорғаныс				
Барлығы	15 – 20	20 – 25	25 – 35	35 – 45
ТР машиналарының үлесі	–	1 – 2	8 – 15	25 – 30
СР машиналарының үлесі	4 – 6	7 – 8	7 – 8	5 – 6
КР машиналарының үлесі	9 – 10	8 – 10	7 – 8	5 – 6
БВП машиналарының үлесі	2 – 4	4 – 5	3 – 4	2 – 3
Шабуыл				
Барлығы	25 – 30	30 – 35	35 – 45	45 – 55
ТР машиналарының үлесі	4 – 5	10 – 11	15 – 20	35 – 40
СР машиналарының үлесі	10 – 12	10 – 12	13 – 15	6 – 10
КР машиналарының үлесі	9 – 10	7 – 8	5 – 7	4 – 5
БВП машиналарының үлесі	2 – 3	3 – 4	2 – 3	–

✍ *АТ эвакуациясында қажеттілікті анықтау әдістемесінің айырмашылығы бастапқы шама ретінде жөндеу түрі бойынша тарату шығыны емес, жөндеу фондының жалпы мөлшері қолданылатында.*

Эвакуацияда мүмкіндікті анықтау әдістемесі

ТЕХНИКАЛЫҚ БАРЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ НЕГІЗІ

Алдағы жауынгеерлік іс-әрекетке техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудағы эвакуация бойынша мүмкіндіктер нормативті және есептік әдістеме арқылы анықталады.***Техникалық барлау*** – техникалық қамтамасыздандыруды басқару үшін қажетті ақпараттарды жеткізу, жинау, зерттеу, сараптау бойынша өткізілетін іс-шаралар жиынтығы.

Техникалық барлау тапсырмалары:

- ☑ орналасу мен жөндеу-қалыпқа келтіру органдарының өрістеу орындарын және олардың жүру жолын барлау;
- ☑ зақымданған ҚӘТ эвакуациялау жолы мен жөнелту аймағын барлау;
-
- **Техникалық барлауды ұйымдастыру** техникалық барлау жүйесін құрау бойынша лауазымды тұлғалардың мазмұны мен жұмыс әдістемесін қосады.

ТЕХНИКАЛЫҚ БАРЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРК

Қажеттілікті анықтау:

1.Техникалық барлаудағы оның негізгі тапсырмаларына сәйкес негізгі қажеттіліктері.

Мүмкіндіктерді анықтау:

1.Техникалық барлаудың штатты күштері мен құралдарының мүмкіндіктері
2. Техникалық барлаудың штаттан тыс органдарын құрау мүмкіндігі.
3.ТБ үшін РКО қолдану мүмкіндігі

Қажеттілік пен мүмкіншіліктің мөлшерлі-сапалық салыстырмалы сараптамасы

Техникалық барлау бойынша қажеттілік пен мүмкіншілік арасындағы қарсылықты ашу, нақты жағдайда эвакуация ұйымдастырудағы мәселелерді анықтау.

Тапсырманы орындау тәсілі мен тәртібін анықтау

1. Техникалық барлау органдарының санын, құрамын қай күш пен құрал есебінен құралатынын анықтау.
2. Аймақтарды, мерзімін, олардың жылжыту тәртібі мен барлау жолын таңдау.
3. Ақпаратты жеткізу тәсілін анықтау.
4. ТБ органдарының тапсырмасын анықтау

ТЕХНИКАЛЫҚ БАРЛАУ ТАПСЫРМАЛАРЫН ШЕШУ БОЙЫНША МҮМКІНДІКТЕРДІ АНЫҚТАУ

Әскердің әскери бөліктерінде (дивизия, бригадаға дейін) ТБ штатты органдары жоқ. Барлау штаттан тыс органдар арқылы жүргізіледі, сондай-ақ жөндеу-қалыпқа келтіру органдарымен бірге негізгі тапсырмаларды орындайды.

ТБ штаттан тыс органдары болып табылады: батальонда, кейде ротада – техникалық бақылау пункті (ТБП); полк, дивизия, бригадаларда – техникалық барлау топтары (ТБТ).

ТЕХНИКАЛЫҚ БАРЛАУ ІС-ШАРАЛАРЫНЫҢ ОРЫНДАУ ТӘРТІБІ МЕН ТӘСІЛІН АНЫҚТАУ

Техникалық барлау жүйесін құру әдістемесі келесі анықтаулардан тұрады:

- қойылған тапсырманы орындау барысында орындауды қажет ететін, барлау тапсырмаларының тізімі;
- техникалық барлаудың тапсырмаларын орындау кезегі;
- техникалық барлаудың мөлшері, бірлік органдарының құрамы, олардың жұмыс тәртібі.

«АБТТ жөндеу бойынша жағдайды бағалау әдістемесі».

ҚӘТ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ НЕГІЗДЕРІ

ҚӘТ қалпына келтіру – бұл саптан шыққан үлгілерді қайта дайындап сапқа қоюға бағытталған ұйымдастырмалы-техникалық іс-шаралар жиынтығы. Ол келесі лерді қосады:

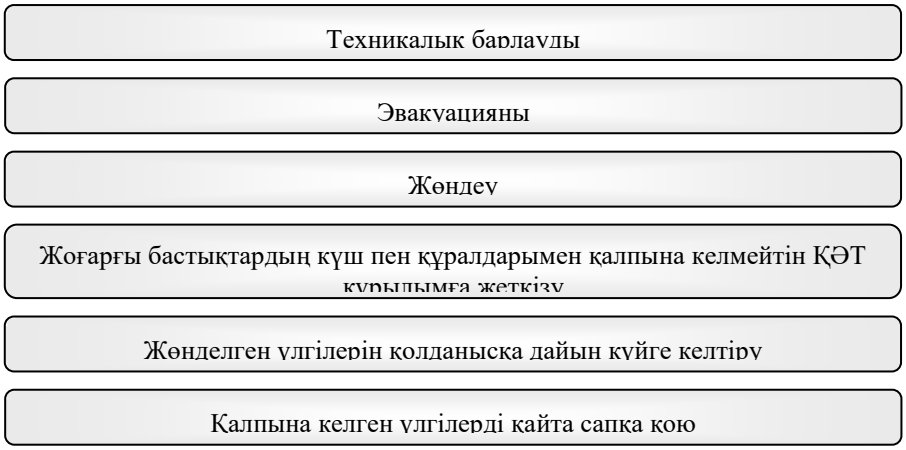

Құрылымға (бөлімге) қалпына келмейтін ҚӘТ жеткізу, саптан шыққан орнында немесе жақын бекіністе, эвакуациялау жолы мен ЗМЖП, бастықтармен тағайындалған жеткізу аймағы немесе басқа да пунктарда орындалуы мүмкін ҚӘТ тапсыру жоғарғы бастықтардың бұйрығымен немесе оларға жазылған жасақ бойынша жүзеге асады. Бірақтан міндетті түрде үлгінің техникалық жағдайының акті толтырылады. Бірнеше ҚӘТ үлгіні тапсыру кезінде барлық үлгінің маркасын, типін, индексі мен нөмірлері жазылған жағдайы көрсетілген бір ғана құрама акт толтырылады.

ҚӘТ сапқа қайтару ереже бойынша, бөлім немесе жөндеу бөлінісінің тұлғасының командасымен топ-топпен өз жүрісімен орындалады. Бөлімде ҚӘТ жеткізу қабылдаушының жөндеу бөлінісінде толтырылатын ҚӘТ жөндеу кітабына, сондай-ақ техникалық жағдай немеме жасақ актына қол қоюымен дәлелденеді. ***ҚӘТ жөндеу*** – операция немесе түзеу, жұмысқабілеттілігі мен үлгінің техникалық ресурсын немесе оның құрамдық бөлімдерін қалпына келтіру операцияларының жиынтығы.

ҚӘТ ЖӨНДЕУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ НЕГІЗДЕРІ

Ұрыс пен операцияда ҚӘТ жөндеуді ұйымдастыру

лауазымды тұлғалардың қойылған жауынгерлік тапсырмаларды шешу кезінде жөндеу жүйесін құру және жөндеу бөліністерін қолдану бойынша мазмұны мен әдістемесін қосады.

ҚӘТ жөндеуді ұйымдастыру

Қажеттіліктерді анықтау:

1. ҚӘТ саптан шығу шамасын анықтау.
2. ҚӘТ саптан біршама көп шығатын мүмкін болған аймақтары мен межелерін

Мүмкіндіктерді анықтау:

1. Жөндеу-қалпына келтіру оргаедарының мүмкіндігін анықтау.
2. РҚО жөндеуді қамту бойынша мүмкіндігін анықтау.

Қажеттілік пен мүмкіншіліктің мөлшерлі-сапалық салыстырмалы сараптамасы

Жөндеу бойынша қажеттілік пен мүмкіншілік арасындағы қарсылықты ашу, нақты жағдайда жөндеуді ұйымдастырудағы мәселелерді анықтау.

ҚӘТ жөндеуі бойынша тапсырманы орындау тәсілі мен тәртібін анықтау

1. РҚО топтар құрамын немесе жөндеу құралын таратуды анықтау.
2. Аймақтарды, мерзімін, олардың жылжыту тәртібі мен жөндеу жолын таңдау.
3. ҚӘТ жөндеуі бойынша тапсырманы анықтау.

Армия, мотоатқыш (танкті) дивизия немесе бригадалар масштабында ұзақтығы түрлі мандай шептік операцияларда ҚӘТ шығынын есептеу үшін, РФ Қорғаныс министрінің 18.03.99 ж. №005 бұйрығында көрсетілген әдістемелер мен нормалар қолданылады.

Ұрыстың негізгі түлеріндегі ҚӘТ саптан шығуын райлау әдістемесі

Армиядан ҚӘТ ортатәуліктік саптан шығу шамалауы операция бойынша екі коэффицент ескеруімен толық орындалады – $\mathbf{K_{А\,(К)}}$ коэффиценті, әскерді жедел саптау мен оның іс-әрекет бағытындағы орнын көрсететін және **K(t)** коэффицентінен, мандай шептегі операцияны жүргізу кезінде ҚӘТ саптан шығу интенсивтігін өзгеруін көрсететін.

БАТЫСТЫҚ СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАҒЫТЫ ҮШІН АНЫҚТАМАЛЫҚ МӘНДЕРІ

Тізеу коэффициенттері

Армия үшін K(t) мәні

ҚӘТ номенклатурасы	Операция мерзімі тәулікпен	Мандайшепті қорғанысты операция	Мандайшепті контршабуылды операция
Жауынгерлік құралдар	45	1	-
	35	1,15	1
	30	1,25	1,1
	25	1,36	1,2
	20	1,5	1,35
	15	1,7	1,6

	10	1,85	1,9
Жауынгерлік, арнайы және тылдық қамтамасызданды ру құралдары	45	1	-
	35	1,07	1
	30	1,15	1,05
	25	1,25	1,15
	20	1,37	1,25
	15	1,5	1,35
	10	1,65	1,45

Дивизия (бригада) үшін **K**(t) коэффициент мәні

ҚӘТ номенклатурасы	Операция мерзімі тәулікпен	Маңдайшепті қорғанысты операция	Маңдайшепті контршабуылды операция
Жауынгерлік құралдар	36-45	0,47	-
	31-35	0,55	0,4
	26-30	0,7	0,6
	21-25	0,8	0,6
	16-20	0,9	0,6
	11-15	1,4	1
	Первые 10 суток	1,85	1,9
Жауынгерлік, арнайы және тылдық қамтамасызданды ру құралдары	36-45	0,75	-
	31-35	0,59	0,7
	26-30	0,65	0,55
	21-25	0,77	0,75
	16-20	0,98	0,95
	11-15	1,2	1,15
	Первые 10 суток	1,65	1,45

$K_{РБ}$ коэффициентінің мәні

Ұрыс түрі \ ҚӘТ номенклатурасы			ПТРК	ЗРК	АВ	БТВТ	СБО	СТО
Қорғаныс		Дайындалған межедегі қорғанысты ұрыс	1,1	1	1	1,1	1	1
		Дайындалмаған межедегі қорғанысты ұрыс	1,3	1,4	1,5	1,3	1,2	1,2
Шабуыл	**Маңдайшеп ЖҚ**	Сап терәндігінен қозғалып дайынжалған қорғанысты жарып шығу	2,2	2,3	2,4	2,1	1,8	1,8
		Қарсыласытың басым күшінің контрсоққысын қайтару	1,6	1,5	1,6	1,5	1,4	1,3
		Аймақтарды қорғау	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,3
		Шегінген қарсыласты қудалау	1,2	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2
	Маңдайшеп БҚ	Сап терәндігінен қозғалып дайынжалған қорғанысты жарып шығу	1,9	2	2	1,8	1,6	1,4
		Қарсыласытың басым күшінің контрсоққысын қайтару	1,3	1,3	1,3	1,4	1,2	1,1
		Аймақтарды қорғау	1,2	1,1	1,1	1,4	1,2	1,1
		Шегінген қарсыласты қудалау	1	1,1	1	1,1	1,1	0,9

АРМИЯ (КОРПУС) ҚӘТ ҚАЛПЫНА КЕЛМЕЙТІН ЖӘНЕ САПТАН ЖӨНДЕУГЕ ШЫҚҚАН ШЫҒЫНННЫҢ ОРТАТӘУЛІКТІК НОРМАЛАРЫ

ҚӘТ атауы	**Майданның қорғанысты операциялары**	**Майданның контршабуылды операциялары (майдандыЖҚ барысында)**

	БП	КР	СР	ТР	Барлығы	БП	КР	СР	ТР	Барлығы
Ракеталы-артиллериялық қару-жарақ										
Ракеталы комплекстер	0,3	0,2	0,4	0,7	**1,6**	0,5	0,4	0,6	1	**2,5**
ЗРК армиялық деңгейдегі	0,8	0,8	0,8	1,9	**4,3**	1	1	0,9	2,9	**5,8**
ЗРК дивизиялық жеңгейдегі	0,7	0,7	0,6	1,7	**3,7**	0,9	0,8	0,8	2,5	**5**
ЗРК полк деңгейіндегі	0,5	0,5	1,1	1,9	**4**	0,7	0,6	1,5	2,8	**5,6**
РЛС, радиовысотомеры	0,7	0,7	0,8	1,6	**3,8**	1	1	1	2,9	**5,9**
РСЗО	0,4	0,3	0,6	0,8	**2,1**	0,7	0,5	0,9	1,3	**3,4**
САУ армиялық деңгейдегі	0,3	0,3	0,5	1	**2,1**	0,4	0,4	0,8	1,3	**2,9**
САУ дивизиялық жеңгейдегі	0,4	0,3	0,6	1	**2,3**	0,7	0,5	1,1	1,6	**3,9**
САУ полк деңгейіндегі	0,4	0,3	0,6	1	**2,3**	0,7	0,5	1,1	1,6	**3,9**
Батальондық миномёттер	0,4	0,4	0,8	1,1	**2,7**	0,7	0,5	1,1	1,3	**3,6**
Танккеқарсы қару	0,4	0,4	0,8	1,1	**2,7**	0,6	0,5	1	1,5	**3,6**
Армиялық ПТРК	0,4	0,4	0,7	0,8	**2,3**	0,6	0,6	1,2	1,6	**4**
Дивизия және полктік ПТРК	0,5	0,5	0,9	1,1	**3**	0,7	0,6	1,4	1,6	**4,3**
Бронетанкті қару-жарақ және техника										
Танктеер	1,2	0,7	1,3	1,7	**4,9**	1,8	1,3	1,7	2,7	**7,5**
ЖӘЖМ	1	0,5	1	1,7	**4,2**	1,4	0,9	1,4	2,3	**6**
БТР	0,6	0,4	0,7	1,4	**3,1**	1,1	0,8	1,1	2,3	**5,3**
БРДМ-2	0,8	0,5	0,8	1,3	**3,4**	1,1	0,8	1,4	2,3	**5,6**
БРМ-1к	0,8	0,5	0,8	1,3	**3,4**	1,1	0,8	1,4	2,3	**5,6**
Танктік тартқыштар	0,4	0,2	0,4	0,8	**1,8**	0,5	0,4	0,5	1,3	**2,7**
Автомобильді техника										
Жүк автомобильдері	0,6	0,6	0,6	3	**4,8**	0,8	0,7	0,8	3,3	**5,6**
Жеңіл автомобильдер	0,6	0,6	0,6	3	**4,8**	0,8	0,7	0,8	3,3	**5,6**
Автомобильді базалық шасси	0,9	0,7	0,8	3,5	**5,9**	0,9	0,7	1,1	4,3	**7**
ҚӘТ сүйреу үшін ЖМ	1	0,8	0,9	4,3	**7**	1,1	0,9	1,1	5,3	**8,4**
ҚӘТ монтажы үшін ЖМ	1,3	0,9	1	5,8	**9**	1,4	1	1,1	7,2	**10,7**

НОРМАЛАР

Зақымданған ҚӘТ құрамы бойынша үлкен шығын аймақтарының топтары:

Бірінші топ – тікелей жауынгерлік іс-әрекет етуші жалпыәскери бөлімдер мен құрылымдарының, сондай-ақ осы бөлімдер мен құрылдармен бірге іс-әрект етуші және қосымша берілген қару-жарақ пен техникалы әскердің штатты ҚӘТ саптан шығу аймақтары. Бірінші топ аймақтарының мүмкін болған құрамы: танктер, ЖӘЖМ, БТР, артиллерия, тактикалық бөлімнің байланыс құралдары, инженерлік және РХБ қорғаныс әскерінің құралдарының бөлігі, автомобильді техника.

Екінші топ – әскер түрінің бөлімдері мен құрылымдары, тыл мен арнайы әскердің орналасу мен өрістеу аймақтары. Бұл аймақтар біртипті айтарлықтай көп зақымданған техникамен, және сонымен қатар әскердің іс-ірекет жолағында жинақталумен сиппаталады.

Мүмкіндіктерді (орын мен мерзім) жөндеу фондын қамту бойынша анықтау әдістемесі

Өндірушілік мүмкіндіктер әрбір әскер бөлінісінің жөндеп-қалпына келтіру органдарына жүктелген ағымдағы және шеткі жөндеу көлемін ескере орташа жөндеу бойынша бөлек анықталады.

Жөндеу фондының қамту мәселесі әскердің жауынгерлік сабының барлық элементтеріндебір уақытта үлкен жазықтықта жаппай шығын пайда болуын көрсететін заңнамадан шығады. Жөндеу фондын қамту бойынша мүмкіндіктері жөндеп-қалпына келтіру органдарының оперативті (тактикалы) – техникалық сипаттамасымен анықталады:

ҚӘТ зақымданған үлгілерін сол немесе басқа бөлініс күштерінің түйісуімен жөндеу бойынша ***мүмкіндіктерін*** байланысы бойынша анықтауға болады:

$$N_{в\text{-}зпк} = T_р \bullet n_{ро} \bullet k \bullet m \bullet \eta / t$$

мұнда:

$T_р$ - бір тәуліктік өту кезіндегі түйісу жұмысының жалпы уақыты;

$n_{ро}$ - түйісуне бөлінген жөндеу бөлімшелерінің саны;

k - тәуліктік өту саны;

m - біруақытта қамту коэффициенті;

мұнда:

$T_{отд}$ - әскердің демалу аймағында болу уақыту;

$T_{пр}$ - демалыстардың суммарлы уақыты;

$T_п$ - түйісу күштерінің демалу аймағына келгеннен кейінгі кезекті тәуліктік өтуге күштері мен құралдарын дайындау үшін қажетті уақыт.

ҚӘТ үлгілеріндегі қарсылық ағымы параметрлерінің мүмкін болған мәні:

Т-72	- 1,6-3,5		ГАЗ-66	- 0,18-0,6		МТЛБ	- 0,9-2,1
Т-80	- 1,7-3,7		ЗИЛ-131	- 0,24-0,5		2С-3	- 0,9-2,2
ЖӘЖМ-2	- 0,5-2,3		УРАЛ-4320	- 0,2-0,4		БАЗ-5921	- 0,34-0,9
БТР-80	- 1,2-		КАМАЗ-	- 0,26-		ГМ-	- 0,35-0,5

	1,4		4310	0,6		355	
БРДМ-2	- 0,8-1,1		КРАЗ-260	- 0,73-0,9		БТС-4	- 3,6-4,2

«АБТМ қамтамасыз ету бойынша жағдайды бағалау әдістемесі».

ӘТМ ҚАМТАМАСЫЗДАНДЫРУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Әскери-техникалық мүмлік – ҚӘТ техникалық қызмет көрсету мен жөндеу үшін қажетті агрегаттар, қосымша бөліктер, материалдар, электркұрылғылар,резеңкетехникалық және басқа да өнімдер; объекттерді қалпына келтіру мен пайдалану үшін құрылғылар, аспаптар, құралдар мен саймандар; әскери-оқу мүліктері; құжаттар бланктері.

ӘТМ жиынтығы – жұмыстың анықталған ауқымын орындау үшін арналған және нақталған мөлшердегі нақты тізім бойынша құралған агрегаттар, қосымша бөліктер мен басқа да өнімдер жиыны.

ӘТМ қамтамасыз етуді ұйымдастыру лауазымды тұлғалардың қойылған жауынгерлік тапсырмаларды шешу кезінде әскерге және бағынышты жөндеу-қалпыеа келтіру органдарына ӘТМ жеткізу мен жинау, эшелондау, орнату бойынша мазмұны мен әдістемесін қосады.

ӘТМ ӘСКЕРІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Қажеттілікті анықтау:

1.Жауынгерлік іс-әректтің жобалау кезеңіне ӘТМ жалпы қажеттілікті шамалау.
2. РҚО топтамалары бойынша ӘТМ қажеттілікті шамалау.

Мүмкіндіктерді анықтау:

1. Қолда бар табельді қоры.
2. Шоғырланған қойылымдар
3. Агрегаттар, тораптар мен бөлшектерді жөндеу есебінен.
4. Қалпына келмейті объектерден шешілген мүліктер.

Қажеттілік пен мүмкіншіліктің мөлшерлі-сапалық салыстырмалы сараптамасы

ажеттілік пен мүмкіншілік арасындағы қарсылықты ашу, нақты жағдайда ӘТМ қамтамасыз етуді ұйымдастырудағы мәселелерді анықтау.

Тапсырманы орындау тәсілі мен тәртібін анықтау

1.Әскерде, қоймаларда және жөндеп-қалпына келтіру органдарында ӘТМ қорын құру көлемі мен кезегін анықтау.

2. ӘТМ қоймалары орналасқан аймақтарды, мерзімін, олардың жылжыту тәртібі мен жолын таңдау.

3. Ақпаратты жеткізу, қабылдау, тапсыру тәсілін анықтау.

ӘТМ қамтамасыз етуді ұйымдастырудың НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

- ӘТМ алдын ала құру мен эшелондау;
- Жоғарғы органдардың әскерді мүлікпен өз уақытында және толық қамтамасыз етудегі жауапкершілігі;
- Бірінші кезекте маңызды тапсырмаларды орындап жатқан әскерді мүлікпен қамтамасыз ету;
- Әскерге керек мүліктерді мүлік қорларын жақындату;

ӘТМ жиынтығына қажеттілікті анықтау әдістемесі

Әскерт-техникалық мүлік жиынтығына қажеттілік, ереже бойынша, операцияны жобалау кезінде жедел бөліністе орындалады. Әскери бөліністе, жауынгерлік іс-әрекетті жобалау ұрыстың бір ғана тәулігіне орындалатынын ескере, ал ӘТМ әскери қорларыіс-әрекеттің 10 тәулігін қамтамасыз ете алатын болған соң шамалау жүргізілмейді.

«АТҚЕ органдарын сақтау, күзету мен қорғау бойынша жағдайды бағалау әдістемесі».

Техникалық қамтамасыз ету жүйесіндегі САҚТАУ, КҮЗЕТУ МЕН ҚОРҒАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ НЕГІЗДЕРІ

Техникалық қамтамасыз ету жүйесіндегі күзету мақсаты қарсыластың техникалық қамтамасыз ету органдарына түрлі жою құралдарының әсерін жою немесе максималды түрде азайтудан тұрады: ядролы, химиялық, биологиялық қару, авиацияның, артиллерияның қаруымен.

САҚТАУ, КҮЗЕТУ МЕН ҚОРҒАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Қажеттіліктер мен мүмкіндіктерді анықтау:

1. ТҚЕ органдарын жинау бойынша;
2. ТҚЕ органдарының орналасу мен өрістеу орындарын, қозғалу жолдарын инженерлік құралдар мен жасыру бойынша;
3. ТҚЕ органдарын БҚ мен қауіпті өндіруші объекттердің қирауынан сақтай бойынша;
4. Күзету, тәуліктік жасақта, қарауылда және КБ құрамында қызмет ету үшін жеке құрам бөлу бойынша;
5. Ату позицияларын құрастырумерзімі мен көлемі бойынша.

Қажеттілік пен мүмкіншіліктің мөлшерлі-сапалық салыстырмалы сараптамасы

Қажеттілік пен мүмкіншілік арасындағы қарсылықты ашу, нақты жағдайда сақтау,күзету мен қорғауды ұйымдастырудағы мәселелерді анықтау.

САҚТАУ, КҮЗЕТУ МЕН ҚОРҒАУ ІС-ШАРАЛАРЫН ОРЫНДАУ ТӘРТІБІ МЕН ТӘСІЛІН АНЫҚТАУ

Жинақталу техникалық қамтамасыз ету бөлімдері мен бөліністері жергілікті жер сипаттамасының есебімен біруақытта бірнеше бөлімшелердің жойылуымен қажеттілігімен анықталады. Жинақталу мүмкіндіктері жергілікті жердің шынайы сипаттамаларымен анықталады.

✍ *Қарулы қақтығыстарда қарсылас жақта біруақытта бірнеше жөндеу бөліністерін жою қаруы болмуы, олардың жиналуы тек қана технологиялық қажетттілік пен сенімді күзету мен қорғау жүйесін құрау мүмкіндігімен анықталады.*

Бүркемелеу техникалық қамтамасыз ету жүйесінде әскерді бүркемелеудің жалпы жүйесінде өтетін іс-шараларды қосады:

жергілікті жердің жасыру құралдарын пайдалану;

бүркемелеудң табельді және қолдан жасалған құралдарын пайдалану;

ҚӘТ бүркемеленген түске бояу.

Биялогиялық қарудан қорғану және қауіпті өндіріс объектерін қиратудан қорғану қосады:

РХБ барлау;

дозиметрлік және химиялық бақылау;

зақымданған аймақта іс-әрекет еткенде жеке құрамның қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

эпидемияға қарсы, санитарлы-гигиеналық және арнайы-профилактикалықческих іс-шараларды жүргізу;

ҚӘТ мен жеке құрамды арнайы өңдеу.

Қорғаныс техникалық қамтамасыз ету жүйесінде қарсыластың шабуылынан тікелей қорғану үшін ұйымдастырылады.

Қорғаныста қажеттілік негізгі жағдаймен анықталады: қарсыластиың қаупі деңгейімен, оның десенттарының әрекеті, ДБТ,біздің әскер тылыныда қалып қойған топшалар, сондай орналасқа және өрістеген аймағының сипатымен.

«Әскери автомобильдік тасымалдауды (ӘАТ) ұйымдастыру бойынша жалпы қалып».

Әскери автомобильдік тасымалдау деп әскерлерді, жауынгерлік және басқа да техниканы, басқа жүктерді бөлімдер мен бөлімшелердің транспортпен орындалатын тапсырмаларын қамтамасыз ететін тасымалдау аталады.

Материалдық құралдардың тасымалы «жоғарыдан төменге» («өзінен кері»), эвакуация – «төменнен жоғарыға» («өзіне қарай») қағидасы бойынша ұйымдастырылады. Бұл жоғарғы бастықтардың әскерлерге қажетті қамтамасыздандыру заттарын жеткізу мен ұйымдастыруға және әскерлерден жаралыларды, науқастар мен керексіз заттардың тасымалына жауапты екенін білдіреді.

Әскери тылда:

- дивизиялық –дивизиялықтан полктық қоймаларға дейін;
- полктық – полктықтан батальондық қоймаларға дейін;
- батальондық – батальондықтан бөліністік қоймаларға дейін.

Жөғарыда көрсетілгендей, тасымалдауды ұйымдастырудың классикалық жүйесі бойынша әрбір автотранспорт өз қажеттілігі бойынша жұмыс жасайды.

Алайда, керекті жағдайларда жоғарғы бастықтың шешімімен төменгі сатыдағы автокөліктер жоғарғы сатыдағылардың қоймаларынан тасымалдауды орындаулары мүмкін, ал жоғарғы сатыдағы авто көліктер бөлімше мен бөліністерге материалдық құрылғыларды тасымалдауы мүмкін.

оперативті – әскери бөлімшелерді, мекемелер мен жауынгерлік техниканы тасымалдау;

адамдық – әскерге шақыртылушылар мен сейілшілерді, сондай-ақ әскери командаларды тасымалдау;

қамтамасыздық – материалдық құрылғылар мен басқа да әскери жүктерді тасымалдау;

эвакуациялық - шептен тылға жаралыларды, науқастарды, әскерге қажет емес және жөндеуді қажет ететін техниканы, қару-жарақ пен жабдықтарын тасымалдау.

Оперативтік тасымалдау жалпыәскери штабпен, ал адамдық, қамтамасыздық және эвакуациялық – тыл құрылымдарымен жоспарланады.

Тасымалдаудың бағыт санына, жұмыс уақытының ұзақтығына, күш пен құрал санына, арту және түсіру талаптарына, жол талаптары мен жол қамтамасыздығына, қарсыластың мүмкін іс-қимыл сипатына байланысты тасымалдау учаскелік және алмаспайтын тәсілдерімен ұйымдастырылуы мүмкін, жалғыз машиналармен немесе лек ұрамында.

Алмаспайтын тәсіл – материалдық құралдарды арту пунктінен түсіру пунктіне дейінгі көліктердің алмасуынсыз бір немесе екі жүргізушімен жеткізілуін білдіреді. Алмаспайтын тәсіл автомобильдік тасымалдың басты тәсілі болып табылады.

Жүрістің кезеңдік жүйесі автокөліктің тұрақтауын қысқартып, автокөліктің орташа тәуліутук жүрісін 600 км-ге дейін көбейтуге мүмкіндік береді.

Учаскелік тәсіл материалдық құралдарды арту пунктінен түсіру пунктіне дейін маршрутта тоқтамайтын қозғалысты білдіреді. Жүктердің тасымалдануы тәулігіне 700 км дейін жетеді.

1. Жолдың қиын талаптары мен жауынгерлік жағдай кезінде автомобиль бөліктерінің жұмысқа ардайым дайындықта болуы;

2. Жеткізу көлігін дұрыс пайдалану мен уақытылы маневр жасау.

3. Қозғалыс маршруттары туралы уақытылы мәлімет жинау;

4. Автомобильдік транспортқа материалдық құралдарды уақытылы артуды (түсіруді) қамтамасыз ету;

5. Автомобильдік бөлімдер мен бөлімшелер колонналарының қозғалысын дұрыс ұйымдастыру;

6. Тасымалдаудың жасырындығын сақтау;

7. Тасымалдау, арту (түсіру) кезінде жүктерді сақтау шараларын орындау;

8. Автомобильдік құрылымдар мен бөлімдердің сенімді қорғанысы мен күзетін ұйымдастыру.

Автомобильдік колонна. Қалыптасуды және жан-жақты қамтамасыз етуді ұйымдастыру.

Автомобильдік лек құрамына бір бөліністегі автомобильдік рота, взвод немесе топ тағайындалады. Лек құрамына, тәртіп бойынша, сапалы және толықтай техникалық қызмет көрсетудің ұйымдастырылуы және маршта лекті басқаруды жеңілдету үшін біртүрлік автокөліктер қосылады.

Лектер тасымалдаудың қандай жағдайда жүргізілуіне байланысты сапталады.

Автомобильдік лектің жорықтық тәртібі басқару көлігінен, жүк таситын көліктен және тұйықтаушы көліктен тұрады.

Тұйықтау құралдары лек құрамына саптан шыққан көліктерге техникалық қызмет көрсету, жанар-жағармаймен толықтыру, жеке құрамға медициналық көмек көрсету, сондай-ақ тамақтануды ұйымдастыру үшін қосылады. Тұйықталуға лектегі көліктер санынан 3-5% резервтік көліктер қосылуы мүмкін.

Тәжірибие көрсеткендей лекті созу жылдамдығы 7-10 км/сағ. – тан көп болмауы тиіс.

Лектегі көліктердің арақашақтығы 20-50 м және одан көп, взводтар арасы 500-1000 м., роталар арасы 2-3 км., батальон арасы 3-5 км. болуы мүмкін.

Берілген жол талаптары үшін қозғалыс жылдамдығы максималды болуы тиіс.

Тасымалдауға бұйрық алысымен, лек бастығы міндетті:

1. қойылған тапсырманы, оны орындау уақыты мен тәртібін, басты және қосалқы қозғалыс маршруттарынанықтауға;

2. жеке құрамға автокөліктердің, тасымалдауға қатысатын техникалық, материалдық және медициналық қамтамасыз етудің дайындалуы туралы бағыттама беруге;

3. батальон штабынан арту (түсіру) пунктеріндегі және тасымалдау маршрутындағы жағдай туралы мәлімет алуға;

4. автолектің жауынгерлік есебін жүргізуге;

5. жеке құрамға лектің сапталу орны мен уақытын көрсетуге;

6. қарсыластың жаппай қырып-жою қаруын қолдануы, әуе және жербеті шабуылы туралы құлақтандыруды белгілеуге;

7. жүргізушілерде қарудың және жеке қорғаныс құралдарының бар-жоқты мен қалпын тексеруге;

8. жүргізушілердің қамтамасыздандырудың барлық түрімен жабдықталуын тексеруге;

9. техникалық тұйықталудың дайындығы мен қосалқы бөліктермен, аспаптармен, материалдармен және автомобильді дезактивациялау құралдарымен қамтамасыз етілуін тексеруге;

10. өзінің командиріне лектің дайын екенін баяндап, штабтан керекті құжаттарды алуға.

Бұйрықта ол көрсетеді:

1. қарсылас туралы мәлімет;
2. лектің тапсырмасын;
3. арту мен түсіру аудандарын;
4. қозғалыс маршрутын;
5. маршрутқа шығу уақыты мен тәртбін;
6. көліктердң лектегі орнын, озғалыс жылдамдығын, бөліністер мен көліктердің арақашықтығын,
7. демалыс өткізу орны мен уақытын;
8. лек тұйықтаушыларының тапсырмасын;
9. жеке құрамның тамақтану және автокөліктердің жанармаймен толықталу тәртібін;
10. жолда лекті қорғау және күзету шараларын;
11. медициналық камтамасыздықты ұйымдастыру;
12. басқару және құлақтандыру дабылдарын;
13. жүктерді арту, түсіру және тасымалдау кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету шараларын, сондай-ақ көпірлерден, қыраттардан және бөгеттерден өту тәртібін.

Бұйрық берген кезде лек бастығы жеке құрамнан қозғалыс маршрутын, арту (түсіру) орны мен демалыс орындарын жазып алуды талап етеді және сол үшін мүмкіндік береді.

Автомобильдік тасымалдаудың жан-жақты камтамасыздығы.

Автомобильдік тасымалдауды қамтамасыздандыру қарсыластың кенеттен шабуылын ескерту, оның жеке құрам мен техникаға әсерін әлсірету және материалдық құралдарды тасымалдау бойынша тапсырманы сәтті орындауды қамтамасыз ету мақсатында ұйымдастырылады.

Қарсыласты барлау. Автомобильдікбөлімдер мен бөліністермен тек қарсыластың шабуыл жасау қаупі төнген кезде сирек ұйымдастырылады. Ол автокөліктердің қарсылас тыл жағында жұмыс жасау кезінде болуы мүмкін, қарсыластың қорғанысымызға басып кірген кезде, қарсылас десанттарымен ұрыс кезінде және т.б. Тасымалдау кезінде қарсыласты барлауды жорықтық қорғаныс жүргізеді.

Топқа келесі тапсырмалар жүктеледі:

1. жол жағдайын анықтап қозғалыс жылдамдығын белгілеу;
2. маршрутта реттеу пункттерін белгілеп, реттеушілер мен реттеу құралдарын орнату, керек болса маршрут аудандарын тексеру;
3. су бөгендерінің бар-жоқтығын және жағдайын тексеру, айналып өту жолдарынбелгілеу;

4. өтуге қиын және зақымданған аудандарды анықтау, сондай-ақ өзғалыс кезінде лекті қорғауды талап ететін жерлерді анықтау;

5. демалыс орындарының аудадарын барлау.

Жаппай қырып-жою қаруынан қорғанысавтомобильдік тасымалдауды қамтамасыз етудегі аса маңызды іс-шараның бірі болып табылады.

1. радиациялық, химиялық және бактериологиялық барлау;
2. қарсыластың жаппай қырып-жою қаруын қолдану қаупі жайлы жеке құрамды ескерту, зақымданған аумақ туралы ақпарат, өрт аудандары мен радиоактивті, химиялық және бактериалдық зақымдану туралы құлақтандыру;
3. жергілікті жер мен бекіністерің қорғаушы қасиеттерін қолдану;
4. дозиметриялық, химиялық және биологиялық бақылау;
5. зақымданған аумақтарды өту кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету;
6. эпидемияға қарсы, санитарлық-гигиеналық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу;
7. қорғаныс құралдарымен жеке құрамның санитарлық тазалануын, техниканың арнайы тазалануын қамтамасыз ету;
8. қарсыластың жаппай қырып-жою қаруын қолдану әсерін жою.

Автомобильдік лектің бүркемеленуі қол жеткізіледі:

1. лектердің тығыздылығын азайту жолымен;
2. табиғи өсінділермен жабылған жол бойымен қозғалу арқылы;
3. жарықбүркеме арқылы;
4. табельді және қолдан жасалған бүркемелерді қолдану, сондай-ақ техниканы жергілікті жердің түсімен бояу арқылы;
5. дабылқаққыштар қолдануды шектеу;
6. радиоүнсіздік пен әскери құпияны сақтау арқылы.

Автомобильдік лекті қорғаужауынгерлік есепке сәйкес көбінесе өз күш құралдармен іске асырылады; бұл жағдайда аса назар қарсыластардың шбуыл жасау қаупі туралы жеке құрамды құлақтандыруға және іс-әрекетіне аударылады.

Әскери бөлімдерді (бөліністерді) тасымалдау кезінде қорғаныс осы бөлімдердің (бөліністердің) күш құралдарымен жүзеге асырылады.

Әуеден қорғанысты, егер ерекше тасалау бөлінбеген жағдайда, автомобильдік лектер өз күш құралдарымен ұйымдастырады.

Әуеден қорғанысты ұйыдастырған кезде автомобильдік лектер басты түрде әуе шабуылынан баяу қорғаныс құралдарын қолданады, нақтырақ:

1. бөліністердің жинақталып орналасуы мен бүркенуі;
2. жеке құрам мен автокөліктердің бекінісі;
3. қозғалыс кезінде автокөліктердің арақашықтығының артуы;
4. жергілікті жердің қолайлы талаптарын қолдану;
5. қозғалыс жылдамдығымен маневрлеу;
6. медициналық және техникалық көмек.

Автокөліктік лектің **танкке қарсы қорғанысы** автокөліктік лектің аға бастығымен қамтамасыз етіледі.

Қарсыластың танктеріне кезіккенде лек бастығы қойылған тапсырманың орындалуын жалғастыру шараларын қабылдауы тиіс.

«Танктер»дабылы бойынша автолек:

1. егер шабуыл артқы жақтан болса, жоғары жылдамдықта алға кетуі мүмкін;
2. егер шабуыл алдыңғы жақтан болса, артқа кетуі мүмкін;
3. егер шабуыл лектің ортасына жасалса, жартысы алға ал екінші жартысы артқа кетуі мүмкін;

Материалдық қамтамасыздандырудыңмақсаты – тасымалдауды уақытылы орындау үшін автолектердің материалдық қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады.

Ол тыл қызметі жөніндегі командирдің, оның орынбасарының, бөлініс командирлерімен, лек бастығымен және сейкес қызмет командирлердің шешімімен іске асады: автокөліктерді жанармаймен, ал жеке құрамды оқ-дәрімен, қорғаныс құралдарымен, киім-кешекпен және азық-түлік өнімдерімен қамтамасыз ету, сондай-ақ жылдың суық уақытында тасымалдау кезінде жылыну үшін қажетті талаптарды жасау.

Көліктерді толықтай жанармеймен, сонымен қатар көліктеғі бос ыдыстарды толықтыру марштың аяғында немесе күндізгі (түнгі) демалыс орындарының ауданында жүргізіледі.

Көліктерді жанармеймен толықтыру бірнеше тәсілмен жүргізіледі:

1-тәсіл: жанармайды тасымалдау және құю құралдары толықтырылатын көліктерге жеткізіледі;

2-тәсіл: толықтырылатын көліктер жанармайды тасымалдау және құю құралдарына жеткізіледі;

3-тәсіл: ыдыстағы (канистрдегі, күбідегі) жанармай бөлініс командирлеріне немесе жүргізушілерге беріледі;

4-тәсіл: аралас, жеке бөліністер толықтыруды әртүрлі тәсілмен жүзеге асырады.

Жалғыз көліктің жанармаймен толықтырылуы тәуелді:

1. көлікте орналасқан жанармай кубісі мен ыдысының сыйымдылығынан;
2. толықтырулар арасындағы кезеңде жанармайдың шығынынан;
3. толықтыру құралдарының жұмыс ретінен;
4. берілген құралмен біруақытта толықтырылатын көліктердің санынан;
5. жеке құрамның біліктілігі мен шыныққандығынан;

Көліктерді жанармаймен толықтыру уақытының қысқартылуна бағытталған іс-шараларды жүргізу кезінде аса назарды жеке құрамның толықтыруды жүргізуден, оның дайындығынан, ұйымдастыруынан тәуелді қосалқы операцияларды жасау уақытына аударады.

Жеке құрамның тамақтануы тасымалдау кезінде лек бастығымен ұйымдастырылады, бұл жағдайда жеке құрамның ыстық тамақты тәулігіне кемінде екі рет алуы қажет.

Марштыалыс емес қашықтыққа жасаған кезде жеке құрамның тамақтануы тасымалдаудың басында және соңында ұйымдастырылуы мүмкін, егер тасымалдау 8-10 сағаттан аспайтын уақытта орындалса.

Марштыалыс қашықтыққа жасаған кезде жеке құрамның тамақтануы тасымалдаудың талаптарына және жолдағы жағдайға байланысты ыстық тамақ далалық асханада, демалыс орындарында дайындалуы мүмкін.

Киім-кешек мүліктеріменжәне қрғаныс құралдарымен автолек жеке құрамы бөлініс командирлерінің өтініші бойынша белгіленген үлес бойынша; қысқы уақытта жылы киіммен және аяқ киіммен қамтамасыздандырылады.

Қысқы уақытта жеке құрамның жылынуы лек бастығымен тасымалдау талаптарына байланысты ұйымдастырылады.

Техникалық қамтамасыздандыру автокөлік бөлім командирі мен оның орынбасарымен ұйымдастырылады. Оған автокөліктердің техникалық қолданысын ұйымдастыру мен техникалық қызмет көрсету, сондай-ақ жарамсыз автокөдліктерді жөндеу орындарына жеткізу кіреді,

Тасымалдауды техникалық қамтамасыздандырудың басты іс-шаралары:

1. автокөліктерді тасымалдауға дайындау;
2. белгілі жүк түрлерін тасымалдау үшін кузовты дайындау, ал керекті жағдайда – тазалау мен дезинфекция;
3. лектердің техникалық тұйықталуын ұйымдастыру, ал керекті жағдайда – техникалық көмек көрсету орындары мен қозғалыс маршрутындағы зақымданған көліктердің жиналыс орындарын;
4. жол бойында лектің техникалық қызмет көрсету тәртібін белгілеу, тасымалдау кезінде автокөліктердің техникалық жағдайын бақылауды ұйымдастыру;

5. тасымалдау кезінде автокөліктерді жөндеуді ұйымдастыру және жарамсыз (зақымданған) автокөліктерді эвакуациялау тәртібі.

Алдағы тасымалдауға автокөлік транспортын алдын-ала дайындау оның сәтті орындалуының басты талабының бірі болып табылады.

Ол қамтамасыз ету керек:

1. автокөліктер мен тіркемелерді тиімді қолдануды;
2. қажетті жүріс қорын;
3. қозғалыс қауіпсіздігін;
4. тораптар мен механизмдердің алдын-ала тозуын, жарамсыздығын және сынуын туғызатын себептерді жоюды;
5. жанар-жағармай мен басқа да эксплуатациялық материалдардың минималды шығынын.

Автокөліктік тассымалдауды қамтамасыз етудің басты тапсырмаларының бірі болып саптан шыққан автокөліктерді қалпына келтіруде жүргізушілерге көмек ретінде, жарамсыз көліктерді тартуға және тұрып қалған автокөліктерді шығаруға, автокөліктерді жанар-жағармаймен толықтырудға, жарамсыз автокөліктекрді резервтік көліктермен ауыстыруға, маршта жүргізушілерді қосалқы бөліктер және материалдармен қамтамасыз етуге арналған техникалық тұйықталуды ұйымдастыру болып табылады.

Лектің техникалық тұйықталуына кіреді: қозғалмалы жөндеу құралдары, жанармай мен автомүлік қоры бар автокөліктер, жарамсыз көліктерді тарту үшін автокөліктік тягачтар, разервтік автокөліктер мен жүргізушілер.

Техникалық тұйықталу лектің жалпы тұйықталудың құрамдық бөлігі болып табылады. Одан басқа азық-түлік пен асханасы бар көлік және медициналық персоналы мен медикаменттері бар санитарлық автобус кіреді.

Лектегі автокөлік санына байланысты техникалық тұйықталу құрамы

Техникалық тұйықталу көліктерінің атауы	**Лектегі автокөліктер саны**			
	25-ке дейін	**70**	**150**	**250және одан көп**
	Техникалық тұйықталу құрамы			
Техникалыққызмет көрсету мен жөндеудің қозғалмалы шеберханасы	l	1	1-2	2-3
Автотягач (жөндеу-эвакуациялық көлік)		1-2	1-2	1-2
ЖЖМ және автомүлік қоры бар автокөлік		1-2	1-2	3
Резервтік автокөлік		1-2	3-4	5
Қорытынды (орташа)	1	3-5	5-8	7-10

Техникалық тұйықталу взводының құрамындағы лек үшін бір автокөлік бөлінеді. Автокөліктік бөлімше немесе топ құрамдас лекте техникалық тұйықталуға соңғы автокөлік қосылады. Штатты құралдар болмаған кезде тұйықталу құрамына жөндеу шеберханасынан құралдар жиыны мен қосалқы бөліктері бар 1-2 маман бөлінеді, орал лектің соңында резервтік көлікте жүріс жасайды, ол болмаған жағдайда – өзжүккөтергішінің 40% - нан аспайтын жүкпен артылған соңғы көлікте қозғалады.

Техникалық тұйықталудың бір орында жарамсыз, қалып қойған көліктерге көмек көрсету үшін жұмыс жасауы жақындағы демалыс орнында қуып жету мүмкіндігінен анықталады, тек қана 2 сағаттан көп уақыт емес.

Медициналық қамтамасыз етутасымалдау кезінде бөлімнің медициналық қызмет бастығымен ұйымдастырылады.

Оған кіреді:

1. алдағы тасымалдау ауданының санитарлық-эпидемиялық мәлімет жиынтығы;

2. Лек жеке құрамының санитарлы-эпидемиялық қатынаста жағымсыз сырқаттануын ескерту шараларын, ал қысқы уақытта үсіп қалуды ескерту;

3. Су көзінің жағдайын тексеру мен оны лектің тоқтаған жерінде қолдану мүмкіндігін тексеру;

4. Жарақаттанғандар мен сырқаттанғандарға медициналық көмек көрсету;

5. Лек бастығының (бөлініс командирінің) нұсқауы бойынша санитарлық емді қажет ететін науқастарды жол бойындағы жақын емделу мекемесіне жеткізу;

6. Лек жеке құрамына берілетін азық-түліктің сапасын тексеру;

7. Азық-түлік, науқас пен жарақаттанғандарды тасымалдайтын көлік кузовының санитарлық жағдайын бақылау.

«Әскери жүк түрлері»

Әскери жүктер әр түрлі транспорт түрлерімен тасымлдауға қабылданған күнделікті өмір және әскер әрекетін қамтамасыз ету үшін арналған.

Олар әр түрлі құрамдарға және ерекшеліктерге ие, бұл жылжымалы құрамның типін, тасымалдау шартттарын, жүктеу-түсіру жұмыстарын т.б. орындау тәсілдерін таңдауды анықтайтын факторлардың бірі болып табылады.

Әкери жүктер бірнеше белгілері бойныша түрленеді: материалдық құралдар бойнынша, физикалық және транспорттық құрамдары бойынша, тасымалдау, сақтау және транспорттық құралдардың жүк көтеруін қолдану дәрежесі бойынша.

Материалдық құралдар бойныша жүктер келесідей бөлінеді:

- оқ-дәрілер, зымыран-артиллериялық қару-жарақ, техника және зымыран;
- жанармай, зымырандық жанармай және техникалық құралдар;
- азық-түлік, азық-түлік қызметінің техникасы және мүліктері;
- киім-кешек мүлкі;
- бронетанктік техника және мүлік;
- автомобильдік техника және мүлік;
- жолдық, инженерлік әскер техникасы және мүлік;
- топографиялық техника және мүлік;
- радиациялық, химиялық және биологиялық қорғаныс әскерінің қару-жарағы және қорғаныс құралдары;
- байланыс құралдары;
- медициналық мүлік;
- пәтерлік мүлік және жанармай.

Физикалық және транспорттық құрамдар бойныша жүктер анықталады: даналық, транспорттық пакеттерде, контейнерлерде, құю.

Даналық жүктер, габариттік өлшемдерімен, массасымен және формасымен сипатталады, олар ыдыстық болады және тек жиналған күйінде және жиналмаған күйінде 500 кг дейін.

Тасымалдау және сақтау шарттары бойныша әскери жүктер қарапайым, спцификалық және қауіпті болып бөлінеді.

Қарапайым жүктер деп тасымалдануына ерекше жағдайлар қажет емес және автобильді жабдықтау немесе ерекше құрылыстық борттық платформала қолдану қажет емес жүктер аталды.

Спецификалық жүктер деп тасымалдануына сақталуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін ерекше жағдайларды талап ететін жүктерді атайды.

Спецификалық жүктер:

- габариттік емес – жүктер, автомобильдің борттық платформасына түсіру кезінде оның габариттерінен биіктік бойныша 4 м-ге ені бойныша 2,5 м-ге шығып тұратын жүктер.
- ұзын өлшемдік – габариттік емес жүктердің түрлеріне жатады, автомбильдің артқы бортынан 2 м-ге асып тұрады.

Автотранспорттық құралдардың жүк көтеру мүмкіншілігін қолдану дәрежесі бойныша әскери жүктер келесідей бөлінеді:

- ЖҚК қамтамасыз ететін 1,0 тең, жүктер;
- ЖКҚ 0,71-ден 0,99-ға дейін КИГ қамтамасыз ететін;

«Әскери жүктерді тасымалдаудың жалпы ережелері».

Автомобильдік транспортпен тасымалданатын әскери жүктердің номенклатуаралары әр түрлі болып келеді. Тасымалданатын әр жүктің өзіндік ерекшеліктері және тасмалдау шарттары бар, олар жүктелу және түсірілу, тасымалдану, оларды қолдану кезінде есептелу және сақталу керек. Жүктерді тасымалдауды ұйымдастырудың барлық жағдайларында жүк көтеру мүмкіншілігін қолданудың максималды коэфициентінің шартын есепке алу қажет.

Әр түрлі жүкті тасымалдау кезінде олардың автотранспорттық құралдарды пайдалану тиімділігін және тасымалданатын жүктердің сақталуын қамтамасыз ететін жүктеу және тасымалдау ережелерін сақтау қажет.

Электроника, оптика және дәл механика элементтерімен байланыс құралдарын, әр түрлі өлшеу құралдарын және аспаптарды автомобильдерде жәшікке жиналған күйінде

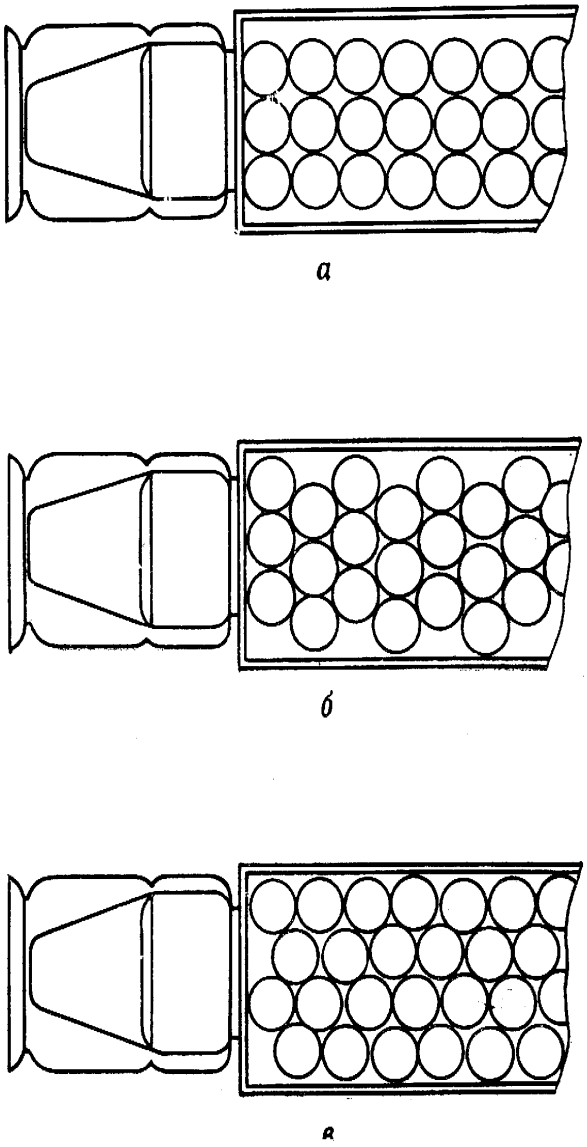

5.2 сурет- цилиндрлік формасындағы жүктердің кузовта орналасу сызбасы:
а – дұрыс қатармен; *б* – жылжыған көлденең қатарлармен шахматтық тәртіпте; *в* – жылжыған тігінен қатарлармен шахматтық тәртіпте.

тасымалдайды. Осындай жүктерді жүктеу және түсіру лақтырусыз және соққыларсыз ерекше

қауіпсіздікпен мұқият орындалады.

Автомобильдің жол бетінен биіктігі 4 м-ден, ені – 2,5 м-ден аспауы керек.

Әр түрлі әскери жүктерді тасымалдау үшін автмобильдерді және тіркемелерді дайындау бойынша негізгі жұмыстар

Автомобильдерді тасымалдауға дайындау тасмылданушы жүктің түрінен, нақты жолдық және климаттық жағдайлардан, жыл мезгілінен, жергілікті жерден қатысты болатын әр түрлі жұмыстарды орындаудан тұрады.

Бұндай жұмыстарға: техникалық қызмет көрсету және автомобильдердің өтуін жоғарлататын құралдармен, жылыту және қозғалтқыштың қосылуын жеңілдететін құралдармен жабдықтау, кузовтарды арнайы жүктерді тасымалдауға жабдықтау жатады.

«Таулардау, шөл далада, ормандарда, қыста әскери авомобильдік тасымалдауларды орындау ерекшеліктері».

Тауларда тасымалдау ерекшеліктері.

Таулы жердің қиын физикалық-географиялық жағдайлары жауынгерлік әрекеттерді жүргізуді және дайындауды қиындатады.

Таулар рельефтің қиын және таралған типі болып табылады және қажетті аудандарды алады. Сонымен қатар таулық аудандар төмен таулар (500-1000 м), орта биіктік (1000-2000 м) және биік (теңіз деңгейінен 2000 м-ден жоғары) аудандарға бөлінеді.

Төмен таулық аудандар жұмсақ рельефке ие және автомобильдік жолдар торабы жақсы дамыған. Осындай аймақтағы әскерлердің жауынгерлік әрекеттері жазық жерлердегі жауынгерлік әрекеттерден өзгеше, сондықтан да әскери автомобильдік тасымалдауды ұйымдастыру және автомобильдік құрылымдарды, бөлімдерді, бөліністерді қолдану олардың қарапайым жағдайларда жауынгерлік әрекеттерді жүргізу кезінде ұйымдастыру мен қолдануға сәйкес.

Жеке құрамның дайындығы:

- жүргізушілерге автомобильмен басқару механизмдерін және анықталған жарамсыздықтарды жылдаи жою бойынша дағдыларды қалыптастыруда;
- лек қозғалысының баяулану немесе шарасыз тоқтау кезінде автомобильді дұрыс тоқтату біліктілігінде;
- бөгеттерден айналып өту және жолдың тайғақ бөліктерінен өту біліктілігінде бекітіледі.

Техниканы дайындау:

- автомобильдерді және тіркемелерді жөндеу және оларға техникалық қызмет көрсету бойныша жұмыс көлемін және кезеңділікті қатаң орындауда;
- рөлдік басқару және тежегіш өте мұқият тексерілу және түзетілу керек;
- еңістерде автомобильдердің өздігінен сырғанауын алдына алу бойынша құралдармен жабдықтаудабекітіледі.

Лектің тұйықталуына техникалық қызмет көрсету шеберханалары немесе техникалық көмек қосылуы қажет.

Лек бастықтары нақты білуі керек:

- олардың алдында тұрған тапсырманы;
- лек құрамын, тасымалданатын материалдық құралдар санын және түрлерін;
- тасымалдау бағытының ерекшеліктерін;
- лекпен басқару және командалық бөліммен, жолдағы диспетчерлік қызметпен және жауынгерлік шығарып салумен байланыс ұстау тәртібін;

Лек бастығы істей алуы керек:

- лекті саптауды, тасымалдауға анық және нақты бұйрық беру;
- жеке құраммен қозғалыстың баяулау, шарасыз тоқтау, жер және әуе қарсыластың шабуылы, лекте өрт пайда болған және апат кезіндегі әрекет тәртібі жайлы нұсақаулық өткізуді;

Автомобильдік лектердің таулардағы қозғалысы қозғалу графигімен қатаң сейкес ұйымдастырылады және осы жолға қызмет көрсетуші жол-комендантық бөлімдердің диспетчерлік пунттерімен бақыланады.

Автомобильдік лектер қозғалысын ұйымдастыру кезінде келесі ережелер сақталуы керек:

- жіңішке таулы жолдарда, өткелдерде және тонельдерде қозғалыс тек бір бағытта және мүмкіншілік бойныша тәуліктің жарық уақытында ұйымдастырылады;
- қауіпті орындарда және жолдардың күрделі бұрылыс аудандарында байланыс құралдарымен және сигнализациямен реттеу бекеттері орнатылады, ал түнде қозғалу кезінде шектеу және жақсы көрінетін көрсеткіштер орнатылады;
- көтерілу және түсу орындарында автомобильдер арасындағы арақашықтық 100 м-ден кем болмауы керек;

Шөл далада тасымалдаудың ерекшеліктері

Шөл дала аудандарының ерекшелігі қиын климаттық жағдайлар болып табылады. Жаздыгүні ауа температурасы 50-60ºС жетуі мүмкін, ал қыста минус 25-30ºС төмендеуі мүмкін. Шөл далада ең көп болып тұратын ол құмдық борандар, олар көру мүмкіндігін төмендетеді, жергілікті жердің рельефін өзгертеді, су көздерін және жолдарды жауып тастайды.

Құмдық борандар кездерінде жеке автомобильдердің қозғалуы мүмкін емес, ал лектің қозғалуы күрделенеді. Жолдан тыс қозғалу тек өту мүмкіндігі жоғары автомобильдермен мүмкін.

Жеке құрамның жабдықтарына ерекше көңіл бөлінеді. Әр жүргізуші күннен қорғайтын көзілдіріктермен және киіммен, медициналық дәрі қораппен және шөлді туындатпайтын, ыстықтан бұзылмайтын азық-түлікпен қамтамасыз етіледі.

Автомобильдік лектердің қозғалуын ұйымдастыру кезінде:

- жергілікті жерді жақсы білетін жол көрсетушілерді бөлу, ал бұл мүмкін болмаған жағдайда – лек бастықтарымен бағдарларды нақтылаумен жергілікті жер макетінде нұсқаулық өткізіледі;
- түнгі уақытта қозғалу;
- әр лекте қосымша су, жанармай және май қоры болу;
- жолдан тыс қозғалуды бірден орыннан қозғалуға жол бермей жүрілген колеялар бойынша орындау қажет.

Ормандарда тасымалдау ерекшеліктері

Орманды-батпақ аудандарда автомобильдік құрылымдар, бөлімдер және бөліністер әрекетіне:

жергілікті жердің жабық сиапты;

шектуелі жолдар саны және төмен сапасы;

жолдан тыс қозғалу қиыншылығы;

жер суларының жоғарғы деңгейі;

жол бөгеттерінің пайда болуы;

бағдарлау және қозғалысты реттеу қиыншылығы;

орманды-батпақ аудандар үшін спецификалық жағдайлар әсер етеді.

Автомобильдік техниканы дайындау кезінде:

- жүріс бөлігінің агрегаттарын және механизмдерін, арнайы жабдықтарды ақаулардан сақтау бойныша қосымша жұмыстар жүргізіледі;
- жол бөгеттерін тазалау үшін құралдармен, сондай-ақ өртке қарсы жабдықтармен, өту мүмкіндігін жоғарлататын құралдармен қамтамасыз ету қарстырылады;
- автомобильдік мүліктің жоғарлатылған қорлары құралады;

Шіліктер бойныша қозғалу кезінде:

жылдамдықты төмендету және жергілікті жерді мұқият бақылау;

уақытша өту және айналып өту орындарын, жол жөндеу және жолдағы бөгеттерді тазалау орындарын дайындау үшін жеке құрамды және техниканы бөлу;

лек басында және соңында жоғарғы өту мүмкіндігі бар автомобильдер болуы қажет.

Қыста әскери және автомобильдік тасымалдауды орындау ерекшеліктері

Солтүстік аудандардың физико-географиялық жағдайлары тек жауынгерлік әрекет жүргізуге ғана емес, сонымен қатар тылдық қамтамасыз етуге әсер етеді.

өту мүмкіндігі күрделі, суық және ұзақ қыс (8 айға дейін), тұрақсыз ауа райы, күшті желдер, полярлық түн және күн ұзақ кезеңдері, қыста терең қар орындары және жазда көл және батпақ аудандар, көптеген аудандардағы автомобильдік және теміржол жолдарының торабы жауынгерлік әрекетті үлкен маңдайшепте жүргізуге мәжбүрлейді.

Жеке құрамды дайындау кезінде жабдыққа ерекше көңіл бөлінеді. Жеке құрамға жылы киім-кешек, аяқ-киім, ал қажет болған жағдайда жарықтан қорғау көзілдіріктері, үсікке қарсы құралдар, витаминдік препараттар және осы аудандарға арналған басқа да спецификалық материалдық құралдар беріледі.

Қозғалу бағытында қарапайым жағдайларға қарағанда жол белгілері орнатылады, қосымша реттеу бекеттері және жылыну орындары орнатылады, жолдардың өту қиын орындарына тартқыштар кезекшілігі ұйымтдастырылады.

Орнатылған ережелерді сақтаумен орындалалы.

Қорғанысты және күзетті ұйымдастыру кезінде:

әдеттегіге қарағанда үлкенірек көлемде табельдік құралдарды қолданумен автомобильдік құрылымдар, бөлімдер мен бөліністерді бүркемелеу бойныша жұмыстарды өткзуді;

төмен температуралар жағдайында жеке құрамды және техниканы арнайы тазалау сұйықтықсыз тәсілімен қолдану, сондай-ақ қатпайтын сұйықтықтарды қолдануды; бөлімдердің күзетін және қорғанысын қарастыру қажет.

Солтүстік аудандарда автомобильдік тасымалдауды орындау кезінде:

- тасымалдауға дайындалу кезінде карта бойынша мұқият бағытты зерделеу және мүмкіншілік бойныша оның рекогносцировкасын өткізу;

- автомобильдік лектердің жеке құрамымен тасымалдау бағыттарының ерекшеліктері бойынша; автомобильдің істен шығуы кезіндегі әректтер бойныша нұсқаулық өткізу.

Түнгі уақытта және басқа да көру мүмкіншілігі төмен жағдайларда автомобильдік тасымалдауды орындау ерекшеліктері.

Көру мүмкнішілігі төмен жағдайларда әскери автомобильдік тасымалдаулар тек қана өте қажет болған жағдайларда орындалады.

Түнгі уақыттағы қозғалыс толық жарықпен, жарықбүркемелеумен, түнгі уақытта көру құралдарын қолданумен орындалады.

Лектер түнгі уақытта және басқа да көру мүмкіншілігі төмен жағдайларла қозғалу кезінде:

- қозғалу жылдамдығын төмендету қажеттілігін;

- қауіпсіздікті және алдында келе жатқан автомобильді қажетті көру үшін арақашықтықты қысқартуды;

- лектің қорғанысын және күзетін ұйымдастыру қиыншылығын;

- жанармай және майлау материалдарының жоғарғы қажеттілігін;

- жеке құрамның тез шаршауын;

- автомобильдердің жарықбүркемелеу құралдарымен жабдықталуын тексеруді;

- лектің басын және соңын жарық сигналдарымен белгілеуді есепке алу қажет.

Лектің түнгі уақытта қозғалуы кезінде келесі талаптарды сақтау қажет:

- алдында келек жатқан машинаның қозғалысы және маневріне көңіл аудару және орнатылған арақашықтықты сақтау;

- жарықбүркемелеу тәртібін қатаң сақтау;

- машинада тек бір әрекет етуші жарық болған кезде ол сол жақта болуы;

- шарасыздан жарықсыз жүру кезінде қозғалыс жылдамдығы 10 км/сағ дейін түсу.

Қарсылас әуе күштерінің біздің әскерлердің атықы объектілері бойныша белсенді әрекет жағдайларында автомобильдік лектерді жүргізу негізінде қараңғы уақытта

орындалады. Бұл жағдайларда маңызды мәнге автомобильдерді жарықтыбүркемелеу құралдарымен және түнгі уақытта көру құралдарымен жабдықтау ие болады

ТУКҚ-57 аспабын жұмысқа дайындау үшін:

- фараларда инфрақызыл фильтрлермен оптикалық элементтерді ауыстыру;
- колпачокты бұрап алып қуат көзі кернеуінің қосқышын машинаның борттық торабына сәйкес орнату қажет;
- шлемде байқау құралын жұмыс істемейтін қалыпқа көтеріп, оны киіп бекіту қажет;
- тасымалы лампаның розеткасына ауыспалы кабельді қосу;
- машина фараларын қосу;
- қуат көзінің блогын қосу;
- инфрақызыл фильтрлермен фараларды реттеу қажет.

«Әскери жүктерді тасымалдау ережелері».

Автомобильдік лектерлі басқару құралдарына: радио құралдар, жарық және дыбыс құралдары жатады.

Автомобильдік лек бастығының құжаттары.

Бөлім штабымен автомобильдік лек бастықтарына келесі құжаттар беріледі:бағыттық парақ, автомобиль құрамының ведості, акт бланктері, әр автомобильге жол парақтары және қажет болған жағдайда – топографиялық крта, автомобильдік лек жетоны және әскери-автомобильдік жолдар бойныша қозғалу құқығы рұқсаттамасы.

Бағыттық парақша лек бастығының негізгі құжаты болып табылады және автомобильдік лекке тасымалдау және оларды орындау бақылауға тапсырмалар қою үшін арналады.

Автомобильдік лек құрамының ведомості құрамды анықтағаннан кейін батальон шатабының бастығымен рәсімделеді және лек бастығына егер батальон транспортына құралдар жүктелген жағдай да беріледі.

Қоймалардан жүктерді қабылдау кезінде ведомость лек бастығымен рәсімделеді. Бұл жағдайда батальон штабымен оған ведомость бланкі беріледі.

Материалдық құралдарды бір мекен-жайға тасымалдаған кезде ведомость толтырылмауы мүмкін.

Әскери-автомобильдік жолдар бойынша қозғалыс құқығы рұқсаттамасы әскердің жол қызметінде жазылып беріледі.

Рұқсаттамаларды қатаң есептік құжаттар секілді сақтайды. Лек бастықтарына рұқсаттаманы бөлім штабында қол қоюмен беріледі. Рұқсаттам лек бастығымен әскери-автомобильдік жол аудандарында жол-комендантық қызмет органдарына көрсетіледі.

«Жеке құрамды, жарақатаннушыларды және жануарларды тасымалдау ережелері».

Жеке құрамды тасымалдау жеңіл автомобильдерде, жол жүрушілер автобустарында және арнайы жабдықталған жүк автомобильдерінде орындалуы мүмкін. Жеке құрамды тасымалдауға арналған автомобильдер техникалық жарамды, қосалқы бөлшектермен, медициналық дәрі қораптарымен, өрт сөндіргіштермен, саймандармен жабдықталған, шаң мен кірден тазаланған болу керек.

Жеке құрамды автомобильдерге орналастыру алдында қарудың оқсызданuы тексеріледі, ал егер тасымалдау оқталған қарумен орындалатын болса, онда сақтандырғышқа қойылған болуы керек. Сүмбі-пышақтар міндетті түрде қарулардан ажыратылуы керек.

Жеке құрамды автомобильдерге орналастыру тек қана лек бастықтарының командалары бойынша орындалады.

Жеке құрамды тасымалдау кезінде тыйым салынады:

- автомобиль қозғалысын бастауға, тежеу, сондай-ақ тегіс емес жолдарды жылдам өтуге, мүмкіншілік бойынша автомобиль қозғалысының тепе-теңдігін қамтамасыз етпей және транспорттауға теріс әсер етуді төмендетуге;

- кузовта жеке құрам орналасқан кезде автомобильді жанармаймен толтыруға;
- қауіпті жүктермен бірге жеке құрамды тасымалдауға.

Жарақаттанғандарды тасымалдау ережелері

Жарақаттанғандарды тасымалдау автомобильдік санитарлық транспортпен, жолаушылар автобусымен орындалады.

Жарақаттанғандарды тасымалдау кезінде оларды алып жүру және медициналық көмек көрсету мүмкіншілік бойынша медициналық көмек және жарақаттанғандарға көмек құралдарымен медицина қызметкерлері бөлінеді.

Иттерді автомобильдік транспортпен тасымалдау

Иттерді автомобильдік транспортпен тасымалдау ІІМ әскерлерінде және органдарында тасымалдаудың ең көп таралған түрі болып табылады. Жеке және топтық тасымалдаулар жеңіл және жүк автомашиналарында кинологтармен бірге орындалады.

Қызметтік иттерді тасымалдау кезінде кинологтар автомашинада өзінің иттерімен бірге болады. Нұсқаушы орындықта, ал ит оның аяғының жанында жіпке байланған және мұрындықта орналасады. Иттің орналасу орны автомашинаның қозғалысы кезінде ол таза ауамен демала алатындай таңдалады. Шаң және көмірқышқыл газы иттің жұмыс қабілеттілігіне теріс әсерін тигізеді, ерекше иіс сезу бойынша, ал көмірқышқыл газы, одан басқа оның денсаулығына өте қауіпті.

6.2 таблица – автомобиль кузовында жеке құрамның итсіз және итпен орналасу нормалары

машины маркасы	итсіз отыратын орындар саны	иттермен отыратын орындар саны
ЗИЛ-131	21	14
ГАЗ - 53	24	16
ГАЗ-66	21	14
УРАЛ-4320	24	16
КамАЗ-4310	36	24
УАЗ-3151	6	4

«Қару-жарақты, оқ-дәрілерді, ӘТМ және азық-түлікті тасымалдау ережелері».

Танктер бульдозерлер, экскаваторлар және басқата үлкен және ауыр салмақты жүктер ауыр-тіркемелерде орындалады.

Тіркемелерге ауыр салмақты жүктерді жүктеу тартқыштарда лебедканың көмегімен орындалады.

Автопоезддың жүктеуімен және жүкті түсірумен тасымалданушы бөлімнің командирі немесе осы мақсат үшін тағайындалған офицер.

Брондытанктік техниканы жүкету алдында келесі дайындық іс-шараларын өткізу қажет:

- автопоездды тегіс көлденең алаңға орнату, тартқыштың жартылай тіркемемен жалғануын және қосушы тежегіш шлангтарын тексеру;
- қауіпсіздік шараларын сақтау отырып лақтыру трапаларын тежегіштен босату, баяу жерге түсіру;
- автомобильдік поезд платформасын кірден, мұздан және майдан тазалау;
- жүктеліп жатқан техниканың ілгіш қондырғыларын шешу;
- машинаны автомобильдік поезддің артына орнату қажет.

Әскери-техникалық мүлікті тасымалдау ережелері

Техникалық мүлік, ереже ретінде, арнайы қаптамаларда тасымалданады. Мүмкіншілік бойынша әр автомобиль мүліктің бір түрімен жүктеледі. Жүктің осы түрінің сипаттық ерекшелігі ауыр салмақтылық болып табылады, сондықтан жүктеу механизация құралдарын

талап етеді. Механизмдер жоқ болған кезде жүктеу-түсіру жұмыстарына жеке құрамның көбейтілген есебі қажет.

Азық-түлікті тасымалдау ережелері

Азық-түлікті тасымалдау арнайы автомобильдермен, сондай-ақ борттық автотранспортпен орындалады. Азық-түлікті тасымалдау үшін арналған автомобильдік транспорт, мұқият қаралады, автомобиль кузовтарын жуады, қажет болған жағдайда дезинфкция жүргізеді.

Кузов иісті заттармен толтырылған автомобильдік транспортты, азық-түлікті тасымалдау үшін бөлуге тыйым салынады.

Қуаіпті жүктерді тасымалдаушы транспорттық құралдарға, келесі таныстырушы белгілер орнатылуы тиіс:

«Жылдамдылықты шектеу» - 3.24 жол белгісінің кішірейтілге түсті суреті, рұқсат етілген жылдамдықтың белгіленуімен- кузовтың артқы жағында сол жақ бөлігінде.

«Қауіпті жүк» - 690х300 мм өлшемімен тіктөртбұрыш түрінде.

Жарылғыш, жеңіл жанғыш, радиоактивті және күшті әсер етуші улы заттарды тасымалдаушы транспорттық құралдардың үстінде сары түсті маяк орнатылуы қажет.

Автомобильдер кузовына оқ-дәрілерді жүктеу кезінде келесі ережелер сақталуы тиіс:

- оқ-дәрілері бар жәшіктерді лақтыруға, шайқауға және ұруға тыйм салынады;
- жәшіктер кузов осіне қатысты симметриялыо түрде және оның барлық ауданы бойынша біркелкі орналасады;

Автомобильдік транспортпен жарылғыш заттарды және жару құралдарын тасымалдау келесі ережелерді сақтаумен орындалу қажет:

- жарылғыш заттарды және жару құралдарын тасымалдауды тек жарамды транспорттық құралдарда жүк көтеру нормаларынан асырмай орындау қажет;
- жарылғыш заттарды және жару құралдарын бөгде заттармен, ерекше, жеңіл жанатын заттармен бірге тасымалдауға тыйым саланады;
- жарылғыш заттарды және жару құралдарын тасымалдау жалпы және өрт қауіпсіздігінң ережелерін сақтаумен, жауапты офицерлермен немесе сержанттармен орындалуы және қаруланған күзетпен қамтамасыз етілуі қажет.

Жанармайды тасымалдау ережелері

Жанармайды тасымалдау арнайы және жалпы мақсаттағы автомбильдермен және тіркемелермен орындалады.

Автоцистерналар жанармайды беру үшін арналмаған және ереже ретінде құйылып жатқан жанармайды өлшеу үшін аспаптарға иеленбеген.

Басқа да қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері

Оқ-дәрілер және жанармайдан басқа қауіпті заттар арнайы жанармайлар, күшті әсер ететін улы заттар, күйдіруші заттар жатады.

Қауіпті заттарды тасымалдау кезінде алып жүруші тағайындалады, ал қажет болған жағдайда – қаруланған күзет тағайындалады. Лек бастығы қауіпті заттарды тасымалдау ережелерінің облысында алып жүрушінің барлық талаптарын орындауға міндетті.

Қауіпті жүктер орналасқан кузовта жеке құрамды тасымалдауға тыйым салынады.

Қысылып тұрған, төмендетілген қысымдағы баллондарды лақтыуға немесе итеруге тыйым салынады.

Тасымалдау шарттарына қатысты газдалған баллонда автотранспорттық құралдаға жатқызылған немесе тік күйінде тасымалданады, сонымен қатар баллондар бекітілуі қажет.

«Алдын-ала бұйрық беру, тапсырманы ұғыну және тасымалдаудың уақыт есебі».
Марш жасауға бөлінетін уақыт есебі және тапсырманы ұғыну.

<u>Тапсырманы ұғынуға арналған ақпарат көздері:</u>

- Аға командирдің жауынгерлік бұйрығы(оперативті дерективі, өкімі);

- Техникалық қамтамасыз ету бойынша бұйрық(деректив, өкім);

- Ұрысқа(операцияға, маршқа) дайындық кезіндегі жұмыстарды ұйымдастыру бойынша командирдің нұсқаулығы.

Тапсырманы түсіну бөлімдері:

- Алда тұрған ұрыстың(операцияның, марштың) сипаттамасы бөлімнің(құрылымның) жауыгерік тапсырмасы;

- әскеир бөлімнің (құрылымның) бөліністің ұрыстық тәртіптегі (жаяу тәртіптегі, тактикалық құрылымдағы) орны;

- Негізгі күштердің(негізгі соққы) бағыттарының шоғырлануы;

- Аға бастықпен (аға бастықтың түпкі ойы) техникалық қамтамсыз ету бойынша қойылған тапсырмалары;

- Аға бастықпен орындалатын әскери бөлімнің (құрылымның), бөліністің қызығушылығындағы техникалық қамтамасыз ету, бөлімнің (құрылымның), бөліністің қызығушылығындағы ұсынылған және әрекет етуші аға бастықтардың техникалық қамтасыз етуші органдарының оларды жылжыту және орналастыру тәртібі бойынша іс-шаралары;

Жауынгерлік бұйрықты, өкімді (жедел дерективтерді) немесе алдын ала ойластырылатын жауынгерлік бұйрықтарды түсінудің нақты мазмұны ұрыс қимылдарының (жедел-қызметтік қолдану) түріне тікелей байланысты және:

Маршқа дайындалу кезінде:

Қозғалу тәсілдерін;

Марш ұзақтығын;

Оны жүргізудің шартарын (қарсыласпен бетпе-бет келудің алдын алу немесе бетпе-бет келусіз), қозғалу жолдары;

бастапқы шеп, түзету шебі және оларды өту уақытын;

демалу аудандары, күндізгі(түнгі)демалысын.

Уақыт есебі.

Уақыт есебі командирдің техникалық бөлік және қару-жарақ бойынша орынбасарының жұмыстарын өткізілетін іс-шаралардың, техникалық бөлікте техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыру кезіндегі командирдің, штабтың жұмысының жалпы тәртібінің уақытын келісу үшін және басқару шараларының орындалу мерзімін анықтау үшін жүргізіледі.

Уақыт есебіне арналған бастапқы мәліметтер:

- жауынгерлік тапсырманы орындау және оны орындауға дайындалу уақытын;
- командирдің техникалық бөлік және қару-жарақ бойынша орынбасарының баянатын тыңдау уақытын;
- командирдің ұрыстың мәнін жариялау және жауынгерлік тапсырманы қою уақытын ***қамтиды.***

«Тасымал (марш) жасаушы автомобильді лектің жеке құрамына бұйрық беру».

Маршқа тапсырма алып, командир рота командирі тапсырманы түсіну және жағдайды бағалаудан бөлек әдетте карта байынша қозғалу бағытын, ұзақтығын және өту уақытын, марш жасау талаптарын, шептер және қарсыласпен бетпе-бет келіп қалу уақытын немесе қандайда бір іс-қимылға дайын болу жағдайларын, демалыс уақытын және орындарын, сондай-ақ әскери техниканы қайта толтыру орнымен уақытын, жеке құрамның тамақтану уақытын және материалдық құралдардың қорын толықтыруды зерделейді; штаттың және берілген бөліністің марштық мүмкіндіктерін бағалайды; мүмкін болатын қозғалу жылдамдығын және жол жүру бағытында орналсуы мүмкін жоғары дәлдікті қарулардан сақтау мақсатында көліктердің аралығындағы қашықтық анықтайжы және олардың әрқайсысының қозғалу уақытын есептейді; жергілікті жердің мінездемесін, демалу аудандарының қорғану және бүркемелену, күндізі (түнгі) демалу және шоғырлану жағдайларын бағалайды; ауданды инженерлік жабдықтаудың көлемін және басқа да қажетті есептеулерді, сондай-ақ марш барысындағы байланыстың тәртібін және бақылау тәртібін анықтайды.

Марштың түпкі ойында командир: жаяу тәртіптің құрылмын; жаяу тәртіпті күзетудің тәртібін, қашықтығы және құрамын; бағыттағы ауданда жылжу жылдамдығын және көліктер арасындағы қашықтығын; әуедегі қарсыластың соққыларына тойтарыс беру тәртібі **анықтайды**.

Марштың жауынгерлік бұйрығында командир:

бірінші пункте – қарсылас туралы мәліметтерін;

екінші пункте – көршілердің тапсырмасын;

үшінші пункте – ротаның тапсырмасы, қозғалу бағыты, шоғырлану(демалу) ауданы немесе шебі, тағайындалған ауданға келіп жетуі (шығу) уақыты және қандай қимылдарға дайын болу, бастапқы шеп, реттеу шептері және оларды өту уақыты, демалыс орындары және уақыты, марштың мақсатын;

төртінші пункте – **«бұйырамын»** сөзінен кейін – бөліністерге тапсырма:

бастапқы жорықтық заставаға (бастапқы шолғыншыға, шолғыншы бөлімшеге, танкіге)–құрамы, жауынгерлік тапсырмасы, бастапқы шептен өту уақыты және туралау шептері сондай-ақ жағдай туралы баянаттың реті;

взводтарға – күшейту құралдары, тапсырмалары, жорықтық лектің орны, әуедегі қарсыласқа атысты ашу және жүргізу тәртібі;

батальонның басқа бөліністеріне және күшейту бөліністеріне – жорықтық лекке арналған орын және тапсырмасы, орындауға арналған дайындық уақыты.

бесінші пункте – марш барысында әскери техникаларды жанар жағармаймен толтыру тәртібі және орны, тамақтануды ұйымдастыру тәртібі.

алтыншы пункте – маршқа дайын уақыт.

жетінші пункте – бақылау және марш барысында байланысу тәртібі лектегі командалы-бақылау пунктінің және орынбасарлардың орнын **көрсетеді;**

Нұсқамаларда **жан жақты қамтамасыз етуге** командир әдеттегі сұрақтардан бөлек: өткелдерді, соның ішінде қашықтықтан орнатылатын және бағыттағы бұғаттарды өту тәртібін; күндізгі (түнгі) демалу (шоғырлану) орнын инженерлік жабдықтау көлемі және тәртібі; жаппай қырып жою қаруынан қорғану бойынша іс-шаралар; жоғары дәлдіктегі және жарықшақты қарулардан қорғану; бүркемелену және түнгі көздеу (жарықтандыру) құралдарын қолдану тәртібі, сондай-ақ қауіпсіздік шаралары және марш тәртібінің сақталуы туралы шешім қабылдайды.

«Марш (тасымалдау) жасау барысындағы автомобильді лек бастығының міндеттері».

Автокөліктік бөліністер әрдайым ұзақ қашықтыққа қарсыласпен жаппай қырып жою құралдарын қолдануы тұрақты жағдайларда, оның әуе күштерінің соққысына тойтарыс беру, жолдарды және кедергілерді бұзып өту жағдайында марш жасауға даяр болуы тиіс. Бұл барлық санаттағы командирлерден істей алуды және марштағы автокөліктік лектерді басқару және ұйымдастыруда жеткілікті практикалық дағдыны, ал жүргізушілер құрамынан – жоғарғы марштық машықтануды талап етіледі.

<u>Маріш жасау барысында лектің бастығы міндетті:</u>

- лекті табельді құралдармен, сондай-ақ лектің құзырына берілген құралдармен немесе келіп жету ауданында орналастырылған құрылғылармен басқаруға;
- бағытты радиациялық барлауын немесе диспетчерлік пункттерден және жоларалық-комендантық қызмет органдарынан бағыттағы радиациялық жағдай туралы мәліметтердің алынуын ұйымдастыруға;
- жоларалық-комендантық қызмет органдарының қозғалу бағытының өзгеруі және берілген жолдағы аудандарда қозғалу тәртібі туралы талаптарын орындауға;
- лектердің жол жүру кезіндегі және демалыс орындарындағы күзетілуімен қорғалуын ұйымдастыруға;

- жеке құрамды және жарылу қаупі бар жүктерді тасымалдау кезінде лектердің бастығы болып офицер, ал жүктерді тасымалдау кезінде – офицерлер немесе келісім шарт бойынша әскери қызметшілер тағайындалады.

Айдауылдағы тұлғаларды, жеке құрамды, жүктерді жеке көліктерде тасымалдау кезінде көліктің бастығы болып офицерлер, келісім шарт бойынша әскери қызметшілер, кейбір жағдайларда қаруыл (әскери жасақ) бастығы болып тағайындалған сержанттар немесе сарбаздар жіберіледі.

Жеке құрамның дұрыс отыруын, есіктерге құлыптың салынуын, сондай-ақ жүктердің тиелуін және жиналуын тікелей өзі қадағалайды;

Көлік бастықтарына және жүргізушілерге алда тұрған тасымалдауға тапсырма қою барысында қозғалу бағытын және оның ерекшеліктерін, тасымалдау сипаттамасын және қозғалу тәртібін, қозғалу жылдамдығын және көліктер арасындағы қашықтықты, лектердің тоқтау орны, жеке құрамды түсіру және отырғызу тәртібін сақтау және марш тәртібін сақтау бойынша шараларды орындауға тапсырмалар қояды;

Көліктің техникалық жарамсыздықтан туындайтын тоқтауларда көлікті жүру жолынан алып тастап жарамсыздықты түзету бойынша барлық шараларды қолдану. Жарамсыздықты өз күшіен жоюға мүмкін болмаған жағдайда міндетті түрде бөлімге хабарлау (түнгі уақытта көшеде және аумақта міндетті түде габаритті, жарықтық дабылдар қосулы және апаттық тоқталымның белгілері қойылуы тиіс).

Одан бөлек көліктердің бастығы міндетті:

Қозғалу бағытына шығу алдында:

Парк бойынша кезекшіден машинаны қабылдауға;

Көліктің парктен шығу алдында көліктің жарамдылығын, жүргізушінің дайындығын және қажетті құжаттардың барлығына көз жеткізуге;

Қозғалу бағытының кәртішкесін алып оның ерекшеліктерін оқып білуге, жолдың қаупті жерлерін (тұрғылықты жерлерді, күрделі бұрылыстарды, теміржол өткелдерін, күрделі қыраттарды және т.б.) білуге және жүргізушіні құлағдар етуге;

«Автомобильді лек жеке құрамының маршқа дайындалуы».

Жеке құрамның дайындығы тасымалдауды орындаудың нақты жағдайларына байланысты түрлі сұрақтарды оқуға және қарастыруға тура келеді.

<u>Жалпы түрде жеке құрамның дайындығына қосылады:</u>

- тапсырманы сәтті орындауды қамтамасыз етуге бағытталған политикалық жұмыстардың атқарылуы;
- жүкті қабылдау және тапсыру тәртібі және жүргізушінің оның сақталуына жауапкершілігі;
- нақты жүктерді тасымалдауғатехникаларды тапсыру ережесін оқу;

<u>Автокөліктік техникаларының әскери жүктерді тасымалдауға (марш жасауға дайындығы).</u>

Транспорттық құралдардың (автокөліктердің авотпоездардың және тиегіштердің)материалдық құралдарды тасымалдауға дайындығы өзіне:

- жоспарлы техникалық қызмет көрсетуді, авоткөлікті қалыпты жағдайға келтіруді және транспорттық құралдардың маршқа дайындықты;
- қорытынды карауды өткізу кезінде аса назарды тежегіштің, рулдік басқарудың, сыртқы жарық шамдарының, доңғалақтарының істен шықпағандығына және анықталған жарамсыздықтарды жою, сондай-ақ жанар жағармаймен толтыруды қосады;

«Жүкті тиеу (түсіру) бойынша жұмыстарды ұйымдастыру».

Лектің түсіру ауданына келісімен лектің бастығы автокөліктерді күту ауданында (пунктінде) жинақы түрде орналастырады немесе жаяу тәртіпте бекітілген тәртіпте бүркемелену шараларын сақтай отырып орналастырады, базаның (қойманың) бастығына (жүкті жіберушіге, жүкті алушыға) лектің түсіру ауданына келгендігі туралы баяндайды,

оған бағыт парағын келу уақытын белгілеу үшін ұсынады, автокөліктерден жүкті түсіруге беру және қозғалу тәртібі, жеке құрамның осы уақытта табылу орнын, сондай-ақ күзетілу және қорғалу туралы сұрақтарды келіседі.

Осыдан кейін лектің бастығы жеке құрамға жүктерді түсіру үшін тапсырма қояды, оларға хабарландыру дабылдарын жеткізеді, жеке құрамның және техниканың қарсыластың әуе шабуылдары немесе жаппай қырып жою құралдарын қолдану кезіндегі тасалау орындарын көрсетеді. Одан бөлек ол материалдық құралдардың сйкес түрлерін тасымалдауға арналған автокөліктердің дайындығын ұйымдастырады, автокөліктік лектің жеке құрамымен тиеу – түсіру жұмыстары кезіндегі қауіпсіздік шаралары және тұмыс тәртібі туралы нұсқаулық өткізеді.

«Әскери жүктердің тиелуін(түсірлуін) құжаттарын рәсімдеу».
Автокөліктік лек тастығының құжаттамасы.

Бөлім штабы автокөліктік лек бастығына келесідей құжаттарды тапсырады: бағыт парағы, құрамның және автокөліктік лекке тиеу ведомсті, жүккұжаттары, жәй автокөліктердің актілерінің бланкісі, әрбір автокөлікке жол парағы, қажет болған жағдайда – топографиялық картаны, лектегі автокөліктердіңжетоны және әскери-автокөліктік жолдармен жүруге мүмкіндік беретін жолдама.

Бағыт парағы лек бастығының негізгі құжаты болып табылады және автокөліктік лекке тасымалдау үшін тапсырма қоюға және олардың орындалуын қадағалуға арналған.

Бағыт парағы батальон штабында жауынгерлік тапсырмаға және тасымалдаудың жоспарлы-есебіне негізделе отырып рәсімделеді, батальон командирі қол қояды, елтаңбалы мөрмен бекітіледі және лек бастығына бағыттар парағының нұсқамасына қол қойыла отырып тапсырылады.

Бағыт парағында лектің құрамы (1 бөлім), тасымалдауға тапсырма және оны орындауға жоспарланған уқыт (2 бөлім) көрсетіледі.

Құрамның және автокөліктік лектің жүкті тиеу ведомсті батальон штабының бастығымен құрамның анықталғаннан және лектердің құрылысының тәртібінен кейін рәсімделеді және лек бастығына батальон транспортына материалдық құралдардың жүктелген жағдайында ғана беріледі.

Жүкті қоймадан қабылдау кезінде ведомст лек бастығымен рәсімделеді. Бұл жағдайда батальон штабынан оған ведомстің бланкісі беріледі.

Материалдық құралдарды тасымалдау кезінде ведомстің бір бөлігі толтырмауға болады.

Автокөліктік лектердің жетоны автокөліктік лектің тасымалдауды орындау кезінде қозғалысын бақылау және есепке алуға тағайындалған.

Жетондар автокөліктік құрылымдардың автокөліктік қызметтің басқару органдарымен беріледі және қатаң есептегі құжат есебінде сақталады. Лек бастықтарына жетондарды батальон штабында қол қойдырып береді. Автотранспортты басқаратын қызмет органдарымен қадағаланатын лектерге қызыл сызығы бар жетондар беріледі.

Лек бастығы жетондарды барлық диспетчерлік пунктарда көрсетеді.

Жүккұжат (талаптар) жүкжіберушілердің үлестіруші органдарын демалысқа жіберу, ал жүққабылдаушы – материалды құралдарды қабылдау бұйрығы болып табылады.

Әскери-автомобильді жолдар бойынша жүруге рұқсаттама шептің жолдық қызметінде жазылып беріледі.

Өткізулерді қатаң есеп беру құжаттамасы ретінде сақтайды. Лек бастықтарына өткізулерді бөлім штабында қол қойдырып береді. Өткізулер лек бастықтарымен әскери-автомобильді жолдардағы жол-комендanттық қызмет органдарына көрсетіледі.

Автомобильдердің қарапайым актін лек бастықтары (машина ағасы, автомобиль жүргізушісі) лектің (автомобильдің) тиеу пунктарында белгіленген нормалардан асқан уақыттарда ұсталған кезде толтырады.

«Автомобильді лектердің маршын ұйымдастыру».

Автомобильді бөліністер қарсыластың жаппай қырып жою қаруын қолдану қаупі, оның авиациясы, жолдар мен өткелдердің бұзылу шарттарында ұзақ қашықтықта марш жасауға әрдайым дайын болулары керек. Бұл барлық сатыдағы командирлерден білімдерін және марштағы автомобильді лектерді басқаруда және ұйымдастыруда практикалық машықтары болуын талап етеді, ал жүргізуші құрамнан – жоғары марштық біліктілікті.

Лектің бағыт бойынша қозғалуы алдын ала жасалған есеп бойынша – автомобильді лектің қозғалу графигі бойынша. График лектің тапсырманың басынан саңына дейінгі орындалу бағыты бойынша қозғалыс күнтізбесінен тұрады. Қозғалу графигі келесідей сұрақтарға жауап алуға мүмкіндік береді: қозғалыстың басталуы (бастапқы пункт); тиеу, түсіру аймақтарына келу уақыты; дамылдау және демалу аймақтары мен орындары; эвакожүктерді тиеу, оларды түсіру және бөлімге қайту уақыты.

Марш барлық жағдайда максималды мүмкіндіктегі жылдамдықта өтеді, бірақ қозғалыс қауіпсіздігіне зақым келтірмейді. Бұл жүргізушілерден шамадан тыс физикалық күшті, жоғары шеберлік пен жоғары моральді қасиеттер көрсетуді талап етеді. Командир әрдайым әсіресе марштың қиын кезеңдерінде жүргізушілердің физикалық күштері мен жоғары моральді рухтарын сақтауына күтім жасау.

Жүкті белгіленген орынға уақытылы жеткізіп, автомобильдерді жарамды жағдайда сақтау автомобильді тасымалдау бөліністерінің басты тапсырмасы болып табылады және де ол лекті дұрыс жүргізумен жетіске жетіледі.

- бастықтардың командаларын мен сигналдарын жылдам қабылдап және тура орындап оларды көрші автомобильдердің жүргізушілеріне жеткізу;
- лектегі өз орнын сақтау.

Бір лектің екінші лекті басып озуына тиым салынады. Бір лек екінші лекті тек озатын лек тоқтаған жағдайда және қолбасшылықтың рұқсатымен ғана жүзеге асады.

Қалып кеткен машиналардың жүргізушілері лекте қозғалып келе жатқан машиналардан озуға құқығы жоқ. Олар лектегі орындарын тек дамылдар немесе тоқтаныстарда лек бастығының рұқсатымен алады.

Лектегі орын ауыстыруларды дамылдар мен демалу аймақтарында өткізген тиімді.

Әсіресе қозғалыс бағытын өзгертумен байланысты маневр жасау қиын болып табылады. Бұл жағдайларда лектерді алдын ала таңдалған сақиналы бағыттарда, қарсы қозғалысы жоқ және әсіресе тар жолдарда бұру керек. Мұндай маневрді істеу кезінде комендантты қызметке нақты нұсқаулар беру керек. Үлкен тұрғындары бар пунктарды (машиналарды жоғалтып алмас үшін) айналып өткен дұрыс. Айналу жолдары болмаған жағдайда міндетті түрде лектің тұрғындары бар пунктан тез шығаратын турасызықты жолдарды таңдау керек.

Тиым салынады лектерді ширатылған жерлерде, бұрылыстарда, жолдың жабық аймақтарында, қиылыстарда, жаяу жүргіншілерде, биік көтерілістер мен сайларда, теміржол өткелдерінде тоқтатуға.

Жүргізушілердің машинадан тек лек бастығының рұқсатымен және жолдың оң жағына шығуына болады. Басқа жағдайларда жүргізуші құрам лекті тоқтатқан кезде машинадан шықпай берілетін сигналдар мен командаларға мұқият болып, оларды уақыты және нақты орындап, лек бойынша беру керек.

Қозғалысты бастау туралы команда бекітілген сигнал бойынша немесе жүргізушілер арқылы тізбекпен беріледі. Лектің бағыттың түрлі аймақтарымен қозғалған кезінде лек бастығы жағдайларға байланысты қозғалыс тәртібін өзгертеді, нақтырақ:

- **көпір бойынша қозғалыс кезінде егер шектегіш болса, жылдамдықты артуға тиым салынады;**
- миналарға тексерілмеген жолдарда қозғалу кезінде автомобильдердің арасындағы қашықтықты 100-200 м дейін ұлғайту керек, және алдыда жүріп келе жатқан автомобильдің ізімен қозғалу керек.

Жүгі бар автомобильдердің жолда зақымдалып және оларды тез арада жөндеуге және буксирлеуге мүмкіндік болмаса, бұл автомобильдердегі жүк (автолек бастығының бұйрығы

бойынша) резервті немесе толық тиелмеген автомобильдерге тиеледі. Бұл туралы жол парақтарында және құрамның ведомстьі мен лекті тиеуде сәйкес беліглер қойылады.

«Марштағы автокөліктік лектің құрылымы».

Автокөліктік лектің құрамына бір бөліністен рота, взвод немесе топ автокөліктер тағайындалады. Лекке ережеге сай техникалық қамтамасыз етуді толықтай және жылдам ұйымдастыру және марш барысында лектің басқаруды жеңілдету мақсатында біртүрдегі автокөліктер қосылады.

Лектерің құрылысының тәртібі тасымалдаудың орындалатын жағдайына (қарсыластың әрекет ету дәрежесіне, жолдардың және жергілікті жердің жағдайына, қоймалардағы тиеу және түсіру жұмыстарына) тікелей байланысты.

Автокөлік лектерінің жорықтық тәртібі басқарма көлігінен, жүк тасушы көліктерден және тұйықтаушыдан тұрады.

Лектің жеке құрамымен тәрбие жұмыстарының ұйымдастырылуы және өткізілуі тәрбие.

Лектің бағытпен қозғалуы бағыт парағына сәкес аға бастықтың көрсетуімен жорықтық тәртіпте жүргізіледі.

Лекте көліктер арасындағы аралық 25-50 м және одан көп болуы мүмкін, взводтар аралығы 500-1000 м, роаталар аралығы 2-3 км, батальондар аралығы 3-5 км құруы мүмкін.

Лектердің қозғалыс жылдамдығы берілген жолға сәйкес жоғары болуы қажет.

Тасымалдауға өкім алған лектің бастығы міндетті:

1. берілген тапсырманы, оның орындалу тәртібі мен уақытын, қозғалудың негізгі және қосалқы бағыттарын түсінеді;
2. жеке құрамға тасымалдауға қатыстырылатын автокөліктерді және техникалық, материалдық және медициналық қамтамасыз етуші құралдарды дайындау туралы нұсқаулық береді;
3. батальон штабынан тиеу (түсіру) пунктеріндегі және тасымалдау бағыттарындағы жағдай туралы мәліметтерді алады;
4. автолектің жауынгерлік есебін жүргізеді;
5. жеке құрамға лектердің жиналу орнын және уақытын көрсетеді;
6. қарсыластың жаппай қырып жою қаруларының қолдану, оның жерден және әуеден шабуылдау туралы хабарлау тәртібін орнатады;
7. жүгізушілердің қаруларының және жеке қорғану құралдарының түгелдігін және жағдайын тексереді;

Ол бұйрықта көрсетеді:

1. қарсылас туралы мәліметтер;
2. лектің тапсырмалары;
3. тиеу және түсіру аудандары;
4. қозғалу бағыттары;
5. бағытқа шығу тәртібі және уақыты;
6. автомобильдердің лектегі орны, жолдағы автомобильдердің және бөліністердің арасындағы қашықтық және қозғалу жылдамдығы;
7. демалу және жиналу орындару және уақыты;
8. лектің жиналуының тапсырмалары;
9. жеке құрамның тамақтану және авоткөліктердің жанар жағармаймен толтырылу тәртібі;
10. жолдағы лектің қорғану және күзетілуі бойынша шаралар;
11. медициналық қамтамасыз етуді ұйымдастыру;
12. белгі беру және басқару бойынша дабылдар;
13. жүкті тасымалдау және тиеу, түсіру кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша шаралар, сондай-ақ көпірлерді, қыраттарды, шағалдарды бағындыру тәртібі.

Бұйрық беру кезінде лектің бастығы қозғалу бағытын, тиеу (түсіру) орнын, жинақталу және демалу орындарын жазып алуға мүмкіндік береді және талап етеді.

«Автомобильді бөлімшелерді теміжол транспортымен тасымалдауды ұйымдастыру бойынша жалпы қалып»

Әскерлерді теміржол және әуе транспортымен тасымалыдау әскери жарғларға сәйкес жүзеге асырылады, сондай-ақ теміржол мен әуе тасымалы жарғысына және басқа да нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүзеге асырылады.

Тасымалдаулар ереже бойынша максималды мүмкін жылдамдықта орындалуы тиіс. Әскерлерді белгіленген мерзімде тасмалдауды орындау тасымалдауға қатысы бар, лауазымды тұлғалардың маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Әскерлерді тасымалдау мерзімін өзгерту әскери хаттар оргадарымен келісуі бойынша ғана жасалады.

Әскерді тасымалдау бойынша әскери хаттар органдарының лауазымдық тұлғалар көрсетулері барлық әскери қызметшілердің орындауына жатады. Тасмалдауға байланыстыбарлық сұрақтар Әскерді тасымалдау бойынша әскери хаттар органдарының лауазымдық тұлғаларымен шешіледі, ал егер де станцияда «әуежайда» болмаған кезде – транспортта лауазымдық тұлғалар арқылы.

Әскери бөлімдер әскери – оқу орындары, әскерлер бөлімшелері, сондай-ақ үлкен санды командаларды теміржол және әуе транспортымен тасымалдау үшін әскери эшелондар ұйымдастырылады.

Әскери эшелондар бір поезда, бір кемеде (біреумен тартылатын немесе итерілетін құрамда) тасмалдау үшін ұйымдастырылған әскери бөлім, бір немесе бірнеше бөлімшелер, саны көп әскери команда.

Қарауыл күзетіне алынатын қару-жарақ және әскери техника, бөлек жағдайларда әскери эшолонармен жасалады.

Әскери эшелон әрдайым жауынгерлік тапсырманы орындауға дайын болуы тиіс.

Әуе транспортымен тасымалдау кезінде әрбір әуе кемесі үшін әскери командалар жиынтықталады.

Әрбір әскери эшолонға, әскери командаға және әскери транспортқа тасымалды жоспарлау әскери хаттармен басқару, нөмір үйренген, ол құру пунктен белгіленген пунктке дейін өзгермейді.

Әскери бөлімді тиеу алдында **бастапқы аудан, күту ауданы,** ал түсіргеннен кейін – **жиналу ауданы, жұмылдыру ауданы, сондай-ақ негізгі және қосымша тиеу(түсіру),** олар бірнеше тиеу(түсіру) теміржол станцияларынан (әуежайдан, аэродром, ауданнан) тұрады.

Әскери бөлім ораласқан ауданы отырғызу ауданына тікелей жақындықта орналасқанда, бастапқы аудан тағайындалмауы мүмкін.

Әскерлер отырғызаралдында бастапқы ауданда, оларды әскери эшолондармен, поездармен (әуе кемелерімен)бөлу есебімен орналасады, сондай-ақ оларды отырғызу орнына қозғалу есебімен.

Тікелей отырғызар алдында бір әскери эгелон бөлімшелері, бір поезда тасымалданатын, бастапы ауданнан шығады немесе бөлім орналасуынан күту ауданына, түсіргеннен кейін –жиналу ауданына, жұмылдырылу.

Тасмалдауды үздіксіз қамтамасыз ету үшін теміржол торабына бұзу жағдайында уақытты ауданы шығарылды.

Отырғыу ауданын күзету мен қорғау, сондай-ақ бөлімшелерден шығу орындаыа отырғыу бөлім командирі шешімімен анықталады.

Әскери эшелондарды отырғызу үшін тұрақты және уақытша орнатылатын жалпы қолдануға арналған әскери отырғызу-түсіру орындары қолданылады.

Әскери отырғызу-түсіру орнығимарттар мен құрылымдар тиеуге арналған әскерлер үшін түсініледі.

Тасмалдауды белгіленген мерзімде орындау үшін және әскери эшелондар келуі ауданында түсіру дайындығын орындау жауынгерлік тапсырма талап етіледі:

командирлер (бастықтар)және штабтар:

-бөлім мен бөлімшелерді тасымалдауға әрдайым дайындықта ұстау;

- бөлімше командирлеріне тапсырмаларды уақытылы жеткізу;

- жеке құрамды қару-жарақ, мүлік, әскери техниканы және басқа да техника құралдарын тиеу және бекіту ережелерін үйрету;

- бөлімшелердің бастапқы ауданға, күту ауданына, тиеу орындарына жылдам шығуын қамтамасыз ету;

- тиеуді(түсіруді, қайта тиеуді) белгіленген мерзімде орындау;

- кенеттен түсіруге, маршқа шығуға және қайтадан тиеуге дайындық;

- әуеге қарсы қорғанысты, техникалық және тылдық қамтамасыз етуді, сондай-ық тиеу (түсіру, қайта тиеу) ауданы мен жүру жолында басқару мен байланыты ұйымдастыру;

- белгіленген материалдармен, бекіту құралдарымен және қару-жарақ пен әскери техниканы бүркемелеу құралдарымен қамтамасыз ету;

- әскери хаттар және транспорт органдарымен өзара қарым- қатынас.

әскери хаттар органдарынан:

- Әскерді уақытылы тасымалдауды жоспарлау және сәйкес мекемелер транспорттарымен тасымалдауға ғимараттар мен жоспарлар шығару;
- Теміржол қозғалыс құрамын, әскери кеме жәен тиеу (түсіру, қайта тиеу) құралдарын аса рационалды қолдануды үйымдастыру;
- Тасымалдауды тұрақты, үздіксіз, оперативті және жасырын басқару;
- Командирлермен, әскерді тасымалдау штабтарымен, әскери эшелон бастықтарымен же траспорттағы лауазымды тұлғалармен жақын қарым-қатынас.

Транспорт сферасында билікті органнан: транспорт құралдарын, тиеу-түсіру орындарын, орнатылған материалдар мен қару-жарақпен әскери техиканы тиеу үшін жабдықтарды, тасымалдау үшін дайындығын уақытылы ұсыну, маневлі локомативтерді белгілеу, құру және локомативті бригадалар, тиеуді қамтамасыз ету крандары; қозғалу графигін орындау, әскери тасымалдауды жүргізу кезінде қауіпсіздікті сақтауға.

Әскерді жасырын тасмалдауға қол жеткізіледі:

Дайындық іс-шараларын құпияда ұстау;

Әскерлерді жұмылдыру ауданында, тиеу ауданында және жүру жолында жасырын басқару;

Тасмалдауды қамтамасыз етуді ұйымдастыруға жұмылдырылатын тұлғаларды шектеу және оларды тек осы мәліметтермен, жұмыс істеуге қажетті;

Белгіленген тәртіпті сақтаумен өтінім ұсыну, тасымалдауға тапсырма және әскери тасымалдауға және транспортты құжаттарды рәсімдеу, сондай-ақ лауазымдық тұлғалармен құпиялық режимін байлаысу жүргізген кезде және әскерді тасымалдау сұрақтарымен;

Жұмылдыру, тасамен және әскерді тиеу (түсіру, қайта тиеу) ауданында сондай-ақ жүру жолында бүркемелеумен;

Тасымалдауды дайындау мен орындау кезінде әскерді күзетуді ұйымдастырумен;

Әскери эшелон жеке құрамына бөтен адамдармен тасымалдау туралы әңгімелесуді жүргізуге, ол туралы хаттарда және телеграмаларда көрсетуге, ал қажетті жағдайларда және байланысты уақытша тыйым салумен;

Жеке құрамның транспорттық құралдардан шектеумен шығуымен станцияларда (аэродомдарда);

Бқлек ауданарда поездардың әскери эшелондармен станцияларда тоқтаусыз жабық есіктермен және люктармен немесе түнгі уақытта рұқсатнамамен;

әскери эшелондармен бөтен адамдарды тасымалдауға тыйым салуға.

Бөлек жағдайларда әскери эшелондармен транспортта лауазымды тұлғалармен өту, сондай-ақ әскери командардарәскери хаттар жолындаәскери комендanттарға рұқсат етіледі;

Өзінің тура бастытарынан және әскери хаттар органдарының лауазымды тұлғаларынан басқа кіге де болсын тиеу (түсіру, қайта тиеу) станциясы (әуежайы,

аэродромы) атауын, жүру маршрутын, әскери эшелон құрамы туралы, әскери бөлім атауын хабарлауға тыйым салынады.

әскери эшелонда (командамен) эшелонға жатпайтын жүк тасымалдауға тыйым салынады.

Әскерді тасымалдау қауіпсіздігі ереже мен нұсқаулықты орындаумен қамтамасыз етіледі, олар ағымдағы транспортта, сондай-ақ жауынгерлік қамтамасыз ету іс-шараларын орындаумен;

әскери эшелон жеке құрамы тәртіп ережелерін және тиеу (түсіру, қайта тиеу) кезінде әскери эшелон жеке құрамының қауіпсіздік шараларын сақтауға міндетті.

Бөлім командирлері міндетті жауынгерлік дайыдық программасымен штабтарды және тасымалдау жеке құрамын үйрету, ол үшін кассаларды, автодром оқу орталықтарын, сондай-ақ оқу мақсаттары үшін қозғалмалы құрам белгіленіп.

Үйрену барысында қарастырылады:

Әскери тасымалдауды орынду мен ұйымдастыру сұрақтарын зерделеу;

Әскери бөлімдерді тасмалдауға есеп құруды қабілет шығару;

Әскери эшелон лауазымды тұлғаларының және тәуліктік наряд адамдарының лауазымдық міндеттерін зрделеу;

Практикалық тиеуде жеке құрамды жаттықтыру және транспорттыққұралдарға штаттық қарулары мен әскери тезхникасын бекіту, оның ішінде дайындалмаға станцияларда;

Әскери эшелондармен бұзылан транспорттық объектіледі және зақымдану ауданын, әуеге қарсы қорғанысты ұйымдастыру, жаппацй қырып жою қаруынан қорғану және басқа да қамтамасыз ету түрлерін және тиеу пунктерінде;

Транспоттық құралдарға жаңа үлгідегі қару-жарақ пен әскери техникаың көрсетіліді тиеуі;

Әскерді тасымалдау бойынша іс-шараларды жаттықтыру, бүркемелеу әдістері және қолдан құралдары.

Әскери бөлімдерге оқу, көрсету немесе тәжірибелі тиеу, заңмен белгілнген тәртіпте,билікті оргадар аясында транспорттаруы ұсынылады:

Құрамынды 10дана дейін санақ;

Әрбір базалық аэродромда жылына екі данаға дейін әуе кемелерін ұшу рұқсатынсыз орындау.

Транспорттық мүлікті бұзып алған уақытта оқу мақсатта және тәжірибелі тиеуде ұсынылатын, әскери бөлім транспор шығыны органымен белгіленген тәртіпте жөндеуге немесе осы құралдарды қалпына келтіруге және жабдықтауға мүмкіндік береді.

Оқу және тәжірибелі тиеулерге транспортағы лауазымдық адамдар жұмылдырылады.

Әскери тасымалдау жән транспоттық құжаттарын рәсімдеу тәртібі, сондай-ақ әскери эшелондарды тасымалдау есебімен әскери тасымалдаулар есебін рәсімдеу ережелері, олар траспорттың әрбір түрінде қызмет етеді.

«Автомобильді бөлімшелерді теміжол транспортымен тасымалдау тәртібі».
«Вагондардың әскери жабдықталуы»

Жеке құрам жолаушылар немесе тауарлы жабық вагондарда тасымалданады.

Автомобильдер, тартқыштар және басқа техника – шық платформада және жартылайвагонда (кемелерде – түрмелерде, палубада).

Әрбір тауарлы жабық вагонда, әскерді тасымалдау үшін ұсынылатын алыннатын және алынбайтын жабдықтары болады.

алыннатынжабдықтар вагондар ішкі қабырғасында тақтайлар тіреу үшін алыннатын жабдықтар.

Алыннатын жабдықтадың негізгі керек-жарақтары:

- Жеке құрамды тасымалдау кезінде құралдар үшін нар және полкалар вагонда қойылатын тақтайлар;

- Есіктер бетбелгісі;
- Қарулы тістер;
- Үзеңгі (вагонға отырғызу үшін);
- Ағаш баспалдақта (нарды 2 ярусқа көтеру үшін);
- ползункалармен терезелік рамалар;
- свечалы шамдар;
- шелектер;
- ілгіштер;
- чугунды поддоныбар пештер («буржуйкалар»);
- қалағы бар жанармай үшін жәшіктер;
- ұшқын қаққышы бар түтіндік тұрбалар;
- көсеу;
- қалақ.

Қозғалмалы құрамды теміржолға отырғызу үшін және түсірулер тиеу-түсіру орындары қолданылады, олар өздері құралдардың жиынтығы, әскерді және техниканы тиеуге және түсіруге арналған.

Тиеу және түсіру орындары болады:

- теміржол жолы;
- тиеу және түсіру құралдары;
- арнайы құралдар, жабдықтар (тиеу және түсіру жабдықтары, материал, детальдар және инструменттер, платформаларды бұзу-жинау құрылғылары, байланыс құрылғылары, әскерді сумен және т.б. қамтамасыз ету құралдары);
- платформаға немесе аумаққа тиеу және түсіру автомобильді жолдары.

Тиеу-түсіру құралдары теміржол бойынша тасымалданатын техниканың барлық түрін тиеу (түсіру) арналған.

Оларға тік және бүйірлік болатын, тұрақты бұзу-жинау платформалары және аппарльдер жатады.

Тиеу-түсіру құралдары құрылғыларына жатады:

- ағаш және металлдыкөшпелі көпірлер, олар платформалар арасындағы аралықтарды жабуға қолданылады;
- автомобильдер өз жүрісімен төмен айналымға шығу жолдары.

«Тиеу-түсіру орындары және оларды жабдықтау»

Әкери тиеу-түсіру құралдары орны келесі негізгі элементтерден тұрады:

Теміржол жолы (немесе бірнеше жол);

Тұрақты тиеу-түсіру әскери платформа немесе әскери аумақ оған орнатылғанбұзу-жинау платформаларымен және аппарельдармен;

тиеу-түсіру платформасына немесе ауданға кірмелер;

арнайы құралдар, тиеу-түсіру құрылғылар материалдары және құралдары.

Платфрмаға тұрақты және жиынтығыбұзулы тиеу-түсіру құралдары жатады, рельс бас жағы олар көлденең деңгейден 1100-1200 мм биіктікте және бір бірлеп немесе бірнеше съездерден, ал аппарельдарға - бұзу-жинаутиеу-түсіру құралдары көлденең аудансыз.

Бұзу-жинаутиеу-түсіру құралдарына металл аппарель, сондай-ақ рельстан және шпалдан платформалар мен аппарельдар жатады.

Бұзу-жинау платформалары мен аппарельдары әскерді бірнеше артуға қолданылады және тұру жақындығының габаритін сақтаумен әскери және басқа аудандарда орнатылуы тиіс. Олардың саны эшелонды (есептен бір бүйірлі платформа (аппарель) ұзындығы 5 шпал арту үшін 10 вагон) арту мерзімдерін қамтамасыз етуі тиіс.

Тиеу-түсіру жабдықтарына ауыспалы көпірлер, көпірлер тіреу скобасы мен шпалдан, шығу жолдары мен металлдық парақтар.

Тиеу-түсіру тұрақты әскери платформалар типтік жобаларға тұрғызылады, әскери хаттар органдарымен келісіледі, ереже бойынша тиеу-түсіру барлық пайдалы ұзындығын

жолы және олар рельс деңгейіндекатты жабылады.

Теміржол жолдарына қатысты орналасу тәуелділігінен тиеу-түсіру платформалар бөлінеді:

Бүйірлік және секционды, құрылыстар теміржол жолдары бойыда;

Тартқышты, құрылысты тұйытарда;

Комбинацияланған, өзін құрылымдар бүйірлік және тартқыш платформаларын көрсететін;

островты, құрылымды теміржол жолдары арасында.

бұзу-жинаутипті тиеу-түсіру құрылғылары әрбір әскери комендanттары жағдайында, бөлімше бастығы келісуімен анықталады теміржол жолдарынан шығады.

Барлық материалдар мен құрал-жабдықтар орнату үшін бұзу-жинау платформалар мен аппарельдар темір жол беріледі; жинастыру әскер күшімен жүргізіледі, олар темір жолмен ерекшеленеді.

бұзу-жинаутиеу-түсіру құралдарын жинастыру тәртібі материалдарды, команда құрамы талаптығы және рельстен платформа мен аппарель орнатуға уақыт, сондай-ақ әскери тиеу-түсіру орны әскери қамтамасыз ету ормалары жабдықтарымен, материалдар мен құрал-жабдықтар.

Қару-жарақ пен әскери техниканы тиеу-түсіру үшін әскерде танктік көпіржайғыш және колейлі механизациялаған көпірлер автомобильді жүрісте, ал қажет болған жағдайда тиеу кезінде әскери эшелондапр аралық станцияларды, тиеу-түсіру құралдары жоқ және әскери уақытта – құрылғылар қол асты материалдарынан(ағаш, топырақ және т.б.) жасалады.

Эшелонның материалдық құралдарын тиеу-түсіру үшін табельді тиеу-түсіру жабдықтары мен механизацияланға құралдар қолданылуы мүмкін.

Әскери тиеу-түсіру арнайы құралдар орнына жатады:

Су тәрізді крандар, колонкалар;

Тұрақты немесе далалық дәретханалар;

Жарқтыбүркемелеу үшін құрылғылармен стационарлы электрлік жарықтандыру;

Станция бойынша кезекші байланыс телефоны және әскери коменданты теміржол ауданы (станциясы).

Қажетті жағдайда келісім бойынша темір жол күштерімен және әскермен тасмалданатын құралдармен жеке құрам үшцн таса жасалады.

Әскерді тиеу-түсіру периодынатиеу-түсіру орындары темір жолмен, тиеу-түсіру жабдықтарымен қамтамасыз етіледі, олар әскерді тиеу-түсіру орнына жеткізіледі.

Электрофицировандалған ауданға темір жол тиеу-түсіру жұмыстары тек байланысты жол ауданына кернеуді алып жүзеге асырылады, олар әскерді тиеу-түсіру жасалады, сымды жерге отырғызу және станция басты,ынан жазбаша рұқсат алумен тиеу-түсіру жұмыстарын шығаруға жасалады.

«Автомобильді бөлімшелерді теміжол транспортымен тасымалдау»

«Техниканы бекіту үшін бекіту материалдары. Автомобильдік техниканы бекіту ережесі»

Қозғалмалы құрамда жеке құрам экипаждарымен бөлімше командирлері жетекшілігімен теміржол әскери эшелон қару-жарақ пен әскери техника жасалады. Қажет жағдайда жүргізушіге автомобиль бқлінеді, ол автомобиль әскери жшелон бөлімшелерінен бөлінеді.

Әскери эшелонның қару-жарақ, әкери техника және басқа материалдық құралдарды бекіту үшін құрылғылар ме сәйкес материалдар.

Бекіту құрылғыларына бекіту үшін; ВГМ бекіту үшін дөңгелекті машина типтік тіреуіш пен бүйірлік ағаш брустық, табельді тартқыштар, металлды шпорлар, тіреуіг башмактар, универсалды көпайналымды бекіткіштер жатады. Барлық жабдықтар көп есе қолданылады.

Материалдар ретінще бекіткіштер қолданылады: жұмсаө темір сым, ағаш, тіреуіш

және бүйірлік брустар, төсеуіштер, бағаналар, шегелер және құрылыстық скобалар.

Әскери бөлімде барлық жабдықтар мен материалдар болуы тиіс олар қару-жарақты, әскери техниканы және басқа да материалдық құралдары бекіту үшін керек. Қару-жарақты бекіту үшін жабдықтар мен материалдық қажеттілігі әскери бөлім есебін құрц тасымалдау мен әскери эшелон бастығымен әскери комендант теміржол учаскесінің арту жоспарын құру.

«Автомобильді бөлімшелерді теміжол транспортымен тасымалдауды ұйымдастыру».

«Автомобильді техниканы тиеу мен түсіруді ұйымдастыру» –80 мин дейін.

Арту алдында эшелон бөлімшелері күту ауданында орналасады, түсіруден кейін – жиналу ауданында, олар арту орнынан 5 км қашықтықта орналасады. Басы, техника мен мүлікті орналастыру кезектілігімен тәртібі теміржол эшелонына эшелон бастығымен орнатылады.

Теміржол транспортымен тасымалдау үшін техника алдын ала дайындылыды.

Жанармай бактары толық толтырылған, ал төмен тасымалданатын әдіспен –жартылай.

Автоцистерналар мен автожанармайқұюшылар немесе бос, немесе толық тасмалданады.

Бөлімше командирі тиеуге жіне тікелей платформаға әрбір машина кіруімен жетешілік етуге ***жауап береді.***

Бір әскери эшелон қозғалмалы құрамын теміржолға тырғызуға (түсіруге) уақыт нормалары:

Отырғызу:

Әскери платформадан поездың барлық ұзындығына – 1 сағат 20 мин.;

Әскери ауданнан – 2 сағат 30 мин.

Түсіру:

Әскери платформадан поездың барлық ұзындығына – 1 сағат;

Әскери ауданнан – 2 сағат.

Платформа борттарын ашу және жабу кувалда немесе бөліктер көмегімен жүзеге асырылады.

Мащиналардың отырғызу (түсіру) бойынша қозғалысы төменгі берілісте, жұлқуысыз және оқыс бұрылусыз жүзеге асырылады.

Отырғызу жетекшісі (түсіру) машина қозғалған кезде дөңгелегінің жағдайы көрінетіндей орнында орналасады және өйткені жүргізушіге оның белгілері жақсы көрінуі керек.

Эшелонның автомобильді техникасы тығыз орналастырылады, сонымен қатар келесі шарттар сақталуы керек:

- техника жалпақтығы бойынша теміржол платформасы сыртына шықпауы керек және биіктігі бойынша (5 м) шектеуден шықпауы керек, ал ұзыдығы бойынша 400 м жақын болмауы керек;

- отырғызу уақытында автомомбильдер арасындағы қашықты 5 см кем емес, ал отырғызу кезінде платформа тартұышы – 22 м кем емес.

Платформа тартқышы үстінле күрлеолі және басқа машиналар арнайы жанармайқұйғыш сыймдылығымен, сондай-ақ төтр қабатты автомобильдер, автокрандар, прицептар.

Машиналар тесілген және ішінен өткен орын ауыстырулардан бекітіледі, қолд тежеуіштері мен төменгі беріліс қосылады, кабина шынысы көтерілді.

Автомобильдер мосттарынан және бекіту косынкаларынан теміржол платформасынла төрт тартқышпен, сымды тартқыштармен тек артқы мостында – стығына бекітіледі.

Жеке құрамды тасымалдау ережелері

Эшелонның жүкті күту ауданында жеке құрам теміржолда техниканы артуда қауіпсіздік шараларының ережелері бойынша нұсқаулық сабақтан өткізіледі және ережелер бойынша жеке құрамды эшелонды ізіне түсу жолына тәртібін – қол қоюмен.

Эшелонды арту үшән қозғалмалы теміржол құрамына келу бойынша, техниканы арту эшелон бастығын ұйымдастырады және өзіің көмекшісіне өкім береді, жетекшілерге вагондар бойынша адамды вагондар қабылдау, сонымен қатар тексеру керек:

Вагонның сыртын тексерумен, олар жеке құрамды тасымалдау үшін жарамды;

Есіктердің жағдайы және оладрдың еркін орын ауыстыру мүмкіндігі;

Вагиндар мен вагонның ішкі санитарлық жағдайы, олар азық-түлік пен дайындалған асты тасымалдау үшін.

Теміржол станциясы бастығынан адамды вагондардың алыну жабдықтары құралдарын қабылдау.

Адамдарды вагондарға отырғызу эшелон бастығы рұқсатымен «Вагондарға» командасы бойынша тек артылғаннан, техниканы платформаға бекіткеннен кейін ғана іске асырылады.

Жеке құрам оларға вагондар бойынша жетекшілер көрсетуімен орналастырылады.

Төрт білікті жабық вагонла 64-723 адам тасымалданады, ұзақтығы бір тәуліктен кем болса – 100 адам.

Екі біліктіде – 32-36 адам және ұзақтығы бір тәуліктен кем болса – 50 адам.

Жеке құрамды отырғызу поезды жіберер алдында 10 миніт бұрын аяқталуы керек.

Отырғызу кезінде автоматтар оқталған және сақтандырғышқа қойылған болуы тиіс.

Отырғызу аяталғаннан кейін есік бетбелгісі өз орнына қойылады, есік үштен екі ойық қалыңдығына жабылады – жазда немесе толық қыста.

Вагоннан дәретханаға шығу – вагон жетекшісі рұқсатымен тек поезд тоқтаған кезінде.

Ас ішу тек поезд станцияларға тоқтаған кезінде – эшелон бастығы рұқсатымен.

Наряд асты термоста алады, оны вагонда таратады.

Формат 60х90/16. Көлемі 11,0 п.ж. Таралымы 25 дана. Тапсырыс №500.
ҚР ҰҰ Әскери институтының баспаханасында басылды,
Петропавл қ., Ж. Кизатова к., 6
104